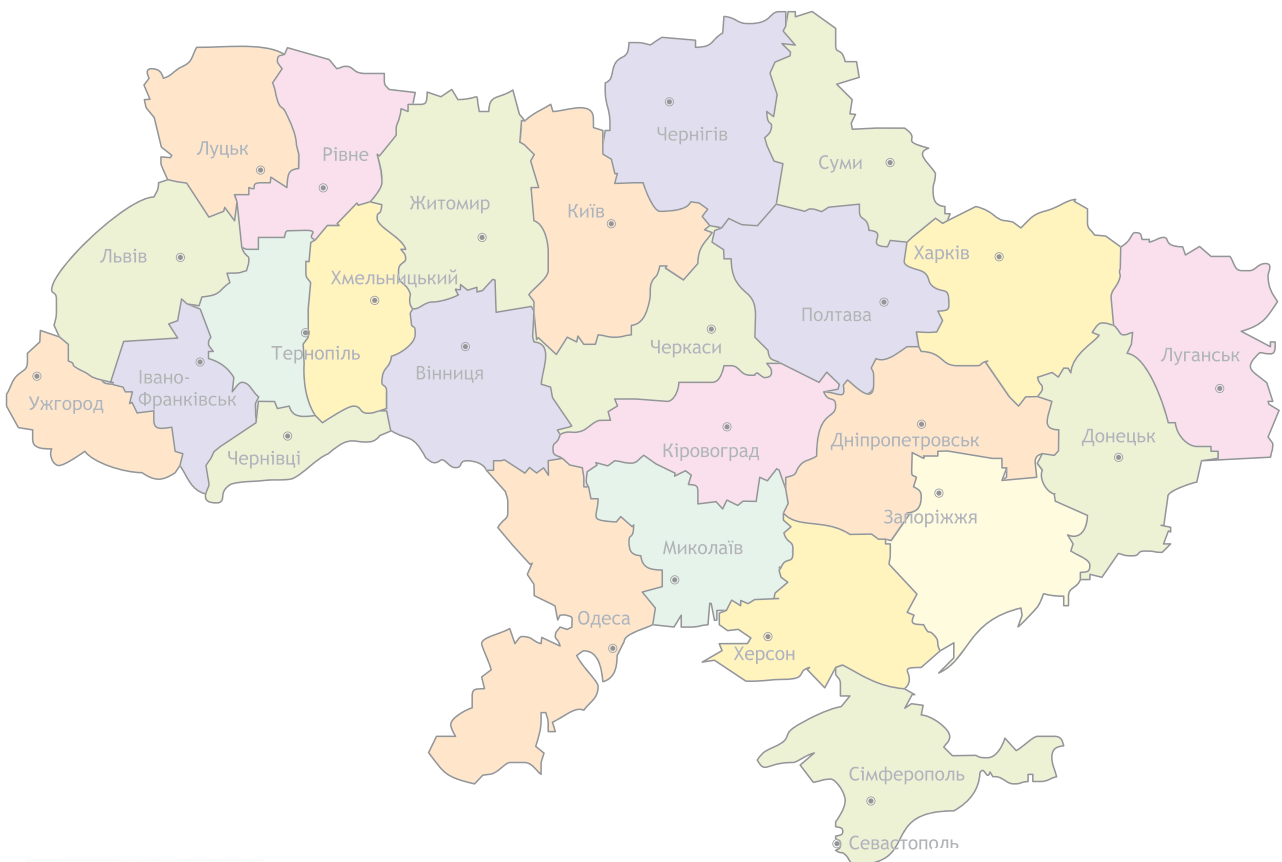

Регіони України – 2014

ЧММГО „Поліський фонд
міжнародних та регіональних
досліджень”, м. Чернігів.
www.PFIRS.org.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Вінницька область.....	4
Волинська область.....	8
Дніпропетровська область.....	12
Донецька область.....	16
Житомирська область.....	20
Закарпатська область.....	24
Запорізька область.....	27
Івано-Франківська область.....	31
Київська область.....	36
Кіровоградська область.....	39
Луганська область.....	43
Львівська область.....	48
Миколаївська область.....	53
Одеська область.....	58
Полтавська область.....	62
Рівненська область.....	66
Сумська область.....	69
Тернопільська область.....	74
Харківська область.....	77
Херсонська область.....	81
Хмельницька область.....	86
Черкаська область.....	89
Чернівецька область.....	94
Чернігівська область.....	97

ВСТУП

Напередодні впровадження адміністративної реформи в Україні, якою, зокрема, передбачається посилення ролі місцевих та регіональних громад у формуванні державної політики, зростає необхідність існування комплексних та об'єктивних оцінок щодо ситуації у різних сферах суспільного життя на рівні областей.

Цією збіркою Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні, Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень (м. Чернігів) та Асоціація регіональних аналітичних центрів започатковують щорічні публікації, присвячені соціально-економічним та політичним процесам регіонального розвитку у кожній області.

Мета публікації – сформувати періодичний моніторинговий загальноукраїнський проект в розрізі областей щодо розвитку суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації в Україні. Регіональні статті подаються за єдиною схемою, що дозволяє проводити порівняльний аналіз різних аспектів регіонального розвитку.

Авторами матеріалів є незалежні регіональні експерти громадського сектору, а подана точка зору – альтернативною до офіційної щодо суспільно-політичних та економічних процесів в усіх областях України.

Матеріали будуть цікаві представникам органів влади, неурядових організацій, політичних партій, науковцям, журналістам.

ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ

ОЛЕГ ЛЕВЧЕНКО,
ВИКОНАВЧИЙ ДИРЕКТОР ГО «ПОДІЛЬСЬКА
АГЕНЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ»,

ГАЛИНА СЕГЕДА,
МЕНЕДЖЕР ІЗ ЗОВНІШНЬОЇ КОМУНІКАЦІЇ
ГО «ПОДІЛЬСЬКА АГЕНЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ»

РЕЗЮМЕ

У 2014 році на Вінниччині Партія регіонів втратила свій вплив, хоча її колишні члени і нині складають досить впливову силу в облраді. Натомість керівні посади в регіоні здобули переважно представники «Блоку Петра Порошенка». В економіці області за підсумками року зафіксовано спад.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Після «Революції Гідності» у Вінницькій області ще більше посилюється вплив команди Петра Порошенка. На позачергових парламентських виборах її висуванці перемогли на п'яти з восьми виборчих округів Вінниччини. До цієї ж команди належить новий спікер Верховної Ради Володимир Гройсман – колишній міський голова Вінниці, який теж має в регіоні значний вплив. Також в області окреслилось певне протистояння між пропрезидентськими силами та тими, які називають себе справжніми майданівцями («Батьківщина», «Свобода», деякі громадські активісти).

2. Економіка області, з огляду на кризу, в 2014 році продемонструвала певний спад.

3. Громадський сектор області значно активізувався, але водночас і поляризувався. Одні громадські організації намагаються впливати на кадрові зміни і критикують представників команди президента, інші ж є лояльними до нинішньої виконавчої влади.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

Як і в більшості областей, у Вінницькій початок 2014 року був позначений протистоянням майданівських політсил, з одного боку, а з іншого – Партії регіонів і правоохоронців. Членами Партії регіонів до втечі Януковича були голови Вінницької облради та ОДА, її ж членами та висуванцями були й керівники всіх райдержадміністрацій. Після захоплення протестувальниками приміщення ОДА і облради 25 січня 2014 року посередником у переговорах щодо розблокування будівлі виступив тодішній нардеп-„регіонал“ Володимир Продивус. Тоді Народна Рада Вінниччини домоглася призначення заступником голови ОДА лідерки обласного осередку «Батьківщини» Людмили Щербаківської (невдовзі її звільнив новопризначений губернатор Анатолій Олійник – людина з команди Петра Порошенка).

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Активісти зі складу Народної Ради Вінниччини висунули на посаду нового голови обласної ради рухівця Сергія Свитка (з фракції ВО «Батьківщина»), який після відставки голови-„регіонала“ та переформатування більшості очолив облраду.

Головою облдержадміністрації з 2 березня 2014 року став колишній очільник Томашпільської РДА Анатолій Олійник – член УРП «Собор», наблизений до команди П. Порошенка.

Керівники районних адміністрацій області після Майдану спочатку призначалися за квотним принципом («БПП», «Батьківщина», «Свобода»), згодом новообраний президент звільнив представників «Свободи».

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Найактивніші та найвпливовіші політичні діячі

області – Олександр Домбровський, Володимир Гройсман, Руслан Демчак («Блок Петра Порошенка»). За підсумками позачергових виборів президента України 2014 року у Вінницькій області найбільше голосів здобули Петро Порошенко (67,32%), Юлія Тимошенко (15,57%) та Олег Ляшко (5,55%).

За підсумками голосування у багатомандатному виборчому окрузі під час дострокових парламентських виборів перемогу в області здобули «Блок Петра Порошенка» (37,45%), «Народний Фронт» (22,41%), «Самопоміч» (7,59%), «Батьківщина» (6,6%), Радикальна партія Олега Ляшка (6,09%).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

Серед найпомітніших політичних конфліктів протягом року на Вінниччині можна відзначити кілька етапів протистояння між представниками команди Порошенка (голова ОДА, керівництво обласного центру) та активістами «Вінницького Майдану». Це і поширення чорного піару під час парламентських виборів, і протистояння щодо місця встановлення пам'ятника Шевченку (в результаті міська влада встановила пам'ятник на колишній Музейній площі, а активісти – інший пам'ятник на площі Небесної Сотні), і політично забарвлені перипетії зі звільненням та поновленням на посадах головних лікарів лікувальних закладів області та голови обласної МСЕК тощо. Апогеєм цього протистояння стала спроба активістів (представників «Свободи», «Батьківщини» та окремих ГО) взяти штурмом приміщення облради та ОДА 6 грудня 2014 року. На цей день було призначено позачергову сесію облради, під час якої планувалось розглянути питання недовіри голові обласної ради С. Свитку. Активісти побачили в цьому змову порошенківців та экс-„регіоналів“, а їхні опоненти звинуватили протестувальників у фізичній агресії проти правоохоронців та підіграванні Кремлю. За підсумками цього інциденту голова облради залишився на посаді; зафіксовано травми як у правоохоронців, так і в активістів; один з активістів (Юрій Павленко) був затриманий, інший (Юрій-Януарій Шостак) переховується від слідства.

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

За офіційною інформацією, голова ОДА Анатолій Олійник є членом УРП «Собор», проте ця політсила помітної активності в області не виявляє. Заступники голови ОДА – позапартійні. Голова обласної ради Сергій Свитко – позапартійний (за інформацією сайту облради), його заступник Наталія Солейко – член «Батьківщина». Позапартійними є прокурор області, головний податківець та керівник обласного УМВС.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Серед головних агропромислових суб'єктів економіки області – концерн «Укрпромінвест», очолюваний Олексієм Порошенком. Ця група об'єднує більше 50 підприємств, у якості її профільного бізнесу виділяється харчова галузь і машинобудування. До «Укрпромінвесту» належать, зокрема, підприємства «Агрофірма «Крижопіль», «Вінницька цукерка», ВАТ «Молочноконсервний комбінат».

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

У Вінницькій області в січні-грудні 2014 року індекс промислового виробництва склав 105,3% до відповідного рівня 2013 року, а виробництво у грудні 2014 року збільшилось на 15,4% у порівнянні з груднем 2013 року. Проте у грудні відбулось падіння рівня промислового виробництва на 14,6% у порівнянні з листопадом 2014 року.

За січень-вересень 2014 року фінансовий результат діяльності великих та середніх підприємств області (без урахування банків та бюджетних установ, підприємств рослинництва, тваринництва, змішаного сільського господарства) становить майже 574,7 млн грн збитку, тоді як за 9 місяців 2013 року фіксувались позитивні результати діяльності у сумі 384,3 млн грн прибутку.

У структурі обсягів реалізованої промислової продукції найбільша частка (75,2%) припадає на переробну промисловість, з неї: 57,4% – на виробництво харчових продуктів, напоїв, 4,9% – на виробництво хімічних речовин і хімічної продукції, 3,5% – на виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічну діяльність, 2,4% – на машинобудування. Підприємствами з виробництва та постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря реалізується 22,5% продукції.

Найпотужнішим із переробно-харчових виробництв є фабрика корпорації «Рошен», яка у 2014 році поповнилась новими виробничими потужностями (зокрема, молочноконсервним комбінатом). Розвивались, реконструювались і вводили нові потужності протягом року також ТОВ «Барлінек Інвест» (українсько-польське деревообробне підприємство), ПАТ «Вінницький олійно-жировий комбінат, ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», ТОВ «СПЕРКО Україна», ПрАТ «Вінницький завод фруктових концентратів і вин», ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика», ПрАТ «Вінницяпобутхім» тощо.

Серед підприємств легкої промисловості досить потужною є швейна фабрика «Володарка», серед машинобудівних – Барський машзавод та 45-й механічний завод, який у 2014 році поновив виконання замовлень Міністерства борони.

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Серед основних бізнесових конфліктів року – історія із заборгованістю Моївського цукрозаводу перед фермерами кількох південних районів області. Фермери це пов'язували з тим, що фірма «Кряж», наближена до колишнього губернатора-„регінала“ Івана Мовчана, перепродала цей завод, а нові власники нібито вирішили довести його до банкрутства. У вирішенні конфлікту між фермерами і цукрозаводом брав участь голова ОДА. Тривало також протистояння співвласників на лікеро-горілчаному заводі Nemiroff.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Незважаючи на те, що загальний фінансовий результат по області негативний, 66,9% підприємств спрацювали прибутково на суму більше 1 млн 15,5 тис. грн (сума отриманого ними прибутку збільшилась на 19,5%, або на 165,9 млн грн) і в порівнянні із досягнутим рівнем за 9 місяців 2013 року частка прибутково працюючих підприємств області зросла на 2,8 відсоткові пункти (в.п.). Більше 1 мільйону прибутку до оподаткування отримали 97 підприємств області (на 18 більше відповідного періоду).

В цілому по промисловості отримано негативний фінансовий результат, проте обсяг прибутків беззбиткових промислових підприємств області зріс на 13,1%, або на 94,3 млн грн і склав 815,6 млн грн В той же час на 6,6 в.п. зросла частка прибуткових промислових підприємств, яка складає 64,7%.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Протягом року на Вінниччині створювалась низка громадських організацій, пов'язаних із революційними подіями (самооборона, люстраційний комітет тощо). Активними є організації правозахисного спрямування (Подільський центр прав людини), організації, що займаються міжнародною співпрацею та розвитком громад (осередок товариства «Україна-Польща-Німеччина», ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», «Наше Поділля»), організації з підтримки інвалідів («Гармонія», «Паросток», «Відкриті серця») і ветеранів, культурницькі, просвітницькі та патріотичні (Козацький полк імені Богуна).

Новим явищем громадського життя області став активний волонтерський рух. Так, на базі кількох ГО («А-Веста», Союз десантників) сформувалось потужне волонтерське об'єднання «Бойові бджоли».

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

В області діє обласна держтелерадіокомпанія та телеканал «Віта», який перебуває у сфері впливу міської влади Вінниці. Кілька кабельних телеканалів мають менш суттєвий вплив на формування громадської думки.

Найтиражнішими друкованими ЗМІ є приватна газета «33-й канал» (співзасновники – депутати облради Анатолій Жучинський і Тетяна Редько), газета обласної ради «Вінниччина» та приватна газета RIA (медіакорпорацію RIA очолює Олександр Човган), вінницька міська газета «Місто».

Найчисельнішою в області є група електронних засобів масової інформації. Більшість із них належать до сфер впливу підприємців чи політиків. Так, із нардепом Олександром Домбровським пов'язаний сайт «Вінниця.Ок», із родиною політиків Ткачуків («УДАР») – сайт ILikeNews, із колишніми „регіоналами” – i-vin.info, до корпорації «Рост-медіа» належить сайт «Вінниця.info».

Створювалися в області й нові електронні ЗМІ, як-от, наприклад, інформаційний портал Vlasno.info, заснований активістами вінницького Майдану.

Загалом на початку 2014 року ЗМІ області відігравали важливу роль у протистоянні революційних сил із режимом Януковича, а в другій половині року – в суперечках між політсилами, налаштованими критично та лояльно щодо президента Порошенка та його команди.

ВОЛИНСЬКА ОБЛАСТЬ

ДМИТРО БЕЗВЕРБНИЙ,
ЕКСПЕРТ ЛУЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ, «ЦЕНТР ПОЛІТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТА
ВИБОРЧОГО КОНСАЛТИНГУ»

й отримало більше можливостей впливати на владні рішення. Водночас через певні політичні, особистісні мотиви між цими організаціями періодично виникають конфлікти та суперечки.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

РЕЗЮМЕ

Протягом минулого року політична ситуація в області змінювалась кілька разів. Про це свідчить передусім той факт, що на Волині тричі за 2014 р. змінювались голови обласної державної адміністрації. Змінився і партійно-політичний спектр: Партія регіонів цілком втратила свій вплив, натомість значної підтримки серед населення набули «Блок Петра Порошенка» та «Народний Фронт». Зріс вплив громадськості на прийняття владних рішень та призначення чиновників на вакантні посади. У 2014 р. за рахунок переробної галузі на 4% зросло виробництво промислової продукції.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. За результатами парламентських виборів свої депутатські мандати знову отримали три волинських олігархи (І. Єремеев, С. Івахів, С. Мартиняк), які далі продовжують здійснювати значний вплив в області. Голова Волинської ОДА В. Гунчик, який був призначений після президентських виборів, не здійснює дієвих, ефективних кроків у керівництві областю.

2. Економічний 2014 рік видався більш вдалим, аніж 2013 р. зросло виробництво промислової та сільськогосподарської продукції та їх реалізація, однак гостро постала проблема роботи шахт у м. Нововолинськ.

3. Громадське середовище області поповнилось новими громадськими організаціями, такими як «Волинська Самооборона Майдану», «Автомайдан України», «Правий сектор» тощо

Політичний ландшафт

Початок 2014 року в умовах революційних подій на Євромайдані, в умовах присутності на керівних посадах в області представників Партії регіонів та їх прибічників характеризується загостренням протистоянь між громадськістю, опозиційними силами (з одного боку) та владою (з іншого боку).

Резонансні події: 24 січня 2014 р. великий мітинг перед Волинською ОДА (як результат, заяву на звільнення написав голова ОДА Б. Клімчук); штурм Управління МВС у Волинській області 19 лютого 2014 р. (як результат, заяву на звільнення написав голова ОДА О. Башкаленко); відкриття кримінальних справ проти активістів; виклик на допит більше 100 громадських активістів, журналістів в якості свідків у справі погрози матері депутата-„регіонала“ Надії Григоли.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після революційних подій Партія регіонів повністю втратила свій вплив в регіоні. До влади почали приходити «Батьківщина», «Свобода», які взяли за квотним принципом ділити владні посади. Волинську ОДА очолив голова обласного осередку «Батьківщини» Григорій Пустовіт. Головою обласної ради став представник «Батьківщини» Валентин Вітер. За квотним принципом було поділено посади голів райдержадміністрацій (більшість посад отримали представники «Батьківщини»).

Політична ситуація черговий раз змінилась після виборів президента України. На Волині було призначено нового голову ОДА – ним став керівник виборчого штабу Петра Порошенка Володимир Гунчик.

Станом на кінець 2014 року всі голови районних державних адміністрацій на Волині були звільнені Указом Президента.

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Під час революційних подій у Волинській області найбільш помітними постатями були політики: Ігор Гузь та Григорій Пустовіт («Батьківщина»), Володимир Бондар («Третя Українська республіка»), Микола Собуцький та Олександр Пирожик («Свобода»), Ігор Алексеєв («УДАР»), Богдан Шибя; громадські діячі Павло Данильчук («Правий сектор»), Майя Москвич (ГО «Національний Альянс»), Марія Доманська та Михайло Шелеп («Громадський сектор Євромайдану»), Володимир Бут-Гусаїм, Микола Собуцький, Володимир Пащенко. Активно проявили себе новостворені організації – ВО «Майдан», «Волинська Самооборона Майдану», «Автомайдан України» та «Правий сектор».

У результаті президентських виборів Петро Порошенко переміг у всіх п'яти округах на Волині, набравши від 47,42% до 58,33%. Друге місце в чотирьох округах посіла Юлія Тимошенко (від 16,64% до 22,26%).

Парламентські вибори показали різке зниження довіри до партії новообраного президента і підвищення рівня довіри до політичної сили прем'єр-міністра. У всіх п'яти округах на Волині перше місце посіла партія «Народний Фронт», набравши від 29,5% до 36,95%. «Блок Петра Порошенка» в чотирьох округах, окрім обласного центру, посів другу сходинку (від 14,85% до 18,94%). Третє місце на виборах у трьох округах зумів зберегти Олег Ляшко зі своєю «Радикальною партією» – від 9,63% до 12,99%. Щодо виборів за мажоритарною системою, то у трьох округах пройшли місцеві олігархи (Ігор Єремеев (Маневицький округ), Степан Івахів (Ковельський округ), Сергій Мартиняк (Горохівський округ), а в двох округах представники «Народного Фронту» Ігор Лапін

(Луцьк), Ігор Гузь (Володимир-Волинський округ).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

2014 р. запам'ятався такими резонансними політичними конфліктами:

1. Конфлікт громадських середовищ Волині з представниками Партії регіонів у Волинській обласній раді та облдержадміністрації.
2. Конфлікт громадських середовищ із начальником Управління МВС у Волинській області Олександром Терещуком, його заступниками та іншими окремими представниками УМВС.
3. Конфлікти голови ОДА В. Гунчика з громадськими організаціями.
4. Конфлікти та суперечки між громадськими організаціями, які виникли на хвилі Євромайдану.

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Політична приналежність керівників області та обласного центру:

Волинська ОДА: голова – Володимир Гунчик («Блок Петра Порошенка»), перший заступник – Сергій Кудрявцев («Свобода»), заступник – Сергій Кошарук (позапартійний), заступник – Світлана Мишковець (позапартійна).

Волинська облрада: голова – Валентин Вітер («Батьківщина»), перший заступник – Олександр Пирожик (депутат облради, «Свобода»).

Луцька міськрада: міський голова – Микола Романюк (позапартійний), секретар – Сергій Григоренко (депутат міськради, «Батьківщина»), перший заступник – Святослав Кравчук (депутат облради, «Фронт змін»), заступники – Юрій Вербич (позапартійний), Лариса Соколовська (позапартійна), Тарас Яковлев («Самопоміч»).

Обласний прокурор: Вадим Максимов (позапартійний).

Обласний податківець: Віталій Пекарчук (позапартійний).

Обласний мільйонер: Петро Шпиґа (позапартійний).

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Провідними галузями економіки Волинської області є промисловий та аграрний сектори, які забезпечують більше половини її сукупного продукту. У сукупній валовій продукції області питома вага сільського господарства становить 35,3%, а промисловості – 25,1%.

Виробництво промислової продукції порівняно із січнем-листопадом 2013 р. зросло на 4% (в Україні – зниження на 9,4%). Серед регіонів України за критерієм розвитку цього показника Волинь посіла третє місце. Нарощення виробництва в області обумовлено збільшенням обсягів у переробній промисловості. Зокрема, зростання відбулось у виробництві меблів, іншої продукції, ремонті і монтажі машин та устаткування, виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, машинобудуванні, виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (на 14,7%). Водночас спостерігалось скорочення обсягів у добувній промисловості та розробленні кар'єрів (на 28,3%), постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (на 2,5%).

У січні-листопаді 2014 року індекс обсягу сільськогосподарського виробництва порівняно з відповідним періодом 2013 р. становив 106%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 118,2%, у господарствах населення – 100,8%. Господарства усіх категорій на кінець листопада 2014 р. зібрали 1 млн 6 тис. т зерна (у початково-оприбуткованій вазі), що на 13,5% більше проти 1 листопада 2013 р., 1 млн 132,1 тис. т картоплі (на 4,1%

більше), 521,9 тис. т цукрових буряків (на 4,5% менше), 272,9 тис. т овочів (на 2,7% менше). У тваринництві реалізовано на забій 124,1 тис. т худоби та птиці, вироблено 409,9 тис. т молока та 181,1 млн шт. яєць. Виробництво м'яса зросло на 14,1%, яєць – на 2,7%, молока – зменшилось на 1,3%.

Обсяг експорту товарів у січні-листопаді порівняно з відповідним періодом 2013 р. збільшився на 8,4% і становив 496 млн дол. США, імпорту – зменшився на 34,3% і склав 569,1 млн дол. Від'ємне сальдо склало 73,1 млн дол. проти 409,2 млн дол. торік. Зовнішньоторговельні операції здійснювались з партнерами 93 країн світу. Основними ринками збуту і купівлі товарів були країни Європейського Союзу, на які припадало 67% загального обсягу експорту та 79,9% – імпорту. Експорт товарів у Російську Федерацію протягом січня-жовтня 2014 р. становив 73 млн 737,2 тис. дол. США, порівняно з 2013 р. у відсотках це становить 70,1%. Імпорт товарів з Російської Федерації у січні-жовтні 2014 р. становить 32 млн 736,8 тис. дол. США, порівняно з 2013 р. у відсотках це становить 96,6%.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Найвпливовішою бізнес-структурою області є група компаній «Континіум» – велика українська фінансово-промислова група, що здійснює діяльність у різних сферах економіки. Основний дохід групі приносить діяльність компаній зі збуту нафтопродуктів і управлінню АЗС. Значні доходи також забезпечують молочний холдинг і телекомунікаційна компанія. Основні підприємства групи знаходяться у нафтопаливному секторі.

Впливовою бізнес-структурою області є й ТОВ «Агропромислова група «Пан Курчак» – оренда с/г угідь для вирощування кормів, м'ясне тваринництво, м'ясопереробка (депутатська група «Воля народу»). Серед успішних та великих автомобільних підприємств регіону варто відзначити такі:

■ ДП «Автоскладальний завод №1» ПАТ «АК «Богдан Моторс», що входить до складу корпорації «Богдан». Основна спеціалізація підприємства – виробництво автобусів та тролейбусів. До липня 2014-го підприємство очолював нинішній голова Волинської ОДА Володимир Гунчик. Підприємство входить у сферу інтересів Петра Порошенка;

■ ВАТ «СКФ Україна» (в минулому – ВАТ «Луцький підшипниковий завод»), що належить до міжнародної промислової групи SKF, світового лідера в галузі виробництва підшипників качання. Генеральний директор ВАТ «СКФ Україна» Володимир Цибульський своїх політичних поглядів публічно не демонструє та позиціонує себе поза політикою;

■ українсько-німецьке ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» – завод із виробництва автомобільного електрообладнання німецької корпорації «Кромберг енд Шуберт». Керує підприємством технічний директор поляк Славомір Качмарек. Політичних симпатій керівництво підприємства не демонструє;

■ українсько-польське СП «Модерн-Експо», що займається виробництвом торговельного обладнання, меблів для офісів та магазинів, один із найбільших виробників відповідного обладнання в країні. Генеральний директор компанії «Модерн-Експо» Петро Пилипюк політичних симпатій публічно не демонструє;

■ ТОВ «Гербор-Холдінг» – підприємство з виробництва меблів, створене із залученням польських інвестицій, що є одним із лідерів меблевої галузі на українському ринку. Керівником є депутат Волинської облради Олег Борбелюк, який був членом Партії регіонів. 5 березня 2014 р. заявив про вихід із партії та фракції.

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Протягом 2014 року в області не зафіксовано значних бізнес-конфліктів, які би вплинули на соціально-економічну ситуацію.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

У сукупній валовій продукції області питома вага сільського господарства становить 35,3%, а промисловості – 25,1%.

За підсумками січня-вересня 2014 року забезпечено стабільність розвитку в реальному секторі економіки області. Індекс промислового виробництва у січні-листопаді 2014 року проти січня-листопада 2013 року склав 102,7% (по Україні – 91,4%). Область серед регіонів України за цим показником посіла 6-е місце.

Обсяги виробництва сільськогосподарської продукції в усіх категоріях господарств області склали майже 5,1 млрд гривень. Забезпечено приріст виробництва сільськогосподарської продукції на 6,8%, у тому числі агроформуваннями – на 21,4%.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

У сфері допомоги українській армії на сході в 2014 р. працювали «Самооборона Волинь», волинська організація «Української Спільки ветеранів Афганістану», «Автомайдан України», «Волинь SOS».

У напрямках захисту громадянських прав українців, боротьби з проявами корупції, очищенням влади від кримінальних елементів у 2014 р. активними були «Самооборона Волині», «Автомайдан України», «Правий сектор».

Важливими напрямками в роботі волинських громадських організацій у 2014 р. стали моніторинг органів державної влади, інформаційні та навчальні проекти (ЛМГО «Центр Політичного Аналізу та Виборчого Консалтингу», «Волинський інститут права», «Гендерний центр», «Асоціація регіонального розвитку».

У напрямку моніторингу виборчих та освітніх процесів активно є громадська мережа «ОПОРА».

У молодіжному напрямку в 2014 р. активними були спілка організацій «Молодіжна платформа», «Пласт», «Національний Альянс», «Асоціація Молодих Реформаторів».

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

ЗМІ, які працюють в теле- та радіосферах: Волинська державна телерадіокомпанія, ТРК «Аверс», ЗІК, телеканал «Слово Волині» (в сфері впливу нардепа-олігарха С. Івахіва), телеканал «АТМ» (Володимир-Волинський), радіостанція «Сід FM».

Інтернет-ЗМІ: «Волинські новини» (у сфері впливу олігарха І. Палиці), «ВолиньPost» (у сфері впливу нардепа-олігарха І. Єремєєва), «Волинський інформаційний портал», «Волинська правда», «Четверта влада», «Слово Волині» (у сфері впливу нардепа-олігарха С. Івахіва), «Під прицілом» (у сфері впливу олігарха І. Палиці), «Громадське. Волинь», «Нововолинськ діловий».

Друковані ЗМІ: «Волинь-нова», «Волинська газета», «Віче», «Вісник», «Сім'я і дім», «Хроніки Любарта» (у сфері впливу олігарха І. Палиці).

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ

ОЛЕКСІЙ ЛІТВІНОВ,
ПОЧЕСНИЙ ГОЛОВА ДОГО
«ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ КООРДИНАЦІЙНО-
ЕКСПЕРТНИЙ ЦЕНТР
З ПИТАНЬ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ»

РЕЗЮМЕ

Протягом 2014 р. у Дніпропетровській області Партія регіонів частково втратила вплив на соціальні та економічні процеси в регіоні. Після перемоги «Революції Гідності» головою Дніпропетровської обласної державної адміністрації було призначено Ігоря Коломойського (з 02.03.2014 р.). Дане призначення дозволило стабілізувати соціально-політичну ситуацію в області та нівелювати вплив таких одіозних «діячів» як О. Вілкул та О. Царьов. Громадська активність збільшується, але не досягла критичної маси для впливу на соціально-економічні процеси в області.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Події початку 2014 р. стали каталізаторами мобілізації населення Дніпропетровської області, насамперед вияву активної громадянської позиції в лютому та березні мешканцями Дніпропетровська, які неодноразово проводили марші миру із кількістю від 10 тис. до 20 тис. учасників.
2. Проведення антитерористичної операції в деяких районах Луганської та Донецької областей у безпосередній близькості до адміністративних кордонів Дніпропетровської області, значний потік біженців та внутрішньо-переміщених осіб, поранених та загиблих бійців добровольчих батальйонів та Збройних сил України ускладнили соціальну ситуацію.
3. Із часу призначення І. Коломойського головою

облдержадміністрації триває перманентний конфлікт із головою Дніпропетровської обласної ради Євгеном Удодом. Значною перемогою «команди І. Коломойського» стало запровадження контролю за усіма фінансовими потоками обласної ради.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

На початок 2014 року в області понад 90% голів сільських, селищних та міських рад були членами Партії регіонів. У Дніпропетровській обласній раді зі 140 депутатів 89 (65,4%) – члени Партії регіонів, по 12 – від Комуністичної партії України та «Сильної України», 8 – «Батьківщини», 7 – «Фронту змін», по три від «Народної партії» та «Україна майбутнього» і 2 – від «Громада». У Дніпропетровській міській раді зі 120 депутатів, 78 (65%) члени Партії регіонів, 13 – «Сильної України», по 8 від «Батьківщини» та «Фронту змін», 6 від Комуністичної партії України, 4 – «Україна майбутнього», 3 від «Народної партії». Такий розклад політичних сил у регіоні був використаний та дозволив 87 голосами «за» прийняти Дніпропетровською міською радою 24.01.2014 р. рішення №2/46 «Звернення депутатів Дніпропетровської міської ради VI скликання до президента України, Кабінету Міністрів України та громадян», яким повністю схвалили дії В.Януковича та закликали до ще більшого придушення протестів.

Найпомітніші події початку року:

- побиття активістів Євромайдану 26 січня 2014 р. біля будівлі Дніпропетровської облдержадміністрації, організоване колишніми очільниками області;
- проведення 21 лютого 2014 р. імпровізованих зборів територіальної громади міста, повалення пам'ятника Леніну у центрі міста та перейменування площі ім. В. І. Леніна на площу Героїв Майдану.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після перемоги «Революції Гідності» та зміни керівництва Дніпропетровської обласної державної адміністрації відбулись кадрові зміни на вищих щаблях влади. За результатами позачергових виборів народних депутатів України 26 жовтня 2014 року від Дніпропетровської області було обрано: 7 депутатів від «Блоку Петра Порошенка», 9 самовисуванців та одного депутата від «Правого сектору» (Дмитро Ярош). З 9 самовисуванців, яких було обрано в 2014 р., 5 голосували за диктаторські закони 16 січня 2014 р., зокрема: Я. Безбах, К. Павлов, А. Шипко, А. Мартовицький, Д. Шпенюв.

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Найбільш активну участь у подія січня-лютого 2014 р. брали координатори Євромайдану у Дніпропетровську В. Романенко, І. Маркевич та ін., громадські організації «Народна воля Дніпра», громадська жіноча ініціатива «Сестринська сотня», ВО «Свобода» та ін.

За підсумками позачергових виборів президента України 2014 року в Дніпропетровській області найбільше голосів здобули П. Порошенко (44,72%) та Ю. Тимошенко (9,43%).

На виборах народних депутатів 2014 р. Дніпропетровщина хоча й віддала 1-ше місце Опозиційному блоку (24,27%), сукупна кількість голосів відданих у багатомандатних округах за інші партії, склала 47,9%, зокрема: «Блок Петра Порошенка» – 19,48%, «Народний Фронт» – 12,24%, «Самопоміч» – 8,59%, «Радикальна партія Олега Ляшка» – 7,59%.

Найбільш резонансні політичні конфлікти

1. Протистояння голови Дніпропетровської обласної державної адміністрації І. Коломойського та голови Дніпропетровської обласної ради Є. Удода.

2. Затримання 14 серпня 2014 року в Дніпропетровську голови центрального органу виконавчої влади – Державного агентства земельних ресурсів України Сергія Рудика («Свобода»).

3. Затримання голови Дніпропетровського обласного управління охорони здоров'я В. Гінзбург та проведення перевірки медичної реформи, яка два роки втілювалась на Дніпропетровщині.

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Облдержадміністрація: голова – Ігор Коломойський, позапартійний; заступник голови Геннадій Корбан, позапартійний; заступник голови Анатолій Крупський, Партія регіонів.

Обласна рада: голова – Євген Удод, Партія регіонів; перший заступник голови обласної ради Анатолій Адамський, Партія регіонів.

Міський голова – Іван Куліченко, Партія регіонів; секретар – Максим Романенко, Партія регіонів вважається прямою креатурою О. Вілкула.

Прокурор Дніпропетровської області: Роман Федик, позапартійний.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Чисельність населення Дніпропетровської області за станом на 1 грудня 2014 р., за оцінкою, складала 3 млн 278,3 тис. жителів. Упродовж січня–листопада 2014 р. вона скоротилася на 14,1 тис. осіб. За даними державної служби зайнятості, у 2014р. офіційного статусу безробітних набули 71,7 тис. громадян. Серед кожних 100 безробітних 22 особи розраховували на додаткові гарантії щодо працевлаштування.

Індекс промислового виробництва області за 2014 р. проти 2013 р. склав 92,3% (порівняно з результатами за січень–листопад п.р. темпи падіння поглибилися на 0,5 в.п.). Підсумки діяльності індустрії регіону формувалися під впливом скорочення обсягів випуску продукції

(товарів, послуг) на підприємствах усіх основних видів промислової діяльності: переробних (індекс – 88,7%), зайнятих у добуванні корисних копалин і розробленні кар'єрів (94,5%), а також сфері з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (97%).

У машинобудуванні значне (індекс – 64,3%) скорочення виробництва продукції (товарів, послуг) мало місце через падіння випуску електричного устаткування (індекс – 47%), інших автотранспортних засобів (60,2%). Індекс обсягу виробництва продукції рослинництва порівняно з 2013 р. склав 90,7%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 84,9%, у господарствах населення – 99%. Порівняно з 2013р. загальна посівна площа збільшилась на 7,9 тис. га (0,4%). Сільськогосподарськими підприємствами вироблено 2,2 млн т зерна (65,8% загального валового збору), індивідуальними господарствами населення – 1,1 млн т (34,2%).

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

ПАТ «КБ «ПриватБанк», ДП «ВО Південний машинобудівний завод ім. А. М. Макарова», ПАТ «Дніпротяжмаш», Придніпровська залізниця, ПАТ «ЕВРАЗ – Дніпропетровський металургійний завод ім. Петровського», ПАТ «Дніпрошина», «Интерпайп НТЗ», ПАТ «Днепровський металургійний комбінат ім. Ф.Е.Дзержинського», Дніпроенерго, «Дніпрообленерго», ПАТ «ВЕСТА-Дніпро», ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг».

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

У травні 2014 р. вибухнув скандал, пов'язаний із викачуванням підприємством «Укртрансфакт» з нафтопроводу технічної нафти та заміна її водно-азотним розчином. Головним опонентом І. Коломойського у цій справі виступає І. Єремєєв, який є власником Херсонського НПЗ та мережі АЗС WOG. Незалежні експерти відзначають, що у разі припинення функціонування нафтопроводу Херсонський НПЗ втратить будь-яку інвестиційну привабливість, бо даний

завод не має можливості отримувати сировину іншим шляхом.

Наприкінці літа було прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення функціонування підприємств титанової галузі» від 6 серпня 2014 р., №406 відповідно до якої було припинено договір оренди Вільногірського гірничо-металургійного комбінату приватним акціонерним товариством «Кримський ТИТАН» (належить Д. Фірташу) та закріплено зазначений цілісний майновий комплекс за державним підприємством «Об'єднана гірничо-хімічна компанія».

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

У січні-листопаді 2014р. обсяги експорту товарів складав 8 млрд 114,4 млн дол. США, імпорту – 4 млрд 136 млн дол., і проти відповідного періоду попереднього року експорт зменшився на 9,6%, імпорт – на 15,1%. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило 3 млрд 978,4 млн дол. (у січні-листопаді 2013 р. – 4 млрд 107,8 млн дол.). Коефіцієнт покриття експортом імпорту дорівнював 2 (торік – 1,8). Зовнішньоторговельні товарні операції область здійснювала з партнерами зі 151 країни світу. Для економічного розвитку регіону важливою є торгівля з країнами Європейського Союзу.

У 2014 р. усіма видами транспорту перевезено 109,5 млн т вантажів, що на 4,4% менше обсягу перевезень 2013 р. Вантажооборот зменшився на 13,4%. Послугами пасажирського транспорту області скористались 490,5 млн пасажирів, що на 9% менше, ніж у попередньому році. Пасажирооборот зменшився на 17,7%. Загальне навантаження залізничного транспорту склало 93,3 млн т вантажів, що на 3,6% менше, ніж у 2013 р. Пасажирооборот зменшився на 27,7%. Підприємствами автомобільного транспорту (з урахуванням фізичних осіб-підприємців) у 2014 р. доставлено 16 млн т вантажів, що на 6,5% менше, ніж у 2013 р. Вантажооборот збільшився на 8,7%. Автотранспорт для переміщення обрали 264,9 млн пасажирів, пасажирооборот склав 3,7 млрд пас./км, що відповідно на 16,3% та 15,9% менше показників 2013 р.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Найбільш активні громадські організації: «Народна воля Дніпра», «Дніпропетровський координаційно-експертний центр з питань регуляторної політики», «Сила людей», «Центр підтримки громадських та культурних ініціатив «ТАМАРИСК», «Допомога Дніпра».

Основними напрямом діяльності інститутів громадського суспільства в області став громадський контроль за діяльністю органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, контроль за витрачанням бюджетних коштів, створення центрів позитивних змін, проведення громадського моніторингу функціонування центрів надання адміністративних послуг, допомоги внутрішньо-переміщеним особам із зони проведення антитерористичної операції, психологічна підтримка родин та воїнів ЗСУ та добровольчих батальйонів, задіяних в АТО.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

В області в аналоговому форматі транслюються п'ять місцевих телеканалів (Дніпропетровська обласна державна телерадіокомпанія (51-й канал), 34-ий канал, 9-й канал, 11-й канал, 27-й канал).

В області друкується понад 100 видань, з яких 81 – газети. Найбільш масові газети: «Наше місто» (100 тисяч примірників), «Удача» (100 тисяч примірників), «Днепровская неделя» (85 тисяч примірників), «Газета по-днепровски» (68 тисяч примірників), «Днепр Вечерний» (60 тисяч примірників), «Заря» (42 тисячі примірників), «ЛИЦА» (32 тисячі примірників), «Вести Придніпровья» (23 тисяч примірників).

Протягом 2014 року обласні ЗМІ відігравали значну роль у формуванні інформаційного поля, а також донесення й пояснення основних політичних та соціальних процесів у регіоні та в Україні.

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

СЕРГІЙ ТКАЧЕНКО,
ГОЛОВА ПРАВЛІННЯ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ ВГО «КОМІТЕТ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ»

РЕЗЮМЕ

Військово-політичне протистояння в Донецькій області призвело до руйнування сталих управлінських, соціально-економічних та громадських практик. Фактичний розподіл території Донеччини між законною владою та незаконними збройними формуваннями призвів до порушення соціальних зв'язків між мешканцями територіальних громад, спричинив суттєву деградацію потенціалу органів державної влади, місцевого самоврядування та громадського сектору регіону. Той контроль, який Україна повернула на частині територій Донецької та Луганської областей, базується, в першу чергу, на силі армії та військових. Українська влада слабо й безсистемно впливає на свідомість мешканців регіону та не має чіткого плану чи інформаційної стратегії роботи на Донбасі. Також однією з ключових проблем у Донецькій області залишається низька включеність та недостатня поінформованість мешканців щодо загальнонаціональних процесів та ініціатив. Ця проблема торкнулася як представників місцевого управлінського середовища, так і неурядового та громадського сектору.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Ситуація продемонструвала нездатність органів державної влади та місцевого самоврядування ефективно управляти територією та впливати на розвиток суспільно-політичних процесів у Донецькій області. Значний кадровий дефіцит, брак досвіду та цілісного бачення управлінських практик – головні вади регіональної влади, які також пояснюють, чому Донецька область (як і

Луганська) через багато місяців військових дій на її території й досі немає бачення та загальної стратегії з відновлення та розвитку території Донбасу.

2. Парламентські вибори на Донбасі в жовтня 2014 року показали, що головними вадами виборчої кампанії залишається використання адміністративного ресурсу, прямий та непрямий підкуп виборців, порушення принципу конкурентності – балансу представництва різних політичних сил під час формування виборчих комісій, пряме втручання у виборчий процес збройних формувань та правоохоронних органів).

3. Внаслідок військових дій та значної кількості внутрішньо-переміщених осіб (ВПО) Донецька область знаходиться в процесі деінтелектуалізації та депрофесіоналізації, внаслідок яких величезна кількість представників інтелектуальної та професійної еліти регіону виїжджають за межі області в пошуках житла та роботи.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Загальнонаціональні політичні процеси призвели до змін у владній вертикалі Донеччини. 2 березня 2014 р. виконуючий обов'язки президента України О. Турчинов призначив на посаду голови Донецької облдержадміністрації Сергія Тарута, який замінив на цій позиції Андрія Шишацького.

Позапартійний Сергій Тарута є відомим бізнесменом, одним із засновників корпорації «Індустріальний Союз Донбасу». Натомість Донецька обласна рада прийняла рішення про дострокове припинення повноважень голови ради Андрія Федорука, який був пов'язаний із корпорацією «МАКО» Олександра Януковича. На посаду голови Донецької обласної ради був обраний экс-голова облдержадміністрації Андрій Шишацький. Найбільшою інтригою кадрових ротацій на обласному рівні на початку весни 2014 року стало рішення Шишацького вийти з Партії регіонів та

відмовитись від лідерства в регіональній організації цієї політичної сили. Таким чином, в Донецькій області вперше за довгий період склалася ситуація, коли обласну раду та облдержадміністрацію очолили безпартійні посадові особи.

На позачергових президентських виборах, які відбулися лише у 8 із 22 округів Донецької області, перемогу отримав Петро Порошенко, за якого проголосувало 36,15% виборців. Такий результат є дуже високим як для представника помаранчевої команди. Всього участь у голосуванні взяло 115 823 виборця Донецької області. Під час президентської виборчої кампанії близько 2 млн виборців (майже 82%) не мали можливості проголосувати.

10 жовтня 2014 року Указом Президента України головою Донецької обласної адміністрації був назначений Олександр Кихтенко. З 2005 року – командувач Внутрішніми військами України. Генерал армії. По суті за два тижні до парламентських виборів область очолив військовий, позапартійний та рівновіддалений від усіх політичних сил, головне завдання якого полягало в утриманні під контролем ситуації в області та наведенні порядку в соціально-гуманітарній сфері.

Парламентські вибори на Донбасі в жовтні 2014 року продемонстрували, що головними вадами виборчої кампанії залишається використання адміністративного ресурсу, прямий та непрямий підкуп виборців, порушення принципу конкурентності – балансу представництва різних політичних сил під час формування виборчих комісій, пряме втручання у виборчий процес збройних формувань та правоохоронних органів. В результаті розконцентрації уваги державних інститутів, що відповідають за забезпечення організації та проведення виборів, суб'єкти виборчого процесу, які володіють на місцевому рівні значними організаційними, фінансовими, військовими та іншими видами ресурсів намагаються отримати неконкурентні переваги під час виборчого процесу. Саме ці чинники призвели до того, що перемогу в мажоритарних

округах Донецької області на парламентських виборах переважно отримали колишні лідери Партії регіонів, представники місцевих бізнес-еліт, які ще рік тому розбудовували режим Януковича: з 12 виборчих округів, в яких вибори відбулись по Донецькій області, – в 6 округах перемогли колишні депутати від Партії регіонів, проте всі вони на ці вибори йшли як самовисуванці. За партійними списками перемогу у Донецькій області отримав Опозиційний блок (спадкоємець Партії регіонів), який переміг у дев'яти з дванадцяти округів, набравши по області 38,69%.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Активні бойові дії та втрата частини території області призвели до суттєвих змін в економіці регіону і всієї України та до значних втрат в промислового потенціалі.

За даними Головного управління статистики в Донецькій області, обсяг виробництва з початку 2014 р. скоротився в усіх основних галузях виробництва регіону. У добуванні інших корисних копалин та розробленні кар'єрів обсяг виробленої в 2014 р. продукції зменшився порівняно з 2013 р. на 15,7%, у виробництві, передачі та розподіленні електроенергії – на 18,3%, у металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів – на 27,7%, у виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення – на 31,5%, у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – на 34,6%, у виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – на 35,4%, у добуванні кам'яного вугілля – на 36,8%, у машинобудуванні – на 41,1%, у виробництві хімічних речовин і хімічної продукції – на 47,5%, у текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – у 2,8 рази.

Надходження до бюджетів Донецької області знизились. Так, за 11 місяців 2014 року зібрано податків, зборів та інших обов'язкових

платежів на суму 18,6 млрд грн, що на 24,5% менше, ніж за аналогічний період 2013 року, в тому числі у державного бюджету – 10,2 млрд грн. (на 28% менше).

Пасажиропотік між окупованими та вільними територіями Донецької області скоротився майже на 90%. Це викликано необхідністю для населення отримувати спеціальні перепустки для виїзду та в'їзду на звільнені території області. Населення, переважна більшість якого не має перепусток, побоюється планувати поїздки.

За даними Головного управління статистики в Донецькій області, кількість офіційно зареєстрованих безробітних на кінець грудня 2014 року склала 26,8 тис. осіб. Із загальної кількості безробітних 57,5% склали жінки. Рівень зареєстрованого безробіття в цілому по області в порівнянні з попередніми місяцями зменшився і на кінець грудня 2014 року становив 1% населення працездатного віку, в сільській місцевості – 1,9%, в містах – 0,9%

У 2014 році в Донецькій області побудували на суму більше 4 млрд грн. Найбільший обсяг робіт, за даними управління статистики виконаний на будівництві інженерних споруд – 64% від загального об'єму. Нове будівництво, реконструкція та технічне переоснащення склали 72,7% від загального обсягу виконаних будівельних робіт, капітальних та поточний ремонт – 15% та 12,3% відповідно.

За 2014 рік Донеччина отримала 2,8 млрд доларів інвестицій. Разом з тим із початку 2014 року в області спостерігається відтік прямих іноземних інвестицій. Протягом 9 місяців з початку 2014 року було виведено майже 23% (832,1 млн дол. США) від загального обсягу прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку регіону з початку інвестування.

Внутрішньо-переміщені особи

За інформацією обласної державної адміністрації, станом на 2 лютого 2015 р. всього на звільнених територіях Донецької області взято на облік 344 100 чоловік,

тимчасово переміщених з районів проведення антитерористичної операції. Це 230500 сімей. В цьому числі – 54 600 працездатних осіб, 27 300 дітей, 14 400 інвалідів, 247 800 пенсіонерів.

Соціальний захист населення

За інформацією Департаменту соціального захисту населення держава в січні 2015 року повністю розрахувалась з отримувачами соціальних виплат у Донецькій області. Соціальну допомогу на звільнених територіях області отримують більше одного мільйона чоловік. У 2014 році соціальної підтримки у вигляді адресної грошової допомоги виплачено на суму близько 3 млрд грн

Інфраструктура

На окупованій території залишилось більше половини лікарень регіону. Так, на території, підконтрольній українській владі, залишилося тільки 145 з 335 закладів охорони здоров'я, які надають медичну допомогу населенню.

На території, підконтрольній Україні, працює лише 34,5% від загальної кількості лікарів області та 43% середніх медичних працівників. Всі медичні заклади, окрім 22 будівель 10 закладів охорони здоров'я, зруйнованих в результаті бойових дій, продовжують надавати екстрену та планову медичну допомогу в необхідному обсязі.

На відновлення автодоріг Донецької області необхідно близько півтора мільярди гривень. Станом на 1 січня 2015 року в результаті проведення бойових дій терористичними угрупованнями обсяг руйнувань автомобільних доріг загального користування на територіях, підконтрольних українській владі, склав 481,2 км. Загальна сума збитків – 1 млрд 177 млн грн. Також зруйновані 13 мостів та шляхопроводів довжиною 882,3 погонних метри.

Загальна сума збитків Донецької області від військових дій на початок року становила майже три мільярди гривень, пошкоджено або зруйновано більше 10 тисяч об'єктів. Зокрема, йдеться про 7409 об'єктів житлового будівництва, 1346 об'єктів електропостачання,

62 – теплопостачання, 58 – водопостачання, 848 – газопостачання, 19 – каналізаційного господарства. Крім цього, постраждали 70 закладів охорони здоров'я, 176 загальноосвітніх шкіл, 86 дошкільних закладів, 28 професійно-технічних, 19 вищих навчальних закладів, 26 об'єктів фізичної культури і спорту, 54 установи культури. Отримали пошкодження 128 об'єктів дорожньо-транспортної інфраструктури, 66 об'єктів промисловості, 95 підприємств торгівлі, 4 банківські установи та 123 об'єкти інших сфер економіки.

У січні 2015 року за розпорядженням голови обласної адміністрації розпочав роботу штаб з організації відновлення об'єктів соціальної та транспортної інфраструктури, житлового фонду та систем життєзабезпечення населених пунктів Донецької області. Керівникам міст та районів області доручено створити подібні штаби на підконтрольних територіях, які повинні скласти перелік пошкоджених (зруйнованих) об'єктів та розробити проектно-кошторисну документацію, отримати експертні висновки для представлення на розгляд обласного штабу. Очолив штаб перший заступник голови Олександр Кравцов.

З 21 січня на території Донецької та Луганської областей введений в дію тимчасовий порядок контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів через лінію зіткнення.

Адміністративне управління

Після чергового захоплення будівлі Донецької обласної державної адміністрації в квітні 2014 року апарат та структурні підрозділи адміністрації продовжували здійснювати свої функції та повноваження в інших будівлях структурних підрозділів в м. Донецьк, а в кінці липня 2014 року було прийнято рішення про їх переміщення в місто Маріуполь, Слов'янськ та Святогірськ. З 13 жовтня обласна державна адміністрація почала роботу в Краматорську. Станом на початок 2015 року всі самостійні структурні підрозділи адміністрації провели перереєстрацію юридичної адреси в містах, підконтрольних українській владі. Так, в Краматорську зареєструвалось 17 структур,

Слов'янську – 3, в Маріуполі – 2.

Станом на початок січня 2015 року в Донецькій обласній адміністрації залишилось близько 40% працівників. В період з травня по грудень 2014 року з 1056 штатних одиниць (137 одиниць апарату та 929 структурних підрозділів) фактично залишилось працювати 35-40%. Це в першу чергу пов'язано з відсутністю місць для проживання працівників та їх сімей. Також з початком дії в жовтні 2014 року Закону України «Про очищення влади» були звільнені зі своїх посад 13 з 17 голів районних державних адміністрацій, що суттєво вплинуло на якість управління місцевими органами виконавчої влади.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

У зв'язку із переміщенням значної частини активних громадських організацій за межі області та іншими негативними факторами, помітної дезорганізації зазнало і громадське середовище регіону. Активні бойові дії на сході України призвели до того, що велика кількість активних громадян, лідерів громадянського суспільства, представників місцевої еліти та людей з активною життєвою позицією змушена була виїхати за межі Донецької та Луганської областей та перебуває зараз в інших регіонах України. Це призвело до втрати «інституційної пам'яті» у питаннях взаємодії влади та громадськості на місцевому рівні, коли ефективні форми взаємодії влади та громадськості не використовуються, що призводить до втрати комунікацій та діалогу і, як наслідок, до росту взаємних звинувачень у бездіяльності та непрофесіоналізмі. Суттєво змінились акценти та фокус уваги в діяльності громадських організацій, які залишаються працювати в регіоні. Значна частина організацій області відійшли від своїх стандартних завдань та статутних цілей і зайнялась вирішенням двох найбільш злободенних проблем – це збір коштів для армії та допомога у вирішенні проблем переселенців.

Позитивним фактором є поява нових неурядових ініціатив на теренах області, але вони здебільшого позбавлені стабільних умов та ресурсної підтримки для довготривалої діяльності. Результати опитування, проведеного серед громадських ініціатив Донеччини наприкінці 2014 р., засвідчують необхідність додаткового навчання та професіоналізації представників неурядових організацій.

Засоби масової інформації також зазнали деградації та руйнівного впливу. В області не залишилось жодної друкованої обласної газети. Всі обласні газети Донецької області або залишились в Донецьку, або просто не виходять. Більша частина територіальних громад області, які залишились під контролем України, мають свої невеличкі газети, які розповсюджуються локально та мають невеликі накладі. Серед найбільших газет великих міст можна зазначити газети, що мають відношення безпосередньо до громади м. Маріуполь. Так, газета «Приазовський робочий» має наклад близько 30 тис. та виходить чотири рази на тиждень. Газета «Маріупольський діалог» друкується за підтримки відомого бізнесмена, народного депутата (колишнього голови обласної адміністрації) Сергія Тарути, має наклад 50 тис. та виходить один раз на тиждень. Найбільші газети, які мають вплив на мешканців територіальних громад Краматорська, Костянтинівки, Дружківки, – «Технополіс» та «Восточный проект». Така ж сама ситуація і з місцевим телебаченням. На території області залишилось близько 14 місцевих телекомпаній, найбільші з яких «Орбіта» (Красноармійськ), «Сігма», «ТВ-7», «МТВ» (Маріуполь). Але їх потужність разом набагато менша за потужність чотирьох телерадіокомпаній, що були захоплені сепаратистами в Донецьку і тепер транслюють російську пропаганду. Серед новітніх інтернет-медіа лідерство зберігають інтернет-портали «Новини Донбасу» novosti.dn.ua та «Острів» ostro.org.

ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ

СЕРГІЙ ГОНЧАРУК,
ПОМІЧНИК РЕКТОРА З МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН, ЖИТОМИРСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. І. ФРАНКА

РЕЗЮМЕ

Впродовж 2014 р. у Житомирській області мала місце тенденція зростання впливу «Батьківщини» та «Народного Фронту» з одночасною міграцією представників Партії регіонів (далі – ПР) до інших депутатських груп та фракцій (на даний час не представлена на обласному рівні). Значну частину керівних посад в органах управління та місцевого самоврядування отримали представники «Батьківщини» та «Свободи». Стабільними залишились позиції Народної партії України В. Литвина. Економіка регіону завершила рік без значних збитків. Суспільна думка та діяльність громадських активістів стали більше впливати на вироблення внутрішньої політики органами місцевої влади та самоврядування.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. У ході політичних процесів у Житомирському регіоні владні повноваження мали б розподілятися між «Батьківщиною» та «Фронтом змін», але, за поділом «політичної мапи» України, основні позиції в органах обласної влади отримали представники «Свободи» (губернатор Сидір Кізін).
2. Економіка регіону в порівнянні з 2013 роком значних втрат не зазнала, проте дещо зменшився обсяг прямих іноземних інвестицій (-78,8 млн доларів США), у зовнішній торгівлі відбулась часткова переорієнтація деяких підприємств з Росії на країни ЄС та Китай.
3. Громадські організації, такі як «Автомайдан», ВО «Майдан», «Демократичний альянс»,

«Правий сектор», стали активніше впливати на прийняття кадрових рішень у регіоні.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

Початок 2014 року в Житомирській області характеризувався невизначеністю дій представників ПР, що мали домінуючі позиції в органах влади. Активізувалось протистояння активістів «Батьківщини», «Свободи», учасників Євромайдану, «УДАР» та правоохоронних органів області. Млявість діяльності практично всіх місцевих рад пояснювалась паритетним представництвом представників Партії регіонів, «Батьківщини» та «Фронту змін». Значного протистояння влади з опозиційними об'єднаннями не відбулось.

Найпомітніша подія початку року – спроба захоплення 23 січня, а потім захоплення 19 лютого будівлі ОДА та підпал будівлі Управління МВС України в Житомирській області.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після подій Майдану керівництво області та обласного центру практично повністю змінилось. Найголовнішу роль у кадрових призначеннях відіграв депутат ВР України, а пізніше – перший заступник глави адміністрації президента України Геннадій Зубко (колишній депутат від «Фронту змін»).

Так, звільнено голову ОДА Рижук С. М., частину його заступників, поетапно було звільнено 23 голови РДА та частину їх заступників, склав свої повноваження голова Житомирської обласної ради Й. Запаловський (Партія регіонів). Головою ОДА призначений Сидір Кізін («Свобода»). Міський голова Житомира В. Дебой усунутий від виконання своїх обов'язків. Виконуючою обов'язки голови міськвиконкому Житомира призначено Любов Цимбалюк (секретар міськради депутат від «Батьківщини»).

Через загострення міжпартійних відносин

22 липня 2014 року С. Кізін звільнено з посади голови ОДА. Наступним головою ОДА призначено Машковського Сергія Олександровича (креатура «Блоку П. Порошенка»).

Після проведення позачергових президентських виборів більшу роль почали відігравати представники «Батьківщини» (більшість в обласній раді). На кінець 2014 року політичний вплив в регіоні поділився між представниками «Народного Фронту», що перемогли на дострокових парламентських виборах у всіх шести округах області (за партійними списками) та «Блоку Петра Порошенка» (два представники по одномандатних виборчих округах). Водночас, на регіональному рівні частковий вплив залишається за представниками «Батьківщини» та «УДАР».

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Найбільш активну участь у подіях січня-лютого брали народні депутати Р. Раупов («УДАР»), Г. Зубко («Фронт змін»), активісти громадських організацій «ДемАльянс» І. Фурлет, «Євромайдан» В. Пучич.

За підсумками позачергових виборів президента України 2014 року в Житомирській області найбільше голосів здобули П. Порошенко (58,64%), Ю. Тимошенко (15,08%) та О. Ляшко (9,54%). За підсумками голосування під час парламентських виборів перемогу в області здобули «Народний Фронт» (26,39%), «Блок Петра Порошенка» (23,03%), Радикальна партія Олега Ляшка (10,63%), «Самопоміч» (9,63%), «Батьківщина» (6,52%).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

Найбільші політичні конфлікти:

1. Протистояння голови міської ради В. Дебоя (Партія регіонів) і депутатського корпусу від зазначеної партії та опозиційних депутатів.
2. Призначення голови ОДА (з 02.03.2014 року

головою ОДА призначено С. Кізіна – керівника обласного осередку «Свободи») та його наступне звільнення у липні цього ж року.

3. Спроба захоплення обласного штабу «Правого сектору» (травень).

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Облдержадміністрація: голова – Сергій Машковський, партія «Солідарність» («Блок Петра Порошенка»), перший заступник – Геннадій Дмитренко (позапартійний); заступники – В'ячеслав Поліщук («Фронт змін»), Ярослав Лагута («УДАР»).

Обласна рада: голова – Віталій Француз («Батьківщина»); заступник – Руслан Годований («Батьківщина»).

Міська рада: в.о. голови Любов Цимбалюк («Батьківщина»), перший заступник Сергій Сухомлін («Фронт змін»).

Прокурор області: Дмитро Лубчук, позапартійний.

В.о. начальника УМВС України в Житомирській області: Григорій Полковников.

Станом на грудень 2014 р.: позапартійних голів РДА – сім, членів «Батьківщина» – три, «Народний фронт» – чотири. У дев'яти РДА обов'язки голів виконують перші заступники.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Економічний стан регіону протягом 2014 року характеризувався незначним скороченням обсягів промислового виробництва та частковою переорієнтацією зовнішньої торгівлі. У 2014 р. порівняно з 2013 р. приріст промислового виробництва становив 7%.

Позитивну динаміку демонстрували добувна промисловість і розроблення кар'єрів (+21,4%),

харчова промисловість (+11,2%), виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування (+11,2%), сільськогосподарське виробництво (+5,3%). Втрат зазнали машинобудівна промисловість (-20%), поліграфічна діяльність (-39,4%), виробництво фармацевтичних продуктів (-7,5%).

Поставки продукції переробної промисловості склали 73,7% загального обсягу реалізації, добувної промисловості і розроблення кар'єрів – 12,4%. У структурі обсягу реалізованої промислової продукції вагому частку склали товари проміжного споживання – 41,2%, споживчі товари короткострокового використання – 37,3%, енергія – 13,9%.

Обсяги експорту та імпорту товарів за січень-листопад 2014 р. становили 599,4 та 255 млн дол. США відповідно. Порівняно з січень-листопадом 2013 р. експорт зріс на 8%, імпорт скоротився на 28,1%. Позитивне сальдо склало 344,4 млн дол. Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 2,35. Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами 103 країн світу.

Найбільші обсяги експортних поставок товарів здійснювались до Російської Федерації – 25,1%, Німеччини – 7,4%, Білорусі – 6,4%, Туреччини – 5,4%, Італії – 4,7%, Польщі – 4,6%, Китаю – 4,3%, Литви – 3,9%.

Найбільшу питому вагу в загальному обсязі імпорту мали Польща – 17,3%, Німеччина – 14,1%, Російська Федерація – 10,6%, Італія – 9,2%, Китай – 5,2%, США – 4,4% та Туреччина – 3,3%.

На економічний ландшафт області найбільше впливали такі фактори: а) сировинна орієнтація регіону; б) низький рівень конкурентоспроможності промислової продукції; в) превалювання в номенклатурі продукції первинного ступеню обробки; г) відтік іноземного капіталу.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Спостерігається тенденція посилення російської присутності в економіці регіону. Найбільша частка російського капіталу присутня у видобувній галузі. Понад 50% родовищ розробляється російськими підприємствами. Близько 30% щебневих заводів області належить російським компаніям. Найбільший вплив у даній сфері мають інвестиційно-промислова група «Плато», російська корпорація «Трансрада», ТОВ «Стройпроект», ТОВ «Промстройматериалы» (м. Москва), ВАТ «Курскглавснаб» (м. Курськ). Російський капітал зосереджений в обробній (35% від загального обсягу інвестицій) і добувній (33%) промисловості, а також роздрібній торгівлі побутовими товарами (21%).

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Протягом 2014 року в області загострилась боротьба навколо ЗАТ «Житомирські ласощі», 95,07% акцій якого належать компанії «Дельта Кепітал СА» (Швейцарія), між співвласниками цієї компанії Ю. Ліщинським (громадянин США) та І. Бойком. На кінець 2014 року конфлікт не вичерпано.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

У 2014 році очікуваний обсяг валового регіонального продукту становив 99% до рівня 2013 року. Найбільшу частку доданої вартості створюють у галузях послуг (43%), сільського господарства (до 25%) та торгівлі (17%).

Менші ніж у попередньому році обсяги виробництва спостерігались у текстильному виробництві та іншій неметалевої мінеральної продукції, машинобудуванні. Позитивна динаміка – лише у харчовій галузі, добувній промисловості, сільському господарстві. Продовжилась тенденція до зниження інвестиційної активності.

Середня номінальна заробітна плата станом на листопад 2014 р. становила 2811 грн. Індекс реальної заробітної плати у листопаді 2014 р. порівняно з листопадом 2013 р. становив 87,7%. Кількість зареєстрованих безробітних на кінець грудня 2014 р. становила 20 тис. осіб, з них 54,3% склали жінки, 43,3% – молоді особи у віці до 35 років, 29,5% – особи, які мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню. Рівень зареєстрованого безробіття на кінець грудня 2014 р. становив 2,6% населення працездатного віку.

Індекс споживчих цін по області за грудень 2014р. до попереднього місяця склав 103%, за 2014 р. – 125,2%. За 2014 р. ціни на продукти харчування та безалкогольні напої зросли на 26,2%. Тарифи на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива зросли на 34,4%, вартість утримання та ремонту житла – на 23%.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Пріоритетними напрямками діяльності громадських організацій стали: захист прав і свобод громадянина, розвиток громадянського суспільства (Житомирська обласна громадська молодіжна організація «Патріот», 3299 членів; Житомирське обласне громадське об'єднання «Громадський контроль», 600 членів; «ДемАльянс», 200 членів), соціальні проекти, благодійна діяльність (Благодійний фонд «Заложники Чорнобиля», 500 членів), за національною ознакою (Житомирська обласна спілка поляків України, 200 членів; Житомирська обласна громадська організація «Руська Співдружність», 100 членів; Житомирське обласне німецьке національно-культурне товариство «Wiedergeburt», 80 членів).

У I кварталі 2014 року створювались осередки місцевої «Самооборони» та «Правого сектору». Пізніше до них приєдналися організації з контролю за діяльністю влади

«Громадський контроль», обласне відділення «Автомайдану», «ДемАльянс», «Народний контроль», «Громадський сектор».

Із середини 2014 року більшість організацій залучалися до благодійної та волонтерської діяльності, підтримуючи воїнів АТО та переселенців.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

В області в аналоговому форматі транслюються 27 загальнонаціональних теле- та радіоорганізацій, у цифровому – 33. Найбільші місцеві телекомпанії: Житомирська обласна державна телерадіокомпанія (В. Головецький), недержавна ТК «Союз ТВ» (О. Бабкін).

В області друкуються 87 друкованих видань загальним тиражем 783 тисячі примірників, з них 70 газет, 17 журналів та інших періодичних видань. Найбільші: газета «Житомирщина» (42,4 тисячі примірників, співзасновники колектив редакції та обласна рада), «20 хвилин» (59,2 тисяч примірників, власник – колектив редакції), «Сільське життя» (40,4 тис. примірників, власник – колектив редакції). Найпопулярніші інтернет-видання: «Перший Житомирський інформаційний портал» (www.1.zt.ua), «Репортер Житомира» (<http://reporter.zt.ua>), «Новости Житомира» (<http://zt-news.org.ua>), інтернет-сайти <http://zhzh.info>, <http://zhitomir.info> та ін.

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСТЬ

ПАВЛО БіЛАК,
ЕКСПЕРТ КАРПАТСЬКОГО АГЕНТСТВА ПРАВ
ЛЮДИНИ «ВЕСТЕД»

РЕЗЮМЕ

Партія регіонів втратила контроль над Закарпаттям. У результаті революції ключові керівні посади здобули представники «Батьківщини», «УДАРу» та «Єдиного центру» (ЄЦ). Економіка регіону впродовж року демонструвала позитивні показники зростання. Незначною мірою зріс вплив громадських організацій та ЗМІ на формування суспільної думки та місцевої політики.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Після подій Майдану було повністю усунуто від влади представників Партії регіонів, натомість зріс вплив В. Балого та його партії «ЄЦ», представники якої очолили ключові посади в області.

2. Економіка регіону попри кризу та згортання торгівлі з РФ демонструвала зростання, зокрема й через збереження традиційної для регіону орієнтації на країни ЄС у зовнішній торгівлі.

3. Перемога Майдану дала поштовх розвитку організацій громадянського суспільства, які намагаються відігравати активнішу роль у кадрових призначеннях, у виробленні та здійсненні місцевої політики в області.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

Початок року характеризувався протистоянням коаліції сил Євромайдану і органів влади. У

більшості місцевих рад області Партія регіонів мала найбільші фракції, її членами були голова ОДА, голови більшості РДА, мер обласного центру. Активісти Євромайдану 19 лютого захопили будівлю ОДА без будь-якого опору.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після Майдану керівництво області повністю змінилось. Найголовнішу роль у кадрових призначеннях почав відігравати народний депутат В. Балого (позафракційний).

Було звільнено голову ОДА, його заступників і 13 голів РДА. Головою ОДА призначений В. Лунченко (депутат ВР, тоді «Батьківщина»). Голів РДА призначали «за погодженням» із громадськістю районів. Напередодні виборів до ВР політична карта області зазнала змін: 15.09, після оголошення партійних списків, В. Лунченка (№19 у списку «НФ») звільнили із посади голови ОДА і призначили на неї В. Губаля («Народна партія», людина В. Балого). 24.10 розпорядженням президента звільнено та тимчасово призначено 12 голів РДА.

У кінці 2014 р. найбільший політичний вплив в регіоні має В. Балого. В чотирьох із шести одномандатних виборчих округах перемогу здобули особисто В. Балого, два його рідні брати та близький родич. Наближені до В. Балого люди очолюють ОДА, облраду, низку РДА, займають інші впливові посади.

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Найактивнішу участь в політичних процесах брали народні депутати В. Балого, В. Пацкан («УДАР»), В. Лунченко («НФ»).

За підсумками позачергових виборів президента України 2014 р. в області найбільше голосів здобули П. Порошенко (62,02%), Ю. Тимошенко (12,87%) та О. Ляшко (7,41%).

За підсумками голосування в багатомандатному виборчому окрузі під час виборів до ВР 5%-й бар'єр подолали «Блок Петра Порошенка» (28,05%), «НФ» (25,63%), «Самопоміч» (9,63%), Радикальна партія О. Ляшка (6,83%), «ЗАСТУП» (6,02% – найвищий результат по країні; один із двох регіонів, де партія подолала 5%-й бар'єр), «Батьківщина» (5,12%).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

Найбільші політичні конфлікти:

1. Конфлікт між В. Балогою та головою ОДА В. Лунченком, в результаті якого посаду голови ОДА зайняла людина Балого В. Губаль.
2. Конфлікт із приводу судового рішення про поновлення В. Погорелова на посаді міського голови Ужгорода.
3. Конфлікт між владою та громадськістю з приводу низки призначень в правоохоронних органах.

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Політична приналежність:

Облдержадміністрація: голова – В. Губаль («Народна партія»), заступник – М. Рівіс (позапартійний).

Обласна рада: голова – В. Чубірко («ЄЦ»), перший заступник М. Попович («ЄЦ»).

Міська рада: голова – В. Погорелов (Партія регіонів); перший заступник І. Волошин («Народний Фронт»), секретар Б. Андріїв (Партія регіонів).

Начальник УМВС: С. Шаранич (позапартійний).

В. о. прокурора: Р. Балита (позапартійний).

Начальник Головного управління ДФС: О. Петріченко (позапартійний).

Станом на кінець 2014 р. на чолі всіх 13 РДА області стоять тимчасово виконуючи обов'язки.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Економіка регіону показала зростання обсягів промислового виробництва та збереження орієнтації на ЄС у зовнішній торгівлі. Обсяги реалізації промислової продукції зросли на 5,8%. Позитивну динаміку демонстрували сільське господарство (+1,1%) та переробна промисловість (+6,2%). На 14,2% знизився індекс будівельної продукції.

За 11 місяців 2014 р. збільшення експорту (+7,2%) та зниження імпорту (-14,2%) дозволили скоротити від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі товарами до 337,3 млн дол. Зріс експорт до країн ЄС та Азії (наприклад, до Саудівської Аравії експорт зріс у 27 разів, до Естонії – у 10,7 раз). Скоротилася торгівля із РФ: експорт – на 24,3%, імпорт – на 37,6%.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

На початку 2014 р. великі підприємства становили 0,1% від загальної кількості, середні – 4,6%, малі – 95,3% (з них мікропідприємства – 82,5%).

В аграрному секторі області працюють в основному малі та мікропідприємства. Великі підприємства діють в промисловості (4) та оптовій і роздрібній торгівлі (2).

До найбільших підприємств належать виробництва із іноземними інвестиціями, такі як «Ядзакі Україна», «Джейбіл Сьоркіт Україна Лімітед», «Фішер Мукачево» (В. Балага), «Берегівський радіозавод», а також «Єврокар», «Мукачівський завод точприлад» (В. Балага), «Закарпатська продовольча група» (В. Балага).

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Протягом 2014 року бізнес-конфлікти в регіоні не зафіксовані.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Промисловість області зросла на 5,8%. У добувній та переробній промисловості спостерігався ріст (50,1% та 6,2% відповідно), на 3% скоротилося виробництво на підприємствах з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря. Високі темпи зростання продемонстрували машинобудування (+11,5%); фармацевтична промисловість (+9,8%), деревообробка, виробництво паперу та поліграфічна діяльність (+8,0%), виробництво гумових і пластмасових виробів (+8%), металургія (+7,4%), легка промисловість (+4,6%). Скорочення відбулося у харчовій промисловості (-6,2%), виробництві хімічних речовин і хімічної продукції (-8,1%).

Загальний обсяг реалізованої продукції зріс до 9675,9 млн грн (8406,5 млн грн за 2013 р.). Скоротився оборот роздрібної торгівлі (-1,4%). Номінальна заробітна плата зросла на 6,7% (до 2691 грн), реальна – скоротилася на 3,8%. На 25,7% зріс індекс споживчих цін. На грудень заборгованість із виплати зарплати складала 50,1% від показника попереднього року. На 15,5% зросла кількість зареєстрованих безробітних, рівень безробіття склав 1,3% від працездатного населення.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Найбільш активну участь в революційних подіях початку року взяли «Громадський конвент Ужгородського Євромайдану», «Самооборона Ужгорода», Студентський комітет, Спілка афганців Закарпаття, Автомайдан Закарпаття і «Правий сектор» Закарпаття. З їхніх представників в березні був

утворений Громадський люстраційний комітет Закарпаття.

Пріоритети їхньої діяльності: зміна влади, а після революції – нагляд за процесом очищення влади та кадровими призначеннями. Після початку агресії РФ – долучилися до волонтерства, допомоги переселенцям.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

Рівень проникнення Інтернету в області є одним з найнижчих в країні, друковані ЗМІ залишаються головним джерелом інформації. Зареєстровано понад 300 друкованих ЗМІ.

Найбільший наклад має газета «Закарпатська правда», заснована депутатами Партії регіонів (24 тис. прим.). Обласна комунальна газета «Новини Закарпаття» (співзасновники – ОДА та облрада, близько 20 тис.). Колишньому меру Ужгорода та экс-депутату ВР С. Ратушняку підконтрольна газета «РІО» (15 тис.). До сфери впливу В. Балогі належить газета «Старий замок – Паланок» (12 тис., тимчасово припинено друк).

Мовлення здійснюють вісім загальнонаціональних, одна регіональна та п'ять місцевих ТРК. Найбільші місцеві телекомпанії: ОДТРК «Тиса-1» (ОДА і облрада), «М-студіо» (В. Балогі). «21 канал» (пов'язують із С. Ратушняком).

Найбільш популярні інтернет-ресурси: mukachevo.net (В. Балогі), zakarpattia.net.ua (В. Балогі), vspravda.info (заступник міського голови Ужгорода І. Волошин), zaholovok.com (проект Ужгородського прес-клубу реформ).

Протягом року ЗМІ висвітлювали такі питання: очищення влади та люстрація, боротьба з корупцією, реформи, агресія РФ.

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ

ДМИТРО АРАБАДЖИЄВ,
ДОЦЕНТ КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ, КАНДИДАТ ПОЛІТИЧНИХ НАУК

РЕЗЮМЕ

Протягом 2014 року основними тенденціями розвитку соціально-політичної ситуації в області були прискорений розпад інституційної та організаційної структури Партії регіонів та входження до регіону нових фінансово-промислових груп. Кардинального «перезавантаження» влади після «Революції Гідності» не сталося, а економіка регіону демонструє певний запас міцності та впевнено тримається «на плаву».

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. 3 жовтня 2014 року Запорізька область не має голови облдержадміністрації, відсутні два з п'яти мерів міст обласного значення та 12 із 20 голів райдержадміністрацій, що негативно впливає на якість та оперативність державного управління.
2. Протягом 2014 року до області зайшла ФПГ Ахметова, який перевів головний офіс корпорації ДТЕК у м. Запоріжжя, контролює ВАТ «Запоріжсталь» та ПАТ «Дніпроенерго» і надає фінансову підтримку політичному проекту «Опозиційний блок».
3. Після перемоги Майдану в регіоні спостерігається підйом громадської активності та волонтерського руху, однак у середовищі активістів спостерігається розкол, пов'язаний з наближенням місцевих виборів.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

На початку 2014 року в Запорізькій області вся керівна номенклатура (керівництво ОДА та обласної ради, голови райдержадміністрацій, голови міських та районних рад) перебувала у Партії регіонів. Завдяки цьому голова ОДА, голова обласної організації ПР Олександр Пеклушенко вибудував жорстку партійно-владну вертикаль, а кількість членів ПР у регіоні перевищувала 50 тис. чол. З понад 6 тис. депутатів місцевих рад близько 4 тис. були членами Партії регіонів, яка мала усталену більшість у радах всіх рівнів. За підсумками виборів до ВРУ у 2012 році ПР зайняла у регіоні перше місце, набравши майже 41% (30% в Україні), а з дев'яти народних депутатів-мажоритарників вісім було членами ПР.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після фактичного усунення від влади голови ОДА Олександра Пеклушенка активістами Запорізького майдану 24 лютого 2014 року партійно-владна вертикаль ПР почала стрімко розсипатися. Так, в обласній раді з 75 регіоналів залишилося 46 депутатів, припинили своє існування фракції Партії регіонів у міських радах Запоріжжя, Мелітополя, Енергодара, Василівської та Оріхівської районних рад.

3 березня 2014 року головою облдержадміністрації став Валерій Баранов (член Народної партії, обраний на цю посаду за квотою «УДАР»). Заступниками голови ОДА стали Григорій Самардак (позапартійний, заступник голови правління АКБ «Індустріалбанк»), „регіонал” Петро Гончарук (був заступником голови ОДА при Олександрі Пеклушенку) та Олег Ніколенко (директор ПСП «Банівка», депутат облради від Народної партії). Незважаючи на неодноразові спроби Баранова відправити у відставку голову обласної ради, регіонала Віктора Межейка, той залишився на своїй посаді.

Після дострокових парламентських виборів

голова ОДА та його заступники пішли у відставку, а керівництво облдержадміністрацією здійснював перший заступник ОДА Григорій Самардак.

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Під час революційних подій найбільшу активність проявляли народний депутат Сергій Соболев («Батьківщина»), місцеві осередки «Свободи» (Віталій Підлобников), «Батьківщини» (Олександр Старух, Владислав Куценко). Однак провідну роль у Запорізькому майдані грали не політичні партії, а громадські об'єднання та активісти: Ігор Артюшенко (ГО «Українська справа»), Катерина Коротченко, Юлія Новицька (ГО «Європейська молодь України»), Ірина Лех, Таїсія Мельниченко, Олена Ерьоменко, Олександр Шацький (громадський рух «Запорож'є проти беспредела»). Після перемоги Майдану вони увійшли до складу Народної Ради, яка згодом розкололася на декілька частин та скотилася на маргінес.

За підсумками позачергових виборів президента України Петро Порошенко отримав у регіоні 38,15% голосів (54,7% в Україні), на другому місці була Юлія Тимошенко – 9,73%, на третьому – Олег Ляшко (4,91%).

Підсумки позачергових парламентських виборів у Запорізькому регіоні значно відрізняються від всеукраїнських. У семи з дев'яти виборчих округів за партійними списками впевнено переміг Опозиційний блок, отримавши в середньому понад 20% голосів. А з дев'яти народних депутатів-мажоритарників чотири вже проходили до ВРУ як члени ПР: В'ячеслав Богуслаєв, Володимир Бандуров, Олександр Пономарьов, Євген Балицький. Лише чотири депутата є представниками «Блоку Петра Порошенка».

Найбільш резонансні політичні конфлікти

Серед резонансних конфліктів відзначимо спроби дострокового розпуску Запорізької

міської ради на чолі з Олександром Сіном. Неодноразові спроби відправити Сіна у відставку, навіть із залученням «важкої артилерії» у вигляді лідера Радикальної партії Олега Ляшка, не мали успіху.

Конфлікт між самими громадськими активістами (декількома Народними Радами і т.п.), а також між «Правим сектором» та обласним прокурором Олександром Шацьким.

Спроби відправити у відставку голову Запорізької обласної ради, „регіонала“ Віктора Межейка головою ОДА Валерієм Барановим, який не зміг залучитися значною підтримкою депутатського корпусу.

Спроби проросійських сил «педалювати» тему захисту національно-культурних прав російськомовного населення, проведення референдуму з питань федералізації південно-східної України (пік масових акцій прийшовся на лютий-квітень 2014 року).

Політична приналежність керманічів області та міст обласного значення на грудень 2014 року (голова ОДА та його заступники, міський голова обласного центру, його заступники, голова обласної ради, його заступники, обласний прокурор, обласний податківець, обласний міліціонер).

На кінець грудня 2014 року Запорізька область не мала ані голови облдержадміністрації (очільник області Валерій Баранов подав у відставку 29 жовтня 2014 р., одразу після поразки на дострокових виборах до ВРУ), ані заступників голови ОДА, які, не чекаючи люстраційної перевірки, написали заяви про звільнення. Функції керівництва ОДА виконував перший заступник голови ОДА Григорій Самардак, який прийшов до влади з посади заступника голови правління АКБ «Індустріалбанк» та декларує свою позапартійність. Запорізький міський голова Олександр Сін, який у 2010 став мером за партійними списками «Батьківщини», невдовзі вступив до ПР, а в лютому 2014 року був виключений з її лав та став

позапартійним. Заступники мера та секретар міськради є членами ПР. Голова обласної ради Віктор Межейко та його заступник Світлана Абдурахманова є членами Партії регіонів. Прокурор Запорізької області Олександр Шацький є активістом Майдану та позапартійним. Керівник ГУ МВС України в Запорізькій області Віктор Ольховський та начальник Головного управління ДФС у Запорізькій області Олексій Кавилін є представниками демократичних сил та позапартійними.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Регіон є провідним центром вітчизняного авіадвигунобудування, виробництва трансформаторів та іншої високотехнологічної продукції, а також металургійного виробництва. Тут діють більше ніж 160 потужних промислових підприємств. За звітний рік, порівняно з попереднім роком, спад виробництва склав 3,7%. Так, спад металургійного виробництва проти 2013 р. склав 2,1%. На підприємствах машинобудування, крім ремонту і монтажу машин та устаткування, спад виробництва склав 9%. Зокрема, Запорізький автомобілебудівний завод в 2014 році випустив 13 тис. 127 автотранспортних засобів, що на 35,3% менше аналогічного показника 2013 року. Вдалося уникнути спаду виробництва потужним підприємствам ВАТ «Запоріжсталь», ПАТ «Мотор-Січ», які навіть наростили обсяги виробництва.

У 2014 р. індекс обсягу сільськогосподарського виробництва (за попередніми даними), порівняно з відповідним періодом 2013 р., становив 96,3%, у т. ч. у сільськогосподарських підприємствах – 98,5%, у господарствах населення – 93,9%.

Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 20 млрд 29,7 млн дол. У порівнянні з січнем-листопадом 2013 р. обсяги експортних поставок збільшились на 4,1%, імпорتنих – зменшились на 10,4%. Обсяг експорту товарів

до країн Європейського Союзу становив 22,6% загального обсягу експорту, до інших країн – 77,4%. Найсуттєвіші експортні поставки серед країн ЄС здійснювались до Польщі – 4,1% загального обсягу експорту (чорні метали, руди, шлак і зола, органічні хімічні сполуки), Болгарії – 3,2% (чорні метали,); до інших країн – Російської Федерації – 33,1% (механічне обладнання, чорні метали, електричні машини).

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

В регіоні активно працює група Ріната Ахметова («СКМ»). Промислові активи – ВАТ «Запоріжсталь», ПАТ «Запоріжвогнетрив», ПАТ «Запоріжжкокс», ПАТ «Запорізький залізорудний комбінат», ПАТ «Дніпроенерго» – Запорізька ТЕС, низка непрофільних активів у харчовій промисловості та сільському господарстві. Фінансові активи – філії банків «ПУМБ» та «Ренесанс Кредит».

Група Ігоря Коломойського («Приват»). Промислові активи – ПАТ «Запорізький феросплавний завод», також, за інформацією ЗМІ, присутні інтереси на майже зруйнованому Запорізькому алюмінієвому комбінаті. Фінансові активи – найбільша в регіоні мережа філій та відділень «Приватбанку», де обслуговується більша частина бюджетних організацій.

Група В'ячеслава Богуслаєва: промислові активи – ПАТ «Мотор-Січ», авіакомпанія «Мотор-Січ». Фінансові активи – «Мотор-банк».

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін.

На даний момент Запорізька область є сферою інтересів двох великих фінансово-промислових груп – Коломойського та Ахметова. Коломойський контролює ряд громадських організацій, зокрема місцевий «Правий сектор», який у 2014 році пікетував ЗАЛК, ВАТ «Кремнійполімер», ВАТ «Запоріжсталь», під

маркою захисту від розкрадання власності та піклування про стан екологічної безпеки.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Скорочення обсягів промислового виробництва в звітному році проти 2013 р. відбулося в результаті їх зменшення на підприємствах переробної промисловості на 5,9%. Разом з цим на підприємствах як добувної промисловості і розроблення кар'єрів, так і з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря обсяги виробництва зросли на 1,6%. Слід зазначити, що в переробній промисловості спаду виробництва зазнали всі галузі, за винятком виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів.

За попередніми даними, за січень-листопад 2014р. експорт товарів становив 3449,5 млн дол. США, імпорт – 1 млрд 419,8 млн дол.

У січні-листопаді 2014 р. розмір середньомісячної номінальної заробітної плати, нарахованої на одного штатного працівника підприємств із кількістю працюючих 10 осіб і більше, дорівнював 3380 грн, у порівнянні з відповідним періодом 2013 р. він збільшився на 8,5%. Реальна заробітна плата за січень-листопад 2014р. по відношенню до 2013 р. зменшилась на 2,9%.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Після перемоги Майдану спостерігається підйом громадської активності та волонтерського руху. Ключову роль у громадському житті регіону стала грати Народна Рада Запоріжжя, куди увійшли представники найбільш активних громадських організацій: ГО «Українська справа», «Європейська молодь України», громадський рух «Запорож'є проти беспредела», «Правий Сектор», «Самооборона Майдану».

Для налагодження ефективної взаємодії з громадськістю було створено Комітет громадського контролю при облдержадміністрації, до якого увійшли лідери запорізького Майдану. Серед волонтерів системну роботу проводять благодійні фонди «Лебедія» та «Солдатські матері», ГО «Жіноча сотня Запоріжжя».

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

У регіоні працюють шість місцевих телеканалів. «Вільний простір» і «ТВ-Голд» транслюються окремими кабельними провайдерами та недоступні для широкого загалу. Два канали виступають рупорами органів влади – ЗОДТРК «Запоріжжя» і «Муніципальна телемережа» (МТМ). ТРК «ТВ-5», «Алекс» – комерційні, які є рупорами відповідно ВАТ «Запоріжсталь» (Рінат Ахметов) та ПАТ «Мотор-Січ» (В'ячеслав Богуслаєв).

Серед друкованих ЗМІ найбільш рейтинговими та тиражними є «Субота плюс» (родина Василенків), що досить критично ставиться до діяльності як міської, так і обласної влади, та газети «Міг». «Запорізька правда» і «Запорізька Січ» є відповідно органами облради і міськради із відповідною позицією.

Сайт «Голос Запорожжя» – golos.zp.ua – є основним рупором Global Media Holding (Євген Черняк). Сайт zp.comments.ua, який входить до складу інформаційно-аналітичного порталу «Комментарии» (comments.ua), також певною мірою можна вважати пулом Євгена Черняка.

У цілому місцеві ЗМІ не відрізняються об'єктивністю, оскільки є фінансово залежними від своїх власників та досить часто використовуються для „війни компроматів“.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

ТАРАС СЛУЧИК,
КЕРІВНИК РЕГІОНАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ
ІНСТИТУТУ ПОЛІТИЧНОЇ ОСВІТИ

РЕЗЮМЕ

Протягом 2014 р. в Івано-Франківській області Партія регіонів та «Свобода» значно втратили вплив на контроль над регіоном. Більшість керівних посад на хвилі протестів отримали представники колишніх опозиційних партій – БПП та «Народний Фронт». Економіка регіону завершила рік без суттєвих втрат і зміни структури власності.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Після подій на Майдані на Прикарпатті до президентських виборів суттєво зріс вплив «Свободи», проте після президентських виборів політична ситуація кардинально змінилась і лідерство в регіоні перейшло до «Блоку Петра Порошенка» та ФПГ «Група Приват».
2. В області загалом зменшилось промислове виробництво, але суттєво збільшилось виробництво текстилю та одягу.
3. На Прикарпатті надзвичайно сильно розвинулись волонтерські організації, що допомагають військовим та пораненим.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

На початку 2014 р. відбувалось протистояння «Свободи», «Батьківщини», «УДАРу Віталія Кличка», євромайданівців з виконавчою владою та правоохоронними органами, які представляли Партію регіонів. Органи місцевого самоврядування підтримували

Євромайдан, адже депутатські більшості в радах були сформовані на той час опозиційними партіями. Також міські голови 5 міст обласного значення займали або незалежну позицію, або були опозиційними до Віктора Януковича. Членами Партії регіонів були голова ОДА, його заступники та голови 14 РДА за неформальної підтримки правоохоронних органів і керівники територіальних відділень центральних органів виконавчої влади.

Найпомітніші події 2014-го: захоплення облдержадміністрації, Головного управління СБУ в області, Головного управління МВС в області, обласної прокуратури та багато тисячний студентський страйк. А також протистояння на виборах в одномандатному виборчому окрузі 83 (м. Івано-Франківськ) між ФПГ «Група Приват», групою Петра Шкутяка та «Свободи».

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після падіння режиму Віктора Януковича відбувалось неопублічне протистояння між трьома основними політичними силами: «Свобода», групою підтримки Петра Порошенка та групою підтримки Арсенія Яценюка за контроль над регіоном.

Почались зміни в місцевих державних адміністраціях, на які найбільше впливали спочатку народний депутат від «Батьківщини» Дмитро Шлемко та народний депутат «Свободи», а пізніше – віце-прем'єр-міністр Олександр Сич. Головою ОДА було призначено «батьківщинівця», депутата обласної ради Андрія Троценка, а заступників за квотою розподілили між ВО «Свобода» та ВО «Батьківщина». Так само відбулось і з райдержадміністраціями де більшість посад отримали „біло-сердечні“ та „свободівці“.

Новопризначені керівники правоохоронних органів балансують між різними групами тиску.

Після виборів президента почала формуватись група Петра Порошенка, яку координував Анатолій Матвієнко (народний депутат 4, 5, 6

скликань). Він у подальшому став народним депутатом у багатомандатному окрузі та очолював передвиборний штаб БПП на Прикарпатті. Головою ОДА призначили депутата міської ради, відомого підприємця Олега Гончарука, який став членом команди БПП. Також з обранням на довиборах в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі 83 (м. Івано-Франківськ) до ВРУ Олександра Шевченка підсилилась ФПГ «Група Приват». У кінці року розпочався процес зміни голів РДА та керівників структурних підрозділів ОДА, де перевагу здобувають прихильники пропрезидентського блоку.

Після виборів до парламенту суттєво втратила позиції «Свобода» і зберегла контроль лише за обласним центром та частково за обласною радою. При цьому в області встановився розподіл сил, де перевагу здобули команда президента та «Народний Фронт» Арсенія Яценюка. Зокрема по одномандатних мажоритарних округах до ВРУ від пропрезидентської політичної сили пройшли чотири кандидата. Але двоє з них Олександр Шевченко та Юрій Соловей – представляють де-факто позиції ФПГ «Групи Приват» та УДАР Віталія Кличка відповідно. А «Народний Фронт» провів двох нардепів по Коломийському та Долинському одномандатних мажоритарних округах. На Надвірнянському окрузі переміг народний депутат Юрій Дерев'яноко.

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Найбільш активну політичну позицію на рівні області під час Єврореволюції проявили депутат обласної ради від «Свободи» Василь Попович, міський голова Івано-Франківська Віктор Анушкевичус та громадський діяч Максим Кицюк. Свій вплив за результатами 2014 року кардинально збільшили нардепи Юрій Соловей, Олександр Шевченко, депутат міської ради і голова ОДА Олексій Гончарук та депутат обласної ради Петро Шкутяк.

За підсумками позачергових виборів президента України 2014 року в Івано-Франківській області найбільше голосів здобули Петро Порошенко (65,13%) та Юлія Тимошенко (14,78%).

За підсумками голосування в багатомандатному виборчому окрузі під час дострокових парламентських виборів перемогу в області здобули «Народний Фронт» (37,48%), «Блок Петра Порошенка» (18,25%), «Самопоміч» (14,69%), «Свобода» (8,81%) та «Батьківщина» (6,19%).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

1. Протистояння на виборах в одномандатному мажоритарному окрузі 83 (м. Івано-Франківськ) між кандидатами до ВР Олександром Шевченком, Петром Шкутяком та Андрієм Грималюком. А також конфлікт на одномандатному виборчому окрузі 86 між представником «Народного Фронту» нардепом Анатолієм Дирівим та приближеним до нардепа Юрія Дерев'янка Володимиром Грабовецьким.

2. Конфлікт в середині між обласною та Івано-Франківською міською «Свободою» за вплив на партійні призначення.

3. Конфлікт між депутатською фракцією «Свобода» в Івано-Франківській міській раді та міським головою Віктором Анушкевичусом.

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Облдержадміністрація: голова – Олексій Гончарук, депутат міської ради; 1-ий заступник Сергій Басараб, депутат міської ради; заступник – Ігор Пасічняк; заступник – Руслан Панасюк (всі представляють команду «Блоку Петра Порошенка»).

Обласна рада: голова – Василь Скрипничук, «Свобода»; 1-ий заступник – Олександр Левицький, «Батьківщина»; заступник Остап Дзеса, «Наша Україна».

Міська рада: голова – Віктор Анушкевичус, УНП;

1-ий заступник – Зіновій Фітель, позапартійний; секретар – Микола Вітенко, «Свобода».

Прокурор області: Ігор Настасяк, позапартійний.

Начальник Головного управління МВС в області: Микола Семенишин, позапартійний.

Станом на грудень 2014 більшість голів РДА є виконуючими обов'язків й очікується призначення нових.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Підсумки соціально-економічного розвитку області за 9 місяців 2014 року свідчать про те, що за цей період досягнуто окремих позитивних результатів. Збільшення обсягів відбулось у текстильному виробництві та виробництві одягу (на 36%), харчових продуктів і напоїв (на 13,2%).

За звітний період приріст прямих іноземних інвестицій, залучених підприємствами області у формі акціонерного капіталу, склав 126,5 млн дол. США. Частка області в загальному обсязі залучених в Україну прямих іноземних інвестицій зростає з початку 2014 року на 0,4% і склала 1,8%. Впродовж 9 місяців цього року зареєстровані в області підприємства з іноземними інвестиціями зменшили перед прямими інвесторами обсяг заборгованості за кредитами і позиками та обсяг зобов'язань за торговими кредитами на суму понад 6 млн дол. США.

Обсяг внесених з початку інвестування в економіку області іноземних інвестицій на 1 жовтня 2014 року становив 940,3 млн дол. США, що на 15,5% більше обсягів інвестицій на початок 2014 року, з них із країн ЄС внесено майже 91% від загального обсягу. Серед галузей промисловості найбільше вкладено у виробництво харчових продуктів (39,5% від загального обсягу) і хімічної продукції (23,6%). Обсяг іноземного капіталу на одного жителя області складає 681,8 долара США.

Разом з тим індекс обсягів виробництва промислової продукції в області у січні-вересні цього року склав 97%. Зменшення обсягів промислового виробництва пов'язане, в основному, з тривалими простоями ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття» через відсутність сировини та зупинку випуску продукції на ТОВ «Карпатнафтохім», яке простоє з початку року.

Водночас в області діє 321 середнє підприємство, де нараховано 48,2% від загальнообласної кількості зайнятих працівників, ними реалізовано 56,2% продукції від загальнообласних обсягів та сплачено до бюджетів усіх рівнів 463,3 млн грн (11,1% від усіх надходжень).

Підприємствами малого бізнесу реалізовано продукцію, виконано роботи, надано послуги на суму 7,5 млрд грн, або 18,2% від загальнообласних обсягів. До бюджетів усіх рівнів надійшло 581,2 млн грн, або 14% від усіх надходжень.

У січні-вересні 2014 року обсяги експорту товарів області збільшилися у порівнянні з обсягами січня-вересня 2013 року на 2,8%, імпорту – зменшилися на 7,2% і склали, відповідно, 347,4 і 364,1 млн дол США.

До країн Європи експортовано 51,3% усіх товарів, СНД – 29,6%, Азії – 18,3%, Африки – 0,6% та Америки – 0,2%.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Найбільші підприємства в області – це ПАТ «Івано-Франківськцемент», ТОВ «Електролюкс Україна», ПрАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод», ВАТ «Хутрофірма «Тисмениця», ПАТ «Прикарпаття-обленерго», ТзОВ «Автоливмаш», ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття», ТОВ «Карпатнафтохім», ТОВ «Скорзонера» (ТК «Буковель») та Бурштинська ТЕС.

Найбільші нафтові та хімічні підприємства

знаходяться у власності структур наближених до корпорації «Лукойл», енергетичні компанії на Прикарпатті близькі до структур корпорації DTEK, а туристична галузь та логістика має великий вплив з боку «Групи Приват».

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Протягом 2014 року в області не зафіксовано значних бізнес-конфліктів, які би вплинули на соціально-економічну ситуацію.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

У січні-червні 2014 року (на останню звітну дату) в розвиток економіки області за рахунок усіх джерел фінансування вкладено 2 млрд 682,1 млн грн капітальних інвестицій, що в порівнянних цінах на 33,1% більше рівня аналогічного періоду 2013 року. У розрахунку на одиницю населення області освоєно 1944,7 грн капітальних інвестицій.

Найбільшу частку капітальних інвестицій спрямовано на розвиток будівельних (45,2%) та промислових (43,1%) підприємств.

За темпами освоєння капітальних інвестицій Івано-Франківщина зайняла 1 місце серед регіонів України, за обсягами – 11-е, в розрахунку на одну особу – 5-е.

Оборот роздрібної торгівлі в січні-вересні 2014 року склав 18 млрд 768,3 млн грн, що у порівнянних цінах на 2% менше обсягу відповідного періоду 2013 року. У розрахунку на одну особу через торгову мережу області в середньому за місяць продано товарів на 1508,8 грн, що відповідає 9-му місцю серед регіонів України (в середньому в Україні – 1679,8 грн).

Починаючи з серпня 2014 року, спостерігається зменшення обороту роздрібної торгівлі. Нижчими за середньообласні є темпи зростання обороту роздрібної торгівлі в Коломийському районі – 95,5%, містах Калуш – 96,5%, Івано-Франківськ – 95,8% та Яремча – 94,5%.

На ринку праці упродовж січня-серпня 2014 року в області створено 6428 нових робочих місць. Чисельність громадян, працевлаштованих за направленням служби зайнятості в січні-вересні 2014 року, складає 26,8 тис. осіб.

Середньомісячна заробітна плата штатних працівників, зайнятих в економіці області, за січень-вересень 2014 року склала 2845 грн, що на 6,7% більше у порівнянні з аналогічним періодом 2013 року. За розміром заробітної плати серед регіонів України область у січні-вересні 2014 року зайняла 13-е місце.

За 9 місяців 2014 року до місцевих бюджетів надійшло 751 тис. грн туристичного збору. Найбільші надходження забезпечено суб'єктами господарювання міст Яремчі (78,9%) та Івано-Франківськ (9,6%).

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

В області діють такі місцеві телеканали: ОТБ «Галичина», ТРК «ВЕЖА», ТРК «3 студія», ТРК «Канал новин 24» та телеканал «РАІ».

В Івано-Франківській області існують такі найвпливовіші друковані ЗМІ: газети «Галичина», «Репортер», «Галицький кореспондент», «Рідна земля», «Західний кур'єр» та регіональна вкладка газети «Експрес».

Найпопулярніші Інтернет-ресурси: www.firtka.if.ua, www.kurs.if.ua, www.galka.if.ua.

Найбільшою медіа-групою в Івано-Франківській області є «Захід Медіа Плюс».

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Важливими напрямками діяльності інститутів громадянського суспільства стала робота в напрямі патріотичного виховання, волонтерської допомоги військовим, переселенцям з зони АТО, контроль за діяльністю органів публічної влади.

Зокрема, Івано-Франківська станиця «Пласту» опікується патріотичним вихованням молоді, ГО «Центр політичних студій та аналітики» і відділення «Інституту політичної освіти» – контролем за владою та аналіз публічної політики, Комітет виборців України і мережа «Опора» – дослідженням виборчого процесу, ГО «Тепле місто» – розвитком міського середовища.

На початку року створювались, осередки місцевої «Самооборони», «Правого сектору», ВО «Майдан», «Народної ради», які пізніше припинили активну діяльність.

КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

ВАСИЛЬ ГУМЕНЮК,
КЕРІВНИК ПРОЕКТІВ ВМГО «ОСОБИСТІТЬ»

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

Київська область в 2014 році вийшла з політичним ландшафтом, який мало чим відрізнявся від політичного ландшафту 2013 року і був сформований у 2010 році в результаті місцевих виборів. Більшість як у Київській обласній раді, так і в радах нижчих рівнів (районних, міських, селищних та сільських) була сформована з представників Партії регіонів та «Сильної України». Лише в двох містах області – в Тараці та Миронівці – міськими головами були люди, які не представляли Партію регіонів. Головами 25 районних державних адміністрацій області також були представники Партії регіонів. Проте, на початку 2014 року на фоні подій, які відбувались на Майдані Незалежності, активізували свою діяльність представники «Свободи», «Батьківщини», «УДАРу» та інші.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Події на Майдані, які мали місце в грудні 2013-лютому 2014 року, вплинули на зміну політичної мапи Київської області. 25 лютого 2014 року Анатолій Присяжнюк (Партія регіонів) склав повноваження голови Київської обласної державної адміністрації і на його місце, 2-го березня 2014 року було призначено Володимира Шандру, який у минулому обіймав посаду міністра України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (2007-2010 рр.) і неодноразово балотувався до парламенту за списками «Нашої України», нині позапартійний.

Голова Київської обласної ради, член Партії регіонів Олександр Качний написав заяву про звільнення, на його посаду 27 лютого 2014 р. депутати облради обрали Миколу Бабенка, депутата від «УДАРу Віталія Кличка». Було обрано також нових заступників голови Київської обласної ради – позафракційного Ярослава Добрянського (до ради потрапив як представник Партії регіонів) та члена «Свободи» Юрія Ноєвого.

РЕЗЮМЕ

Соціально-економічне та політичне життя Київщини в 2014 році формувалося під впливом таких факторів: «Революція Гідності», російсько-українська війна на сході та поглиблення фінансово-економічної кризи в країні. «Революція Гідності» передусім відіграла важливу роль у зміні політичної мапи області, з якої практично протягом року зникла Партія регіонів та її представники. Крім того, «Революція Гідності» стимулювала сплеск громадської активності на початку року, який дещо пішов на спад після дострокових виборів народних депутатів. Соціально-економічна ситуація в країні за своїми загальними показниками перевершила показники 2013 року, хоча в другій половині 2014 року вони показували падіння.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Політична мапа області зазнавала суттєвих змін від початку минулого року в зв'язку з «Революцією Гідності», достроковими виборами президента України та достроковими виборами до Верховної Ради України.
2. Економіка Київської області відчула на собі наслідки фінансово-економічної кризи в країні – в другій половині 2014 року показники галузей економіки пішли на спад.
3. «Революції Гідності» сприяла активізації громадського суспільства – почали активно створюватися нові громадські організації, які засновані на принципах Євромайдану.

Протягом року відбулося дві хвилі звільнень голів районних державних адміністрації та призначення нових. Перша хвиля відбувалася відразу після подій на Майдані і тривала з березня до травня 2014 року, в ході її було звільнено 24 очільників районних державних адміністрацій області, а на вакантні місця було призначено 21 голову РДА, які представляли політичні сили: «Свобода», «Батьківщина», «УДАР» та позапартійні.

Друга хвиля ротації голів районних державних адміністрацій в області відбулась вже після дострокових президентських виборів та напередодні дострокових парламентських. Загалом за цей період було звільнено 15 голів районних адміністрацій, на їх місця були призначені тимчасово виконуючі обов'язки голів РДА.

У 2014 році відбулися вибори голів трьох міст області. Мера Василькова так і не вдалося мешканцям міста обрати, а от фахівчани 25 травня мером обрали позапартійного Михайла Нетяжука. В Ірпені вибори міського голови відбулися – перемогу на них святкував Володимир Карплюк, голова партії «Нові обличчя».

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Під час «Революції Гідності» не можна виокремити найбільш активних політиків області, але запам'ятався Михайло Гаврилюк, який згодом виграв вибори в 95-му виборчому окрузі під час дострокових виборів до Верховної Ради України в 2014 році. Крім того, можна відзначити активну участь в «Революції Гідності» представника «Батьківщини» Віктора Романюка, його кандидатуру (єдиний кандидат від опозиції) було знято рішенням суду на повторних виборах народних депутатів України 2013 року в 94-му виборчому окрузі.

На позачергових виборах Президента України за Петра Порошенка проголосувало 61,67% (614 264) виборців – мешканців Київської області, на другому місці опинилась

Юлія Тимошенко, за яку свої голоси віддали 13,61% (135 568) виборців Київщини.

На позачергових виборах народних депутатів України 2014 року виборці Київщини в одномандатному виборчому окрузі підтримали політичні партії таким чином: 1) політична партія «Народний Фронт» 28,25% (232 688), 2) партія «Блок Петра Порошенка» 24,28% (199 982), 3) політична партія «Об'єднання «Самопоміч» 13,13% (108 148), 4) Радикальна партія Олега Ляшка 6,91% (56 949), 5) політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» 6,56% (54 054), 6) політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода» 5,64% (46 517).

В одномандатних мажоритарних округах: №90 – Олександр Марченко, «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»; №91 – Руслан Сольвар, «Блок Петра Порошенка»; №92 – Віталій Гудзенко, «Блок Петра Порошенка»; №93 – Олександр Онищенко, самовисування; №94 – Віктор Романюк (1975), «Народний Фронт»; №95 – Михайло Гаврилюк, «Народний Фронт»; №96 – Ярослав Москаленко, самовисування; №97 – Павло Різаник, «Блок Петра Порошенка»; №98 – Сергій Міщенко, самовисування.

Найбільш резонансні політичні конфлікти

Під час дострокових виборів президента України 25 травня 2014 року, обласний осередок Партії регіонів всупереч рішенням всеукраїнського з'їзду підтримав Юрія Бойка кандидатом на посаду президента.

Під час реєстрації кандидатів в народні депутати Олександрю Онищенку спочатку ЦВК відмовила в реєстрації, але згодом прийняла документи та зареєструвала кандидатом в депутати.

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Голова Київської ОДА: Володимир Шандра, позапартійний.

Заступник голови Київської обласної державної

адміністрації: Дмитро Христюк, позапартійний.

Заступник голови Київської обласної державної адміністрації: Олег Корбан, позапартійний.

Голова Київської обласної ради: Микола Бабенко, «УДАР Віталія Кличка».

Заступник голови Київської обласної ради: Ярослав Добрянський, позафракційний, до ради потрапив як представник Партії регіонів.

Заступник голови Київської обласної ради: Юрій Ноєвий, «Свобода».

Прокурор Київської області: Віктор Безкоровайний, позапартійний.

Начальник Головного управління ДФС у Київській області: Олександр Базанов, позапартійний.

Начальник ГУМВС України в Київській області: Вадим Троян, позапартійний.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Київщина входить у десятку найбільш індустріально розвинених областей України. З урахуванням особливостей розміщення продуктивних сил виділяють три господарські райони на території області: Поліський, Київський приміський та Південний лісостеповий.

У промисловому комплексі області, до якого належить 19 великих підприємств, 342 середніх і 2409 малих підприємств, переважають галузі, що виробляють електроенергію, продукти харчування, гумові та пластмасові вироби, папір і картон, транспортні засоби, металовироби, також розвинуто виробництво сільськогосподарської продукції.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні,

їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Серед підприємств Київської області загальнодержавне значення мають такі провідні з них, як Трипільська ТЕС, ТОВ «Кока-Кола Беверіджес» (Броварський р-н), найбільший в Європі Київський картонно-паперовий комбінат (м. Обухів), а також відомий далеко за межами України товаровиробник шин – ЗАТ «Росава», автобусів – ЗАТ «Бориспільський автозавод», скловиробів – ВАТ «Гостомельський склозавод», ВАТ «Миронівський хлібопродукт» (Миронівський р-н), «Укргідроенерго» (м. Вишгород) і низка інших провідних підприємств області.

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін не зафіксовано.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Індекс промислової продукції у 2014р. порівняно з 2013 р. та в грудні порівняно з листопадом становив відповідно 101,2% та 87,2%, що є сьомим результатом по Україні.

Реалізовано промислової продукції у відпускних цінах підприємств на суму 48,1 млрд грн (у 2013 році – 40,3 млрд грн).

Оборот роздрібною торгівлі в Київській області за всіма каналами реалізації зменшився у порівнянних цінах на 1% (по Україні – 4-е місце) і становить майже 42,5 млрд грн (по Україні – 8-е місце).

За попередніми даними, у 2014 р. індекс обсягу сільськогосподарського виробництва порівняно з 2013 р. становив 106,6%, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – 105,6%, у господарствах населення – 108,6%, індекс обсягу виробництва продукції рослинництва становив 109,6%, тваринництва – 101,7%.

Обсяг експорту товарів агропромислового комплексу області в 2014 р. становив 1 млрд 192,5 млн дол. США, імпорту – 725 млн дол. США. Порівняно з 2013 р. експорт зменшився на 3%, імпорт – на 35,6%.

Сальдо зовнішньої торгівлі – 467,5 млн дол. США (позитивне). Коефіцієнт покриття імпорту склав 1,64 (у 2013 р. – 1,2). Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами 133 країн світу.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Союз сільськогосподарських підприємств Київської області (голова – Проценко Володимир Олександрович): діяльність спрямована на розвиток сільського господарства на Київщині та захист сільськогосподарських виробників області.

ГО «Буслав Січ»: метою організації є контроль влади, сприяння проведенню люстрації у Богуславському районі, виявлення та протидія корупційній діяльності посадовців району, захист бізнесу від посягань влади тощо.

Громадський рух «Ми разом» (голова – Віталій Плескач): мета та завдання ідентичні з ГО «Буслав Січ».

Багато організацій зайнялися волонтерською діяльністю з підтримки ЗСУ та добровольчих батальйонів і не афішують свою діяльність в цьому напрямі.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

Газета «Час Київщини» – засновниками газети є Київська обласна рада та Київська обласна державна адміністрація.

«ПравдаТУТ» – це є інтернет-ресурс, друкована газета та телевізійний канал, рік заснування – 2014, власник – Іван Гришин, розповсюдження – Київська область.

КДТРК – телеканал Київської державної регіональної телерадіокомпанії «Центральний канал», мовить 24 години в теле- та 20 годин в радіо-ефірі.

КИРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

ОЛЬГА ГРІДНЄВА,
ЕКСПЕРТ НРГО «ПРЕС-КЛУБ РЕФОРМ»

РЕЗЮМЕ

Протягом 2014 р. у Кіровоградській області зміцнився вплив колишніх опозиційних сил – «Батьківщини», «Свободи», «УДАРу», проте наприкінці року на ключові пости повернулись люди, які раніше активно співпрацювали з Партією регіонів. Економіка регіону завершила рік без суттєвих втрат. Зріс вплив громадськості та ЗМІ на формування суспільної думки та місцевої політики.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Після подій Майдану на Кіровоградщині зріс вплив «Батьківщини» та «Удару», проте згодом область очолив экс-„регіонал“ Сергій Кузьменко. В обласному центрі з травня обов'язки міського голови виконує секретар міської ради.
2. Економіка регіону, незважаючи на кризу, втратила менше, ніж у 2013 році. Окремі галузі продемонстрували зростання.
3. Громадськість активніше впливає на кадрові рішення в регіоні через протестні заходи.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

На початку 2014 року представники Партії регіонів обіймали керівні посади в області (голова ОДА – А. Ніколаєнко, голова обласної ради М. Ковальчук, переважна більшість міських голів) та мали більшість у місцевих радах.

Після «Революції Гідності» 17 голів РДА було звільнено (5 посад і досі залишаються вакантними). Новим головою ОДА в березні 2014 р. став Олександр Петік («Свобода»). Першим заступником голови ОДА залишився екс-„регіонал” Віктор Серпокрилов.

У лютому 2014 р. головою Кіровоградської облради було обрано Олександра Черноіваненка («Батьківщина»). Депутати 5 районних рад обрали собі нових голів, 4 з яких є представниками «Батьківщини», один – безпартійний. Не відправили у відставку голів райрад у Новомиргородському, Голованівському, Компаніївському районах. Голови двох останніх районних рад є представниками «Батьківщини» і «Народної партії» відповідно. У Кіровоградському районі голова був усунутий від виконання своїх обов'язків, але двоє кандидатів не набрали достатньої кількості голосів. Досі обіймають посади голови чотирьох районних рад, які не є представниками колишньої провладної Партії регіонів.

Голови восьми районних рад вийшли з лав Партії регіонів (Бобринецький, Долинський, Знам'янський, Маловисківський, Новгородківський, Онуфріївський, Петрівський, Улянівський райони), завдяки чому залишилися на посадах.

Міський голова Кіровограда Олександр Саінсус склав повноваження. Громадськості не вдалось відправити у відставку міського голову м. Олександрія С. Цаюка. Двоє з чотирьох секретарів рад міст обласного підпорядкування були членами Партії регіонів, однак залишаються на своїх посадах, ще двоє – новопризначені представники «Батьківщини».

Фракції Партії регіонів в обласній та Кіровоградській міській радах, які мали більшість, на позачергових сесіях саморозпустилися, а їхні депутати вийшли з партії. Аналогічні процеси відбулися в усіх районах області.

Після президентських виборів головою облдержадміністрації було призначено екс-регіонала Сергія Кузьменка, заступником голови ОДА залишилася В. Атаманчук («Свобода»).

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Новостворені громадські організації та ініціативи – «Кіровоградський Майдан», «Правий сектор», «Самооборона» на президентських виборах займали нейтральну позицію, але брали участь у дрібних конфліктах з «Батьківщиною» та «Свободою».

Під час парламентських виборів 5% бар'єр подолали: «Народний фронт» (23,66%), «Блок Петра Порошенка» (21,73%), Радикальна партія Олега Ляшка (11,67%), «Батьківщина» (8,34%), «Об'єднання Самопоміч» (7,90%), Опозиційний блок (7%).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

1. Активісти місцевих об'єднань «Самооборони» та «Євромайдану» пікетували обласну прокуратуру з вимогою відправити у відставку в. о. прокурора області Л. Панченка та прокурора Кіровограда Є. Васильєва, який обіймав посаду районного прокурора Донецька, влітку 2014 р. Після кількох тижнів пікету посадовця було звільнено.

2. Конфлікт між міською радою та активістами Майдану, які ухвалили на посаду секретаря міської ради Сергія Міхальонка, проте депутати не проголосували за нього.

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

ОДА очолює екс-„регіонал” Сергій Кузьменко, котрий змінив О. Петіка. Заступник голови ОДА – Віта Атаманчук («Свобода»). Голова обласної ради – Олександр Черноіваненко («Батьківщина»). Депутатський корпус обласної ради складається з представників

«Батьківщини» (10), депутатських груп «Кіровоградщина» (24), «Спільний дім» (4), «Стабільність і розвиток» (7), Комуністичної партії (5), Народної партії (8) та позафракційних депутатів (39).

Обов'язки міського голови Кіровограда виконує Іван Марковський («Батьківщина»).

Міліцію області очолює Анатолій Вітюк. Обласним прокурором є Анатолій Коваленко. Обидва – безпартійні.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Основними галузями в Кіровоградській області є: харчова промисловість (39% від загального обсягу промислового виробництва), машинобудівництво та металообробка (17,8%), електроенергетика (23,3%).

На сільське господарство припадає 37% валового загального продукту області. Провідне місце належить рослинництву (питома вага – 70%).

Економічний стан регіону протягом 2014 року характеризувався незначним підвищенням обсягів промислового виробництва. Індекс промислового виробництва за попередніми даними становить 100,3% у порівнянні з 2013 роком.

Темпи зростання середньомісячної заробітної плати в 2014 році склали 106,9%, у тому числі: у промисловості – на 7,1%, у сільському господарстві – на 9,4%.

На економічний ландшафт області найбільше впливали такі фактори:

- а) невеликий асортимент конкурентоспроможної промислової продукції;
- б) відсутність інвестицій;
- в) орієнтація виробників на ринок Російської Федерації.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Промислова група «Креатив», найбільший виробник харчової продукції, належить сім'ї народного депутата Станіслава Березкіна. С. Березкін у 2014 році вийшов з Партії регіонів, до якої перейшов з «Батьківщини» і наразі є безпартійним (член депутатської групи «Економічний розвиток»).

Машинобудівні «Ельворті груп» (ПАТ «Червона зірка», «Грунтопосівмаш» – виробництво посівної та ґрунтообробної техніки) та «Гідросила ГРУП» (виробництво насосів, аксіально-поршневих машин, гідророзподільників, гідроциліндрів, рукавів високого тиску) належать экс-„регіоналу“ Павлу Штутману.

Найбільший сільгоспвиробник – група компаній «УкрАгроКом» та «Гермес-Треїдинг». Ця корпорація має 75000 га родючих сільськогосподарських земель, входить в ТОП-22 агропромислових холдингів та ТОП-15 зернотрейдерів в Україні, включає МТК «Петриківське молоко» (на 5000 голів ВРХ), Світловодський річковий термінал (94000 т) і Шарівський елеватор (81000 т). Група компаній належить экс-„регіоналам“ сім'ї Кузьменко: Анатолій Кузьменко – народний депутат («Блок Петра Порошенка»), Сергій Кузьменко – голова ОДА (обирався до Верховної Ради VII скликання від Партії регіонів).

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Політичні зміни в цілому не відбилися на розподілі власності на Кіровоградщині. На початку 2014 року була спроба рейдерського захоплення АПК «Ніка» (належить родині экс-„регіоналів“ Онулів, які з 2012 року були в опозиції до керівництва області та підтримували Майдан). Суттєво на соціально-економічну ситуацію в області цей конфлікт не вплинув.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Індекс промислового виробництва у 2014 році становить 100,3% у порівнянні з 2013 р.

Позитивні тенденції продемонстрували переробна галузь – 106,9% у порівнянні з 2013 р.; харчова – 115,5%, проте падіння спостерігалось у добувній сфері – 85,1% у порівнянні з 2013 роком; галузі металургії – 95,3%; машинобудування – 91,6%.

Індекс валової продукції сільського господарства у 2014 р. становив 98,3% у порівнянні з 2013 роком, при цьому галузь рослинництва демонструє негативні тенденції – 97,6%, а галузь тваринництва – зростання – 101,6% у порівнянні з 2013 р.

Обсяг реалізованої промислової продукції в 2014 р. склав 17,4 млрд грн. Обсяг прямих іноземних інвестицій – 84,7 млн дол. США, що становить 53,4% від обсягів 2013 р.

Обсяг експорту-імпорту товарів у Кіровоградській області за січень-листопад 2014 року характеризуються наступними показниками: експорт склав 759,7 млн дол. США (95,9% від аналогічного періоду 2013 року), імпорт – 190,2 млн дол. США, (88,6% від аналогічного періоду 2013 р.).

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

На Кіровоградщині зареєстровано 433 громадських організації. Найбільш активними громадськими організаціями області є як місцеві організації, так і відділення всеукраїнських об'єднань. Зокрема це:

- представництво мережі «ОПОРА» (моніторинг та аналіз виборчого процесу і програмної діяльності політичних партій, спостереження під час виборів). Очолює відділення у Кіровограді З. Лебідь, активістка Майдану;

- Інститут соціокультурного менеджменту (ІСКМ) (розвиток громад, демократичних процесів, сприяння євроатлантичній інтеграції) – аналітична і просвітницька діяльність. Очолює ІСКМ Лев Абрамов, позапартійний;

- Transparency International – Україна (аналітична, моніторингова діяльність, підготовка проектів нормативних актів) впроваджує ряд національних та регіональних ініціатив. Керівник – Олексій Хмара, безпартійний.

У 2014 році з'явилися громадські організації учасників Майдану, осередки місцевої «Самооборони» та «Правого сектору».

«Самооборона» здійснювала наступну діяльність: патрулювання вулиць, співпраця з військкоматом щодо мобілізації, охорона мирних акцій. Найбільш публічно значущим результатом її діяльності було пікетування прокуратури, що призвело до кадрових змін.

Активність місцевого осередку «Правого сектору» є невисокою.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

В області зареєстровано 506 друкованих видань, хоча фактично виходить менше 1/3. 26 газет є комунальними виданнями. Найбільш тиражними друкованими виданнями суспільно-політичного спрямування є «Діалог», «21-й канал», «Сільське життя плюс», «Україна-Центр», «Нова газета», «Народне слово», «Кіровоградська правда».

Телебачення: 3 ефірні телеорганізації (1 державний та 2 приватних телеканали) та 17 організацій кабельного телебачення. Найбільшу аудиторію має Кіровоградська обласна державна телерадіокомпанія (охоплює 77,6% території області).

Радіомовлення: 4 ефірні радіоорганізації та 20 організацій дротового мовлення, з яких: державних – 1, комунальних – 16, приватних – 7. Вони охоплюють 75% території області.

В області працюють 18 інформаційних інтернет-видань та функціонують веб-сайти друкованих засобів масової інформації. Також у 2014 році спостерігалась тенденція переходу друкованих ЗМІ виключно в інтернет-простір із припиненням друку (наприклад, «Новини Кіровоградщини», «Точка доступу»).

Комунальні ЗМІ (наприклад, газета «Народне слово», КОДТРК) завжди відбивають позицію керівництва області, отже, їх політична позиція змінюється з кожною такою зміною керівництва.

Всеукраїнський тижневик «Україна-Центр» обіймає помірковану позицію і публічно заявляє про свою незалежність, але фактично кінцевим власником видання є колишній заступник облради О. Шаталов (Партія регіонів).

Намагається об'єктивно висвітлювати соціально-політичну ситуацію сайт «Весь Кіровоград» (засновник – «Кіровоградський обласний фонд підтримки незалежної преси»).

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ

ОЛЕГ МІХАЛЬОВ,
ПРОГРАМНИЙ ЕКСПЕРТ ГО «АСР»

РЕЗЮМЕ

2014 рік на Луганщині охарактеризувався озброєним конфліктом між проросійські налаштованими активістами та прихильниками діючої української влади, зміною голови ОДА, захопленням обласного центру (м. Луганськ) і значної території південної та центральної частин області бойовиками «Армії Юго-Востока». Економіка регіону зазнала суттєвих втрат, більшість підприємств залишилась на окупованій території. Вплив громадськості та ЗМІ на формування суспільної думки та місцевої політики суттєво не змінились. Відчувається дія багаторічної агітації проросійських ЗМІ.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Події 2014 року сприяли зміні політичної прихильності керівників області. Провідна роль перейшла до ВО «Батьківщина». Обласна рада залишилась в окупованому Луганську.
2. Економіка регіону зазнала значних втрат та зміни структури. Не зважаючи на озброєний конфлікт, орієнтація зовнішньої торгівлі залишилась колишньою. Найбільші обсяги експортних поставок здійснювались до Російської Федерації – 36,5%.
3. Завдяки присутності програм та проектів міжнародних організацій (ВОЗ, МРГ, ЮНІСЕФ та інші), метою яких є всебічна допомога (надання медичної допомоги, забезпечення предметами першої необхідності тощо) територіальним підрозділам оборони та учасникам АТО, багато НУО долучились до цієї діяльності, зокрема

обласні (ГО «АСР», ФГЛ «ХОРС» та інші), а також ряд районних НУО (ГО «Наш дім – Сватівщина», ГО «Акація» та інші).

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

Головними політичними гравцями, які впливали на розвиток суспільно-політичної ситуації в Луганській області, на початку 2014 року були місцеві осередки Партії регіонів, керівники усіх 32 місцевих рад були депутатами ПР.

Звичними для Партії регіонів конкурентами на місцевому електоральному полі була Комуністична партія України. Інші організації суттєвого впливу не мали.

Впродовж зими-весни 2014-го систематично проводились мітинги та політичні акції активістами «Євромайдану», але вже наприкінці квітня проводити такі акції стало небезпечно у зв'язку з присутністю озброєних бойовиків «Арміи Юго-Востока».

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після захвату Луганська терористичними угрупованнями, керівництво ОДА переїхало до м. Сватове, а згодом до м. Сєверодонецьк. До вересня 2014-го обов'язки голови ОДА виконувала І. К. Верігіна. Особливих кадрових змін не відбувалось. І хоча більшість голів РДА звільнили, їхні місця зайняли їх послідовники по Партії регіонів. Більш-менш суттєві зміни почали відбуватись у вересні з призначенням голови Луганської ОДА Г. Г. Москаля, представника ВО «Батьківщина».

Обласна рада залишилась на території не підконтрольній українській владі, а її функції в межах компетенції виконує голова ОДА.

Протягом 2014 року політичний вплив в регіоні продовжували мати послідовники Партії регіонів – Опозиційний блок, представники якого перемогли на дострокових парламентських виборах, набрав 36,59% голосів виборців.

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Під час «Революції Гідності» найбільш активну участь у впровадженні ідеї Євромайдану брали представники: Луганської обласної організації «Батьківщина» Ірина Верігіна, Сергій Топтун, Луганської обласної організації Радикальної партії Олега Ляшка Сергій Шакун, «Свобода» Андрій Лебідь.

Прихильники сепаратизму постійно організовували провокаційні акції поряд з місцем проведення «Віче Євромайдану» та патріотичних акцій. Найбільш активні це: депутат облради від ПР Арсен Клінчаєв, «Луганська гвардія» – Олександр Харітонов, Анастасія Пяторікова (представник ПСПУ), «Киевская Русь», «Русское движение», «Русский союз Донбасса».

Згодом місто Луганськ та південну частину Луганської області захопили бойовики «Арміи Юго-Востока» і конфлікт переріс в озброєний.

За підсумками позачергових виборів президента України 2014 року в Луганській області найбільше голосів здобули П. Порошенко (33,17%), С. Тігіпка (15,74) та М. Добкін (8,02%). Слід зазначити, що не всі виборці змогли взяти участь у голосуванні. В районах, не підконтрольних уряду України виборчі дільниці були зачинені, членів комісії викрадали та погрожували родичам.

За підсумками голосування в багатомандатному виборчому окрузі під час дострокових парламентських виборів перемогу в області здобули «Опозиційний блок» (36,59%), «Блок Петра Порошенка» (14,32%), Комуністична партія України (11,88% – найбільше голосів за партію по Україні), Партія Сергія Тігіпка «Сильна Україна» (8,77%), «Народний Фронт» (5,94%).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

Найбільші політичні конфлікти:

1. 9 березня проросійські активісти захопили облдержадміністрацію і змусили в. о. голови ЛОДА Болотських писати заяву про відставку.

2. 11 квітня «Об'єднаний штаб Армії Південного Сходу» висунув ультиматум Луганській обласній раді: протягом найближчих 10 годин зібрати екстрену (позачергову) сесію, на якій депутати зобов'язані прийняти наступні рішення: проголосити державний суверенітет Луганської Народної Республіки; протягом 10 днів провести референдум з двома питаннями:
1) Ви за входження Луганської Народної Республіки до складу Російської Федерації?
2) Ви за входження Луганської Народної Республіки до складу України?

3. Проведення 11 травня «референдуму про самовизначення Луганської Народної Республіки», за оголошеними організаторами підсумками якого 96,2% проголосували за незалежність регіону та створення Луганської Народної Республіки, влада ЛНР оголосили суверенітет і висловили бажання вступити до складу Росії, а також об'єднатися з Донецькою Народною Республікою в Новоросію. Результати не визнала жодна з держав.

Політична приналежність керманичів області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Облдержадміністрація: 18.09.2014 в.о. голови – Ірина Верігіна («Батьківщина»), з 18.09.2014 голова – Геннадій Москаль («Батьківщина»).

Перший заступник голови ОДА – Ігор Мартиненков, самовисуванець (ПР).

Заступник голови ОДА – Володимир Грицишин, позапартійний.

Заступник голови Ольга Лішик, Народна партія України.

Обласна рада: фактично відсутня. Деякі функції виконує голова ОДА.

Міська рада: Луганській міський голова Сергій Кравченко, Партія регіонів.

Прокурор Луганській області: Сергій Беседа, позапартійний.

Станом на грудень 2014 р.: із 15 голів місцевих рад, які підпорядковуються українській владі, 7 продовжують очолювати ради незважаючи на те, що вони є послідовниками Партії регіонів.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

З липня 2014 року в Луганській області запроваджено надзвичайний режим роботи деяких установ. На сьогодні на 15 територіях області, підконтрольних українській владі, відновлена робота практично всіх державних органів, підприємств, установ та організацій усіх форм власності.

Луганська область до початку проведення антитерористичної операції мала значний економічний потенціал і входила до п'ятірки найбільш міцних промислово-економічних регіонів України. На цей час на території, яка підконтрольна українській владі знаходиться 83 підприємства переробної промисловості, що складає 14,6% від загальної кількості. Решта підприємств, близько 567, залишилась на території, яка тимчасово підконтрольна бойовикам так званої «ЛНР».

Через військовий конфлікт розвиток інвестиційної діяльності регіону характеризується значним зменшенням акціонерного капіталу та негативним інвестиційним кліматом. Обсяги прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) станом на 01.10.2014 склали 724,2 млн дол. США, або 82% до аналогічного періоду 2013 року, скорочення прямих іноземних інвестицій складає 154,9 млн дол. США.

На економічний ландшафт області найбільше впливали такі фактори: а) наявність на території області військового конфлікту; б) відсутність на значній території області органів виконавчої влади унеможлиблює повноцінну, ефективну роботу та звітність підприємств, установ,

організацій усіх форм власності; в) скорочення інвестиційної активності іноземних інвесторів в усіх галузях промисловості та інших сферах економічної діяльності.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

У переробній промисловості на цей час незадіяними у процесі промислового виробництва залишаються два найпотужніших підприємства – ПрАТ «ЛИНІК» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання АЗОТ». Їх запуск та виведення на режим повноцінної роботи може бути лише за умови державної підтримки.

З 9 вугледобувних підприємств на захоплених територіях залишилося 7 об'єднань, обсяг видобутку вугілля на яких становить 96% від загальнообласного, на не окупованій території працюють лише 4 шахти ПАТ «Лисичанськвугілля» та 4 із 7 шахт ДП «Первомайськвугілля».

Значно ускладнює ситуацію у промисловому комплексі нестабільна робота енергетичної системи області, яка ізольована від єдиної енергосистеми України. Єдиним джерелом енергозабезпечення регіону є відокремлений підрозділ ДТЕК «Східенерго» ТОВ «Луганська ТЕС».

Значно змінилася структура виробництва тваринницької продукції. Станом на 1 січня 2015 основні виробники м'яса птиці та яєць (ПАТ «Червоний прапор», відділення у м. Алчевську ПрАТ «Лисичанська птахофабрика», СТОВ «Авіс», ТОВ «Агроукрптаха», ТОВ «Чорнухінські курчата») залишилися на окупованій території, будівлі зазнали значних руйнувань та знищено велику кількість поголів'я під час обстрілів. Це суттєво вплинуло на обсяги реалізації м'яса худоби та птиці в живій вазі.

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Протягом 2014 року в Луганській області

значні бізнес-конфлікти та перерозподіл власності відбувались лише на територіях, які непідконтрольні українській владі.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Обсяг реалізованої промислової продукції за січень-грудень 2014 року становив 45,4 млрд грн, що на 22,3 млрд грн менше аналогічного періоду минулого року. Від загальнодержавного обсягу реалізованої продукції цей показник складає 3,8% та займає 8 місце серед регіонів України (в 2013 році – 5).

Знищення посівних площ основних сільськогосподарських культур суттєво вплинули на показники виробництва продукції рослинництва. У 2014 році виробництво продукції рослинництва в порівнянні з 2013 роком зменшилось на 19,7%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – на 11,6%, у господарствах населення – на 32,3%.

Обсяг продукції тваринництва порівняно з 2013 роком зменшився на 12,9%, у т.ч. у господарствах населення – в 7,6%, у сільськогосподарських підприємствах – зменшився на 19,8%. На 1 січня 2015 року у порівнянні з відповідною датою 2014 року в усіх категоріях господарств відбулося зменшення поголів'я великої рогатої худоби – на 11,0%, у т.ч. корів – на 7,4%, свиней – на 11,8%, овець і кіз – на 12,7%, птиці – на 35,8%.

Оборот зовнішньої торгівлі товарами за січень-листопад 2014 року становив 2 млрд 873 млн дол. США і порівняно з січнем-листопадом 2013 року зменшився на 55,3%. У січні-листопаді 2014 року обсяги експорту та імпорту товарів становили відповідно 1 млрд 897,3 млн дол. США та 975,7 млн дол. США і зменшилися порівняно з січнем-листопадом 2013 року на 42,3% та 42,4%. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило 921,5 млн дол. США (у січні-листопаді 2013 року також позитивне – 140,9 млн дол. США). Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 1,94.

Протягом 2014 року найбільші обсяги

експортних поставок здійснювалися до Російської Федерації – 36,5% від загального обсягу експорту, Угорщини – 19%, Польщі – 12,3%, Туреччини – 4,2%, Білорусі – 3,2%, Чехії – 2,2%, Словаччини – 1,8%, Італії – 1,7%, Німеччини – 1,5%, Бельгії – 1,2%. Серед головних торгових партнерів країн СНД очікується зростання експортних поставок до Казахстану, Білорусі та Азербайджану.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Пріоритетними напрямками діяльності громадських організацій стали: захист прав і свобод громадянина (Луганський обласний центр політичних та соціологічних досліджень «Політсоціум»), молодіжні проекти (ГО «Гром»), аналітична діяльність (ГО «Агентство стійкого розвитку Луганського регіону», ГО «Наш дім – Сватівщина»), антикорупційні проекти (ВПОУ АТО «Справедливість»), соціальні проекти (ЛОБО ФГЛ «ХОРС», ГО «Агентство стійкого розвитку Луганського регіону», БФ «Світло серця»).

На хвилі подій Євромайдану в I кварталі створювались громадські організації учасників Майдану, осередки місцевої «Самооборони» та «Правого сектору», але в другому кварталі їх вплив був майже непомітним.

Зважаючи на те, що в області проходить АТО, більшість громадських організацій із середини 2014 року брали участь у благодійній та волонтерській діяльності, підтримуючи учасників АТО та тимчасово переміщених осіб.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

У Луганській області зареєстровано 628 друкованих видань, загальний тижневий наклад яких становить 3 млн 171 тис. 870 прим. Постійно виходить 448 видань загальним накладом 2 млн 897 тис. 750 прим. Більшість (194) із числа зареєстрованих видань складає

громадсько-політична періодика, у тому числі: партійних газет – 32, комунальних – 38. 114 найменувань регіональних видань орієнтовані на російськомовного читача, 43 – українськомовні, 461 – двомовні, 4 – випускається іншими мовами.

Регіональний телерадіопростір налічує 66 суб'єктів діяльності всіх форм власності. З них одна є державною – ДО ЛОДТРК, 3 – створені органами місцевого самоврядування і перебувають у комунальній власності, решта – приватні.

Серед провідних телерадіоорганізацій слід зазначити: Державне об'єднання «Луганська обласна державна телерадіокомпанія»; обласне об'єднання «Луганське кабельне телебачення»; ТОВ «Незалежна телерадіокомпанія «ІРТА»; серед друкованих ЗМІ: газети «Ракурс-плюс»; «XXI-й век»; «Свободный репортер»; «Молодогвардеец»; «Наша газета»; серед інтерне-видань: www.cxid.info; www.irtafax.com.ua; www.lugansk.proua.com; www.citynews.net.ua.

Основна частка видань були прихильниками старої влади та мали проросійську орієнтованість.

ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСТЬ

ОЛЕКСАНДР НЕБЕРИКУТ,
АНАЛІТИК ГРОМАДЯНСЬКОЇ МЕРЕЖІ ОПОРА, ЛЬВІВ

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

РЕЗЮМЕ

Під тиском вимог Євромайдану Партія регіонів у 2014 році зникла з політичного простору і втратила основні керівні посади в регіоні. Ключова ж зміна політичного ландшафту Львівської області після президентських і парламентських виборів 2014 року проявилась у раптовій втраті електоральних позицій і політичного впливу ВО «Свобода» в базовому для них регіоні. Сплеск популярності «Самопоміч» в Україні, закріплення проходженням до парламенту і створенням однойменної фракції, призвів до стрімкого зростання політичного впливу команди Андрія Садового на Львівщині.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Провівши свою команду до Верховної Ради й отримавши контроль над Львівською обласною державною адміністрацією, Андрій Садовий фактично виграв політичне протистояння з ВО «Свобода», яке тривало з 2010 року в стінах міської ради і формувало порядок денний місцевої політики.
2. В економіці Львівщині протягом усього 2014 року спостерігався повільний і планомірний спад, посилення якого матиме кризові наслідки для соціально-економічного життя регіону.
3. Безпрецедентний сплеск громадської активності, який проявляється в системній і скоординованій діяльності великої кількості різноманітних громадських структур і середовищ, є ключовою ознакою громадсько-політичного життя Львівщини.

Політичний ландшафт

На початку 2014 р. органи виконавчі влади обласного та районного рівнів очолювали переважно представники Партії регіонів. Головою Львівської обласної державної адміністрації, після кількох невдалих спроб висловлення недовіри депутатами Львівської обласної ради, продовжував залишатися генерал-майор міліції Олег Сало. Головами 12 з 20 РДА області теж залишалися представники Партії регіонів, решта – формально позапартійні. Органи місцевого самоврядування, навпаки, очолювали представники тоді ще опозиційних партій. Головою Львівської обласної ради залишався представник ВО «Свобода» Петро Колодій, обраний на цю посаду в листопаді 2012 р. Голови районних рад представляли широкий політичний спектр: «Свобода», «Батьківщина», «Наша Україна», «Фронт змін», Конгрес Українських Націоналістів тощо. Мери міст обласного значення теж уособлювали опозиційні партії або були позапартійними.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після зміни влади в країні 2 березня 2014 р. т. в. о. голови ЛОДА призначено депутата Верховної Ради від «Свободи» Ірину Сех, що було розцінено громадськістю як «здача» регіону «свободівцям», а суміщення посади з депутатством негативно вплинуло на електоральну підтримку партії та її лідерів. 18 березня були звільнені з посади 18 голів РДА, а в квітні-травні призначені нові. Після виборів президента, у серпні 2014 р. т. в. о. голови ЛОДА був призначений Юрій Турянський, досі позаштатний радник Ірини Сех. У жовтні й грудні 2014 р. були звільнені голови районних державних адміністрацій. Крім того, наприкінці грудня головою Львівської ОДА було призначено першого заступника Львівського міського голови Олега Синютку.

Помітно втратило підтримку в регіоні ВО «Свобода». Так, на позачергових виборах президента України за лідера об'єднання О. Тягнибока проголосувало лише 1,16% жителів

Львівщини. На позачергових виборах до ВРУ партія отримала підтримку всього 6,19% виборців, тоді як у 2012 р. вона становила 38,02%. Також не стали переможцями виборів представники «Свободи» і в жодному з одномандатних виборчих округів. Втратила свій вплив партія і в Львівській міській раді. У листопаді 2014 р. за порушення дисципліни з фракції «Свободи» було виключено трьох депутатів, ще п'ятеро – покинули фракцію наприкінці грудня через незгоду з рішеннями, які там приймаються. Таким чином, партія втратила абсолютну більшість у раді.

Через події Євромайдану і до того слабо представлена у області Партія регіонів остаточно втратила свої позиції. Ще в грудні 2013 р. розпалася малочисельна (6 депутатів) фракція ПР у Львівській міській раді. У січні 2014 фракція ПР з 10 депутатів у Львівській обласній раді також ухвалила рішення про саморозпуск. Пізніше, у лютому 2014 р. із цієї партії вийшов голова Львівської міської організації ПР Олег Баран, після подій 20 лютого 2014 р. склав свої повноваження та покинув партію і голова обласної організації Петро Писарчук. Кількісно зменшились і районні організації ПР.

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Активними учасниками подій Євромайдану на Львівщині стали опозиційні партії ВО «Свобода», УДАР, Народний Рух України. Крім того, були сформовані потужні громадські середовища «Народна самооборона» (Валерій Веремчук), Громадський сектор Євромайдану, медіа-проект «Громадський контроль», ведучий якого Дмитро Добродомов пізніше став депутатом ВРУ. Активно підтримувало та брало участь у заходах керівництво Львівської міської та обласної рад.

За підсумками позачергових виборів президента України 2014 р. у Львівській області найбільше голосів здобули Порошенко П. О. – 69,92% (Львівщина дала найбільше голосів з-поміж

інших регіонів України), Тимошенко Ю. В. – 11,19%, Ляшко О. В. – 6,78%, Гриценко А. С. – 5,86%.

Під час позачергових виборів до ВРУ у багатомандатному виборчому окрузі перемогу здобув «Народний Фронт» із підтримкою у 33,03% голосів виборців, партія «Блок Петра Порошенка» посіла другу позицію в рейтингу – 20,42%, об'єднання «Самопоміч» – третю (18,78%), також пододала 5%-й бар'єр «Свобода» – 6,19% та Радикальна партія Олега Ляшка – 5,35%.

Найбільш резонансні політичні конфлікти

Доволі конфліктним стало призначення головою Львівської ОДА Ірини Сех, яка на цей момент суміщала нову посаду з мандатом народного депутата України. Громадськість Львівщини очікувала побачити на посаді узгодженого із середовищем Євромайдану кандидата. Пізніше відкрито виступила проти кадрової політики Ірини Сех Львівська обласна організація політичної партії «УДАР Віталія Кличка».

Вже п'ятий рік триває конфлікт за вплив у Львові між мером Андрієм Садовим та депутатським корпусом ради, більшість в якій (55 з 90 депутатів) до кінця року мало ВО «Свобода». Обидва суб'єкти постійно звинувачують один одного у зловживаннях, що проявляється у ветуванні рішень ради міським головою, подоланні цього вето депутатами, оскарженні рішень в суді.

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Облдержадміністрація: голова – Олег Синютка, в автобіографії про його членство в жодній партії не згадується, в останні роки – «незмінний» перший заступник Львівського міського голови; заступники голови ОДА, призначені ще раніше – Юрій Підлісний, депутат Львівської обласної ради, обраний за списком «Фронту змін», після об'єднання останнього з ВО «Батьківщина» став членом цієї фракції. Однак уже 11 листопада 2014 р. разом з іншими депутатами

вийшов із фракції «Батьківщина», заявивши про підтримку політичного та європейського курсу Арсенія Яценюка. Володимир Харчук, Сергій Росстальний – політична приналежність не відома.

Обласна рада: голова – Петро Колодій, член партії «Свобода», заступники – Валерій П'ятак, член партії «Наша Україна».

Міська рада: голова – Андрій Садовий, партія «Самопоміч», в. о. першого заступника міського голови Віктор Пушкарьов, секретар Львівської міської ради – Василь Павлюк, член ВО «Свободи».

Начальник Головного управління МВС України у Львівській області, полковник міліції Дмитро Загарія – позапартійний.

Прокурор Львівської області – Федик Роман, позапартійний.

Виконуючий обов'язки начальника Головного управління Міндоходів у Львівській області – Андрій Дідик, позапартійний.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

У Львівській області триває спад промислового виробництва. У 2014 році виробництво промислової продукції зменшилося на 3,1% порівняно з 2013 роком. Це зумовлено втратою ринків збуту у АР Крим та східних областях України, різким коливанням кон'юнктури споживчого ринку, порушенням коопераційних зв'язків. У переробній промисловості скоротився випуск продукції майже у всіх видах діяльності. Найбільше скоротилось виробництво фармацевтичних продуктів (на 12,7%), хімічних речовин (на 11,7%), гумових і пластмасових виробів. Деяке збільшення обсягів виробництва відбулося лише на підприємствах з виробництва текстилю, одягу і шкіри (на 3,7%) і на підприємствах добувної промисловості (на 2%).

Виробництво сільськогосподарської продукції у 2014 році збільшилось на 5,7% порівняно з попереднім роком. Однак якщо галузь рослинництва демонструє позитивну динаміку за рахунок підвищення якості виконання польових робіт аграріями, то в тваринництві ситуація залишається незадовільною через невпинний спад поголів'я корів. Значний спад спостерігався в обсягах будівельних робіт (на 11,8% порівняно з 2013 роком) за рахунок зменшення будівництва інженерних споруд та нежитлових приміщень. Тоді як обсяги будівництва житла дещо зросли.

Баланс зовнішньої торгівлі у січні-листопаді 2014 року залишався від'ємним у розмірі 1 млрд 46 млн доларів. Основні товаропотоки області традиційно скеровані у країни ЄС. Порівняно з 2013 роком експорт у ці країни збільшився на 11,7%, імпорт скоротився на 13%. Серед країн ЄС головними торговими партнерами Львівщини в експорті були Польща (23,7% від загальнообласного експорту), Німеччина (13,1%), Чехія (6,6%), Данія (6,5%). В імпорті головними партнерами Львівської області в 2014 році були Польща (22,8% від загальнообласного імпорту), Німеччина (11,5%) та Литва (10%). У внутрішній торгівлі в 2014 році теж спостерігався спад: оборот роздрібною торгівлі зменшився на 3,4%, роздрібний товарооборот підприємств на – 5,8%, оборот ресторанного господарства на 8,7%.

Впродовж усього 2014 року відбувалося періодичне зростання цін на товари і послуги. Споживчі ціни у Львівській області в 2014 році підвищилися на 26,7%, що перевищило середній показник по Україні. Найбільший ріст цін спостерігався на овочі (на 20,3%). Значне зростання цін відбулося у транспортній сфері (на 8,3%), вартість туристичних послуг зросла на 8,2%. У 2014 році середньомісячна заробітна плата одного працівника Львівщини становила 2961 грн і була меншою від середнього рівня в Україні на 14,8%.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області
Найбільшими підприємствами і найбільшими

платниками податків Львівщини є ПАТ «ДТЕК «Західенерго», ТзОВ «НВП «Гетьман», ДТГО «Львівська залізниця», ПрАТ «Львівський лікєро-горілчаний завод», ДП «Стрийський вагоноремонтний завод», ПАТ «Львівобленерго», ПАТ «Львівгаз».

ПАТ «ДТЕК «Західенерго». Входить в групу компаній «СКМ» Ріната Ахметова, який володіє 72,2% акцій «Західенерго», ще 25% компанії належить державі в особі НАК «ЕКУ».

ДТГО «Львівська залізниця». Начальником «Львівської залізниці» є Богдан Піх. Був членом Партії регіонів, входив до однойменної фракції у Львівській обласній раді.

ВАТ «Львівобленерго». Власниками компанії є офшорні кіпрські компанії (Bikontia Enterprises Limited, Larva Investments Limited, Zocatini enterprises LTD та ін.), афільовані з бізнесменами Ігорем Коломойським та Григорієм Суркісом.

99,4% акцій ПрАТ «Львівський лікєро-горілчаний завод» належить генеральному директору підприємства Івану Охабському.

«НВП «Гетьман» входить до складу холдингу Global Spirits. Холдин Global Spirits належить провідному українському бізнесмену із Запоріжжя Євгену Черняку.

Державне підприємство «Стрийський вагоноремонтний завод» засноване на державній власності, відноситься до сфери управління Міністерства транспорту та зв'язку України і входить до складу Державної адміністрації залізничного транспорту України.

27,5% акцій ПАТ «Львівгаз» належать НАК «Нафтогаз України», 22,8% – Materon Ltd. (Кіпр), 13% – компанії «Газтек». Власниками самого «Газтека» є низка кіпрських компаній – Krezer Holdings Limited, Nesiba Venchers Limited, Pasler Enterprises Limited і Porala Venchers Limited, які деякі ЗМІ пов'язують з українським бізнесменом Дмитром Фірташем.

До містоутворюючих підприємств у Львівській

області належать ВАТ «Жидачівський целюлозно-паперовий комбінат», Миколаївський цементний завод, Червоноградські шахти (перебувають в структурі «Львіввугілля»).

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Резонансних бізнес конфліктів протягом останнього року у Львівській області зафіксовано не було.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Валовий регіональний продукт Львівщини у 2014 році знизився на 1,1% порівняно з 2013 роком. За 2014 рік найбільше зростання серед галузей реального сектору економіки продемонстрували сільське господарство та видобувна промисловість, які наростили виробництво відповідно на 5,7% и 2%. Проте це не змогло компенсувати спад у переробній промисловості (на 3,1%) та будівництві (на 11,8%).

Індекс споживчих цін у Львівській області в грудні 2014 року склав 126% до грудня минулого року. Найбільший приріст споживчих цін у грудні 2014 року, порівняно з аналогічним періодом 2013 року, спостерігався у сфері транспорту (+52%), охорони здоров'я (+41%) та житлово-комунальному господарстві (+35%). Середньомісячна номінальна заробітна плата в 2014 році виросла у порівнянні з 2013 роком на 6,2%, тоді як реальна заробітна плата зменшилася на 6,7%.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

За даними Головного управління юстиції у Львівській області, зареєстровано більше півтори тисячі громадських організацій. Проте найбільш впізнаваними і постійно активними є лише невеликий відсоток зареєстрованих

організацій. Головними сферами діяльності таких організацій є правозахист (Центр громадської адвокатури, РГБФ «Право і демократія», «Центр правових та політичних досліджень «СІМ»), громадський контроль і місцева демократія (Громадянська мережа ОПОРА, Інформаційно-правовий центр «Наше право», «Комітет виборців України»), підготовка аналітики (Інститут міста, Моніторингово-аналітична група «Цифра», «Спілка консультантів «Експерт-група», Центр досліджень місцевого самоврядування), розвиток громад (Західноукраїнський ресурсний центр, Європейський діалог), гуманітарні дослідження (Центр культурного менеджменту, Центр досліджень історії Центрально-Східної Європи, «Інститут політичних технологій»), екологія («Екологія-Право-Людина»), гендерна рівність (Західноукраїнський центр «Жіночі перспективи»).

Активно діють неформальні громадські утворення, які виникли в період Євромайдану. Наприклад, Громадський сектор Євромайдану Львова, який є горизонтальною структурою, що об'єднує дуже різних громадських активістів та зацікавлених громадян. Організація проводить інформаційно-просвітницькі заходи, практично орієнтовані тренінги, акції прямої дії, символічні заходи, допомагає українському війську.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

Найбільш масовою газетою Львівщини є «Експрес». Незмінним власником групи «Експрес Медіа» є Ігор Починок, головний редактор «Експресу». Газета «Високий замок» також популярна у Львівській області, особливо в її районах. Головою правління ПрАТ «Видавничий дім «Високий замок» є Наталія Балюк, головний редактор «Високого замку» з 2006 року. «Львівську газету», яка також є у приватній власності, нещодавно визначено офіційним друкованим виданням Львівської ОДА. Засновником «Львівської газети» є ТОВ «Енергія консалтинг», яке входить до медіа-холдингу нардепа Ярослава Дубневича («Блок Петра Порошенка»).

У Львові за популярністю регіональні радіостанції переважають над всеукраїнськими мовниками. До числа станцій з найбільшою аудиторією слухачів відносяться «Люкс», «24» (обидві – підконтрольні Андрію Садовому), «Львівська хвиля» (належить ТОВ «Тернопільська інвестиційна компанія»), ФМ «Галичина» (належить ТОВ «Енергія консалтинг», яке пов'язують нардепами Ярославом і Богданом Дубневичами).

В телевізійному просторі найбільш популярні «Телеканал 24» (підконтрольний Андрію Садовому) та «ЗІК» (підконтрольний місцевому олігарху Петру Димінському). Основні онлайн-ЗМІ Львівщини представлені виданнями «Захід-нет» (Андрій Садовий), «ЗІК» (Петро Димінський), «Гал-інфо», «Львівський портал», «Збруч», «Вголос».

МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

ДЕНИС ПЛІШКО,
ГОЛОВНИЙ АНАЛІТИК
ГО «ЦЕНТР АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

З початку 2014 року Миколаївська міська рада була представлена 90 депутатами: 60 з яких були представниками Партії Регіонів, 6 – КПУ, 6 – «Фронту змін», 5 – «Третьої Сили», 4 – «Сильної України», 4 – «Батьківщини» та інших маловідомих партій.

РЕЗЮМЕ

З 2004 року після розділу України на „регіоналів“ та „помаранчевих“ Миколаївська область була зарахована до прибічників Януковича. Однак за останніх кілька років нова генерація активістів, громадських діячів та нових політиків акціями протесту, починаючи зі справи Оксани Макар, Врадіївки та Євромайдану змінила кольори та цінності Миколаївської еліти. Наполегливо відстоюючи демократичні та християнські цінності, на Миколаївщині сформувався великий прошарок людей, які замінили скептиків та песимістів на патріотів та реформаторів.

Виконував обов'язки голови Миколаївського міськвиконкому секретар міської ради, член фракції Партії регіонів Гранатуров Ю. І., замість померлого в 2013 році в.о. голови Миколаївського міськвиконкому, секретаря Миколаївської міської ради, члена фракції Партії регіонів Коренюгіна В. І.

Обласна рада складалася з 96 депутатів, 71 з яких були представниками Партії регіонів, 12 – КПУ, 5 – «Фронту змін», 3 – «Батьківщини», 5 – позафракційні.

Голова обласної ради представник Партії регіонів Ігор Дятлов. Голова обласної державної адміністрації с 20.01.2014 – Ніколенко Г. Б., замість Круглова М. П., який став депутатом ВРУ по мажоритарному округу №132 на перевиборах 2013 року.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. На початку року всі керівні посади в Миколаївській області очолювали прихильники Партії регіонів, проте під тиском громадськості керівництво області змінилося.
2. Соціально-економічні показники в області мали тенденцію до зниження. В більшості провідних галузей спостерігається поступове скорочення відставання від минулорічних показників падіння виробництва.
3. Громадський рух мав тенденції зростання за рахунок створення нових громадських організацій протестного та контролюючого напрямків, а також рухів волонтерів, які перетворилися на потужні благодійні фонди з постачання необхідних речей та обладнання для Українського війська.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після втечі президента Януковича, незважаючи на більшість в Миколаївській обласній раді представників Партії регіонів, головою обласної ради обирають представника «Батьківщини» Креміння Т. Д. Після того, як пан Кремінський став депутатом ВРУ, місце голови обласної ради стає вакантним. Зараз його обов'язки виконує заступник голови облради Смірнов О. М.

З 25 лютого 2014 року спікер ВРУ Олександр Турчинов призначив головою облдержадміністрації Романчука М. П.

І 29 липня 2014 року Президент України Петро Порошенко призначає нового голову Миколаївської ОДА – Мерікова В. І.

З 27 травня 2014 року Миколаїв офіційно очолив в якості міського голови секретар міської ради, колишній регіонал – Гранатуров Ю. І. На позачергових виборах міського голови він отримав 27,69% голосів, на другому місці – Ісаков С. М. із результатом 22,84%.

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Під час «Революції Гідності» найбільш активними політичними діячами стали представники Миколаївського ОО ПП «Демократичний Альянс»: Матейчук Є. І., Плішко Д. Л. Починаючи з 20 листопада 2013 року вони упродовж трьох місяців кожного дня, незважаючи на свята та морози, проводили вуличні акції Євромайдану. Найбільші виступи за час акцій Євромайдану в Миколаєві були від депутата обласної Ради Кременія Т. Г. та голови МОО ПП «Народний Рух України» депутата ВРУ IV скликання Діденко Ю. В.

Найбільш резонансні політичні конфлікти

Перші конфлікти 2014 року почалися після виступу голови Миколаївської ОДА Ніколенко Г. Б. та голови обласної ради Дятлова І. С. про появу в Миколаєві «фашистів та бандерівців із Львова». Протестні акції прихильниками Євромайдану стали проводитись біля облради та будинків, де мешкали вищевказані особи. Наступний політичний конфлікт пройшов 22 лютого під час повалення пам'ятника Леніну.

7.04.2014 р. відбувся знос наметів сепаратистів представниками «Правого сектору» та «Народного ополчення Миколаєва» (проукраїнське), де кілька громадських діячів отримали травми.

9.04.2014 р. Миколаїв відвідав народний депутат Олег Царьов із метою підтримати сепаратистів. Візит супроводжувався зіткненням із представником проукраїнського «Народного ополчення Миколаєва» Олександром Янцемим.

Приїзд Нестора Шуфрича в Миколаїв 17.10.2014 також супроводжувався масовими протестами.

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Цікаво, що, незважаючи на зміну облич на керівних посадах в ОДА та облраді, керівники фіскальної, правоохоронної служб на декілька місяців залишалися незмінними. Так, керівником Миколаївського обласного УМВС до 20 травня був призначений Януковичем донецький генерал-майор Юрій Седнев. Вже після травневих подій в Одесі та квітневих в Миколаєві на рівні області змінився керівник. Ним став Артур Меріков. Але після того, як його рідний брат очолив Миколаївську ОДА, його перевели до керівництва УМВС Херсонської області.

На кінець 2014 року УМВС у Миколаївській області очолив полковник міліції Віталій Гончаров, керівник батальйону добровольців «Святий Миколай».

Прокурором області з 14 липня і на теперішній час є старший помічник генерального прокурора Пшонки – Володимир Комашко.

Начальник Головного управління ДФС у Миколаївській області – Володимир Копіца.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

У структурі валового виробництва переважають сільськогосподарські підприємства, що зробили великі капітальні вкладення на створення підприємств з вирощування та переробці сільськогосподарських культур, результатом чого стало створення ТОВ «Нібулон», ООО «С-Росток», ФГ «Владам», ТОВ «Бандурський олійноекстракційний завод», ТОВ «Юкрейн Шугар Компані», ФГ «Органік системс», компанії «Сандора», ПАТ «Баштанський сир завод». Миколаївщина відома своїми виноградними плантаціями, які дали поштовх для розвитку потужних виноробних підприємств, таких як акціонерні товариства «Радсад», «Коблево», «Зелений

Гай». Також в останні роки підприємства збільшили інвестування у молочне скотарство, що дало змогу створити великі сучасні молочні ферми та нові ферми з високопродуктивними породами корів та свиней в Арбузинському районі СТОВ «Промінь», в Очаківському районі ТОВ – «Колос-2011», в Новоодеському районі – СВК «Агрофірма «Миг-Сервіс-Агро», в Жовтневому районі – СГЧП «Техмет-Юг», в Новобузькому районі – ФГ «Агор-1».

В області сформовано достатньо стабільну структуру промислового виробництва, яка базується на виробництві харчової продукції (близько 30%), енергетиці (понад 25%), машинобудуванні (на рівні 15%), металургійному виробництві (понад 16%).

Промислове виробництво в області відзначається значною диференціацією. Понад 90% промислового виробництва зосереджено в обласному центрі та містах обласного значення – Первомайську, Вознесенську та Южноукраїнську, а також у районах, географічно близько розташованих до обласного центру (Новоодеському, Жовтневому та Миколаївському).

Промисловий потенціал підприємств регіону (насамперед, ТОВ СП «Нібулон» та ТОВ «Миколаївський глиноземний завод»), наявність розвиненої транспортно-логістичної інфраструктури, в тому числі портового господарства, зумовлюють торгівлю зерновими культурами, глиноземом та насінням і плодами олійних рослин, які складають 70% структури експорту товарів.

Основою морегосподарського комплексу регіону є:

- державне підприємство «Дельта-лоцман», яке надає послуги лоцманського проведення суден в морських і річкових портах держави, а також є провідним підприємством у системі забезпечення безпеки судноплавства України в акваторії Чорного моря;
- морські порти: ДП «Миколаївський морський торговельний порт», Спеціалізований морський

порт «Октябрьск», ТОВ «Порт «Очаків»;

- річковий порт ДП «Миколаївський річковий порт» АСК «Укррічфлот»;
- великі приватні морські термінали: ТОВ «СП «Нібулон», ТОВ «Миколаївський спеціалізований порт Ніка-Тера», Миколаївське ТОВ «Термінал-Укрхарчозбутсировина».

Портове господарство Миколаївщини має широкі можливості з перевантаження і зберігання таких вантажів як металопродукція, технічні засоби, зернові культури, наливні (нафтопродукти, маляса, різноманітні масла), навалочні (вугілля, залізородна сировина, окатиші, фосфорити та ін.) тощо.

На сьогодні в області успішно реалізують інвестиційні проекти компанії зі світовим ім'ям: PepsiCo, Dyckerhoff, SunInterbrew, РусАл, Groupe Lactalis та інші.

Миколаївщина належить до енергонасичених регіонів. На її території виробництво електричної енергії здійснюється атомною електростанцією, п'ятьма гідроелектростанціями, чотирма когенераційними установками, теплоелектроцентральною, трьома вітряними електростанціями, двома сонячними електростанціями.

Фактична потужність трьох діючих енергоблоків ВП «Южно-українська АЕС» становить 3000 МВт, Олександрівської ГЕС – два гідроагрегати на 11,5 МВт, Ташлицької ГАЕС – 2 гідроагрегати по 320 МВт.

Підприємствами енергетики області виробляється понад 14 млрд кВт/год/рік електроенергії, що в 5,6 рази перевищує обсяги її споживання (споживається майже 2,5 млрд кВт/год/рік).

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» належить російській групі «Руський Алюміній».

ПАТ «Чорноморський Суднобудівний Завод», ПАТ «Миколаївський суднобудівний завод «Океан» належать бізнесмену Вадиму Новінському.

ТОВ «СП «Нібулон» належить батьку і сину Олексію та Андрію Вадатурським. Останній став депутатом ВР України від партії «Блок Петра Порошенка» по мажоритарному округу №130.

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Постійно піднімається питання навколо одіозного керівника ПАТ «МиколаївОблЕнерго» Юрія Антощенка. Оскільки це підприємство давно хочуть приватизувати, то вище вказана особа в залежності від політичного вітру, то звільняється, то знов повертається. Підприємці відзначають його як такого, що вимагає хабарі за підвищення потужностей для виробничих цілей більше ніж 3 кВт.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) за 2014 рік – 22 млрд 327,61 млн грн. Експорт товарів – 1 млрд 687,9 млн дол. США. Імпорт товарів – 579,9 млн дол. США.

Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника – 3278,67 грн Рівень зареєстрованого безробіття – 2,7%.

У більшості провідних галузей спостерігається поступове скорочення відставання від минулорічних показників, зокрема за підсумками січня-червня 2014 р., порівняно із січнем-червнем 2013 р. індекс промислової продукції становив:

- у машинобудуванні – 91,9%;
- у металургії та виробництві готових металевих виробів – 86,8%;
- у харчовій промисловості – 94,9%.

За підсумками січня-травня 2014 року обсяги експорту товарів області становили 717,2 млн дол. США, що на 4,5% більше минулорічного показника, імпорту – 254 млн дол. США, що на 44,8% менше.

Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами області становило 463,2 млн дол. США проти 226,2 млн дол. США у січні-травні 2013 року.

Коефіцієнт покриття експортом імпорту в звітному періоді дорівнював 2,8 проти 1,5 в аналогічному періоді попереднього року.

Питома вага Миколаївської області в загальнодержавному експорті товарів становила 3% (10 місце серед регіонів України).

На зовнішні ринки надійшли зернові культури на суму 267 млн дол. США, або 37,2% загального обсягу експорту товарів області, продукти неорганічної хімії (глинозем) на суму 220,4 млн дол. США, або 30,7%, продукція машинобудування (125,4 млн дол. США, або 17,5%), насіння і плоди олійних рослин (40,3 млн дол. США, або 5,6%), готові харчові продукти (29,3 млн дол. США, або 4,1%).

Нарощення експортних поставок відбулося за рахунок збільшення експорту пшениці на 89,9 млн дол. США (у січні-травні 2013 року поставки відсутні), газових турбін на 40,1 млн дол. США, або 59,8%, суден на 1,6 млн дол. США, або у чотири рази.

Протягом звітного періоду експортні операції товарами здійснювали близько 160 суб'єктів господарювання області. Понад 90% експорту товарів здійснювали підприємства агропромислового комплексу, машинобудування, металургійної та переробної промисловості. Сільськогосподарські підприємства збільшили поставки продукції на 15,3%, підприємства з виробництва механічного та електротехнічного обладнання – на 35,8%, харчових продуктів – на 6,4%.

У січні-травні 2014 року найбільшими експортерами регіону були ТОВ «СП «Нібулон»

(зернові, насіння і плоди олійних рослин), ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» (глинозем), ДП НВКГ «Зоря»–«Машпроект» (газові турбіни), ТОВ «Сандора» (соки та води), ПАТ «Завод «Екватор» (установки для кондиціонування повітря, повітряні насоси) та ін.

Імпортували продукцію понад 160 підприємств регіону, в тому числі ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» (руди), ТОВ «Сандора» (концентровані соки), ТОВ «Техноторг» та ТОВ «Техноторг-Дон» (трактори, частини транспортних засобів), ДП НВКГ «Зоря»-Машпроект» (недорогоцінні метали), ПП «Захід» (скло).

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

ГО «Фонд Розвитку Міста Миколаєва», керівники (Михайло та Тетяна Золотухіни), займається «розвитком інститутів громадянського суспільства, допомагає людям реалізувати свої корисні ініціативи, які можуть покращити життя місцевих спільнот».

МО ВМГО «Демократичний Альянс» (голова обласного осередку Матейчук Євгенія) – розвиток молоді, адвокати, захист прав людини, боротьба з корупцією.

ГО «Миколаївське Народне Ополчення», ПП «Правій Сектор» люстрація та боротьба з корупцією.

БО «Благодійний фонд «Крила Фенікса» (засновник фонду Юрій Бірюков, радник президента України) – надає допомогу в оснащенні української армії засобами індивідуального нелетального захисту (бронежилети, каски), лікуванням поранених бійців, ремонтом будівель військових частин, придбанням індивідуальних аптечок.

МОБФ «Регіональний фонд благочестя» (голова Давид Арахамія) був створений для того,

щоб надати допомогу військовим України. Співпрацюючи безпосередньо з керівниками підрозділів у містах східної України, закуповує на зібрані гроші необхідну екіпіровку і спорядження для максимального успішно ведення бою.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

Найбільш рейтингові видання Миколаївської області:

1) паперові ЗМІ:

- газета «Вечірній Миколаїв» – на утриманні Миколаївської міської ради, якою й була створена;

- газета «Южная правда» – розповсюджується на території всієї області в більшості за передплатою накладом більше 5000 прим.;

- журнал Nik-life розповідає про світське та політичне життя Миколаїва;

- газета «Рідне Прибужжя» – створена та утримується Миколаївською обласною радою як її основний рупор ще з радянських часів;

2) телебачення Миколаївщини:

- ТРК «НИС-ТВ», Мехеда Віталій – директор, найбільш відомі програми: кримінальний кур'єр «КРИК», «Об'єктив», «Добрий вечір»;

- ТК «Миколаїв» (раніше «Миколаївська Обласна ТелеРадіокомпанія», директор – Ярослав Індіков) здійснює мовлення на території всієї області;

- КП «ТРК «Март» (головний редактор Олександр Соколов), територія мовлення – м. Миколаїв;

- ТК «ТАК-ТВ», створений на базі «Миколаївського Коледжу преси та телебачення», головний редактор – Гліб Головченко. Територія мовлення – Миколаївська область. Найбільш відома програма – «Прес-клуб з Глебом Головченком». Також відомий

проведенням щорічного «Міжнародного конкурсу шкільних медіа».

3) Інтернет-видання: «Преступность.нет»; «Ник-Вести»; «Новости-Н»; «Микола.нет»; <http://www.niknews.mk.ua/>; <http://www.0512.com.ua/news/cat/last>, <http://inshe.tv>.

найбільших в країні морських торговельних портів, вигідному перетину міжнародних транспортних шляхів та значному розвитку торгівлі.

3. Під час 2014 року в області з'явилися нові громадські об'єднання та рухи, які намагаються впливати на місцеву політику.

ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ

АНАСТАСІЯ МАТВІЄНКО,
КЕРІВНИК АНАЛІТИЧНОГО ВІДДІЛУ ОДЕСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«КОМІТЕТ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ»

РЕЗЮМЕ

Протягом 2014 року, незважаючи на зміну ключових посадовців обласного рівня (керівники ОДА, обласного управління МВС, прокуратури, обласної ради), фактичної зміни еліт – ще до 2014 року представників Партії регіонів не відбулось. Економіка регіону зазнала незначного скорочення. В громадянському суспільстві спостерігалось зростання впливу громадських об'єднань та рухів, які з'явилися під час Євромайдану.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Після подій Євромайдану в регіоні не відбулось масової зміни владних еліт, незважаючи на зміну ключових посадовців обласного рівня, хоча на обласному рівні й спостерігається вплив чинного губернатора І. Палиці, якого пов'язують з І. Коломойським.

2. Економіка регіону 2014 року зазнала незначного скорочення, втім залишається досить стійкою завдяки функціонуванню

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

На початку 2014 року всі керівні пости в органах влади та місцевого самоврядування займали представники Партії регіонів. Також Партія регіонів мала більшість і в місцевих радах.

Активний рух Євромайдану розвивався переважно в обласному центрі, де й відбувались основні сутички з представниками влади на початку року, в тому числі, побиття журналістів під ОДА 19 лютого 2014 року.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

3 березня в Одеській області фактично змінилось лише обласне керівництво. 3-го березня звільнено з посади голову ОДА М. Скорока, на його місце призначено В. Немировського – депутата обласної ради, члена фракції «Фронт змін». За звільненням голови ОДА пішли звільнення голів РДА. Проте станом на кінець року, в більшості РДА області досі не призначені нові голови. Обов'язки виконуються першими заступниками чи заступниками, тобто формальної зміни керівництва в значній частині РДА регіону й зовсім не відбулось. Зі зміною губернатора відбулись зміни і в керівництві обласного управління МВС (П. Луцюк) та прокуратури (І. Боршуляк).

Друга хвиля змін керівників органів влади в області відбулась відразу після трагічних подій 2 травня 2014 р. в Одесі. Новим головою ОДА призначено І. Палицю – соратника голови Дніпропетровської ОДА І. Коломойського, Головою обласного управління

МВС – І. Катеринчука. Призначення нового прокурора області відбулось вже в липні (А. Приз).

Відбулись зміни і в керівництві обласної ради. Наприкінці лютого пост заступника голови обласної ради залишив О. Гончаренка, а в серпні був обраний головою обласної ради. Після обрання О. Гончаренко народним депутатом, з другої спроби головою обласної ради обрано його соратника М. Шмушковича.

Найбільш активні партії та політичні діячі, які були помітними в області під час революції, виборів президента та виборів до ВР

Серед політичних партій найбільшу активність під час подій січня-лютого в регіоні проявляла партія «УДАР», місцевий осередок колишнього «Фронті змін», «Батьківщина» та «Свобода».

За підсумками позачергових виборів президента більшість голосів отримав П. Порошенко (41,8%), друге місце посів С. Тігіпка (18,6%), третє – Ю. Тимошенко (9,5%), четверте – В. Рабінович (6,2%). У виборчому окрузі з компактним проживанням болгар (округ №144) третє місце за кількістю голосів виборців посів М. Добкін (8,35%).

Результати голосування в загальноукраїнському окрузі на парламентських виборах також відрізняються від загальнонаціональних тенденцій. Подолали 5% бар'єр в межах області «Блок Петра Порошенка» (19,63%), Опозиційний блок (18,05%), «Сильна Україна» С. Тігіпка (11,35%), «Народний Фронт» (9,76%), КПУ (8,97%), «Самопоміч» (7,23%), Радикальна партія Олега Ляшка (5,41%).

Під час парламентських перегонів реальна боротьба точилась не між політичними партіями, а між кандидатами в мажоритарних округах. Лідерами в більшості округів були народні депутати, обрані в тих самих округах від Партії регіонів у 2012 році або активні лідери цієї політичної сили.

Найбільш резонансні політичні конфлікти

1. Протистояння О. Гончаренка (народний депутат, БПП, экс-голова обласної ради) та І. Палиці (голова Одеської ОДА). Боротьба за неформальний контроль над більшістю в обласній раді.

2. І. Палиця (голова Одеської ОДА) – С. Ківалов (народний депутат, позафракційний). Думки експертів щодо справжньої причини конфлікту різняться.

3. Г. Труханов (Одеський міський голова) – Е. Гурвіц (екс-народний депутат, «УДАР», экс-Одеський міський голова). Боротьба за неформальний контроль над м. Одеса.

4. м. Білгород-Дністровський: І. Нановський – міський голова, з однієї сторони, та секретар міської ради В. Мензелінцев і А. Чередниченко, з іншої. Кожна сторона має "групу підтримки" в міській раді, втім чисельність жодної не дає переваг у прийнятті рішень в інтересах лише одного суб'єкта. У 2014 р. І. Нановський перебував під слідством за підозрою в отриманні хабара.

Політична приналежність керманичів області та міст обласного значення

Облдержадміністрація: голова І. Палиця – на позачергових виборах до ВР балотувався за списком БПП, не є членом партії; два заступники – позапартійні.

Обласна рада: голова – М. Шмушкович, заступник голови обласного осередку БПП, обраний від Партії регіонів; заступник – П. Хлицов, позапартійний, обраний від Партії регіонів.

Одеська міська рада: міський голова – Г. Труханов, партія «Доверяй Делама» (в 2012 році обраний до ВР від Партії регіонів). Перший заступник – А. Орловський, позапартійний. Секретар – О. Бриндак, позапартійний, обраний від Партії регіонів.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Одеську область характеризує вигідне географічне становище, що фактично робить її головними морськими торговими воротами, а розташування на перетині великих міжнародних транзитних маршрутів спонукає до розвитку послуг з обслуговування великих вантажо- та пасажиропотоків. Окрім того, сприятливий клімат спонукає до активного розвитку сільського господарства. Провідну роль в структурі економіки області відіграють підприємства морегосподарського комплексу, переробної промисловості (виробництво харчових продуктів та напоїв, хімічна продукція, пластмасові вироби та неметалева мінеральна продукція, готові металеві вироби, фармацевтична продукція, машинобудування).

Основні об'єкти економічної активності в регіоні

Найбільше промислове підприємство – ПАТ «Одеський припортовий завод» (виробництво та перевантаження аміаку, карбїду, добрив).

Фармацевтична промисловість – ТДВ «Інтерхім». Харчова промисловість – ТОВ «Дельта-Вілмар ЛТД» (виробник та перевантажник тропічних олій), виготовлення консервної продукції – СП ТОВ «Вітмарк-Україна»/ПАТ Одеський консервний завод дитячого харчування (ТМ JAFFA, «Наш сік», «Соковита» тощо). Виноробна галузь: ТОВ Промислово-торгівельна кампанія «Шабо», ПрАТ «Одеський завод шампанських вин», ПрАТ «Одеський коньячний завод» (Шустов). Електричне, електронне та оптичне устаткування – ПАТ «Одескабель», ТОВ «Телекомунікаційні технології». ПАТ ВО «Стальканат-Силур» – виробництво готових металевих виробів. У торгівлі ведучі позиції залишаються за ТОВ «Промтоварний ринок» (7 км), який, за даними ЗМІ, в 2014 році залишався під контролем сім'ї Януковичів. Ще один великий гравець – мережа супермаркетів «Таврія В». Морегосподарський комплекс включає 8 портів, всі, окрім Іллічівського морського рибного порту, – державні підприємства. З портами пов'язана й робота

їх інфраструктури, в т.ч. терміналів, найбільш активну динаміку розвитку серед яких демонструє приватний «ТрансІнвестСервіс» (порт Южний).

Окрім потужних підприємств, у 2014 році в регіоні не втрачали впливу бізнес-групи, які традиційно пов'язують з політичними суб'єктами. В обласному центрі відчутну роль грають забудовники та девелопери.

Бізнес-конфлікти

1. ТОВ «Промтоварний ринок» (7-й км). В. Добрянський та Д. Волошин заявили про незаконний перехід підприємства під управління компанії Parrox Corporation Ltd (пов'язують з екс-нардепом Ю. Іванющенко та І. Аврамовим. Протягом року продовжувалась судова тяганина щодо прав на ТОВ «Промтоварний ринок».

2. Одеський нафтопереробний завод (група «ВЕТЕК»). Восени на території заводу з'явилися озброєні особи при сприянні представників правоохоронних органів та співробітників компанії «Укрнафта» під приводом необхідності охорони нафтопродуктів. З грудня за рішенням суду нафтопродукти із заводу почали вивозитись на зберігання до ДП «Укртранснафтопродукт».

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Питома вага валового регіонального продукту в загальному обсязі валового внутрішнього продукту по країні становить приблизно 5%. За підсумками 2014 року по області спостерігається незначний спад економічної активності. Валовий регіональний продукт області по відношенню до 2013 року скоротився приблизно на 1%.

Обсяги експорту за січень-листопад 2014 року збільшились на 16,5% в порівнянні з аналогічним періодом 2013 року, обсяги імпорту скоротились на 44,5%, відповідно значно скоротилось від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі. Основні експортні товари – зернові культури, продукти неорганічної хімії, жири та олія, насіння і плоди олійних рослин, добрива, мінеральне паливо.

Споживчі ціни зросли на 27%. Доходи населення, навпаки, скоротились. Середня заробітна плата за січень-листопад – 3085 грн. Реальна заробітна плата за три квартали 2014 року скоротилась на 5,7%.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

В Одеській області діє понад 2 тис. громадських організацій. Проте, переважна більшість не проявляє активності в публічній площині. Активну діяльність ведуть кілька десятків.

ВГО «Асоціація сприяння самоорганізації населення» – аналітика, розвиток громадянського суспільства. ООО ВГО «Комітет виборців України» – правозахист, розвиток громадянського суспільства, аналітика. Одеський БФ «Дорога к дому», ГО «Віра. Надія. Любов», ГО «Зелена планета майбутнього» – профілактика ВІЛ/СНІД, соціальна робота, допомога вимушеним переселенцям із зони АТО. ГО «Молодіжний центр розвитку» – профілактика ВІЛ/СНІД, туберкульозу, соціальна робота.

Громадський альянс щодо захисту прав дітей (24 постійно діючі організації), ГО «Центр захисту дітей», ГО «Комітет захисту громадян».

Благодійність: БФ «Добрий самарянин», БФ «Дорога до свободи», обласна організація інвалідів «Надії в майбутнє», ВГО «Європейська асоціація прав інвалідів», ГО «Об'єднання творчої інтелігенції «Асамблея», ВГО «Рада багатодітних та прийомних сімей України «Велика родина», ГО «Одеська мрія», ГО «Маніфест миру», ГО «Правозахисне товариство «Співдружність», БФ «Ассоль», ГО «Соціальна справедливість», Одеська обласна організація інвалідів.

В той же самий час у 2014 році з'явилися неінституціоналізовані громадські рухи та об'єднання, які демонстрували чималу

активність протягом 2014 року. Зокрема, Координаційна Рада Євромайдану в м. Одеса, Рада громадської безпеки, волонтерські об'єднання.

Одеський рух «Генеральний протест» продовжує боротьбу з міською містобудівною політикою, що входить у протиріччя з очікуваннями громадськості.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

По всій області транслюються основні загальнонаціональні телеканали. Також по всій області веде трансляцію Одеська обласна державна телерадіокомпанія. Остання немає значного впливу на формування громадської думки. В окремих містах та районах працюють комунальні телекомпанії, які орієнтовані на висвітлення локальної проблематики. В м. Одеса діє близько 20 комерційних телекомпаній.

Друковані ЗМІ практично не мають впливу на громадську думку через активне заміщення їх Інтернет-ЗМІ. У значній кількості районів області чи не єдиним джерелом інформації місцевого характеру є комунальні ЗМІ районних чи міських рад.

Найбільш рейтингові інтернет-ЗМІ: орієнтовані переважно на висвітлення подій в обласному центрі – «Думская.net», «Таймер», «Репортер». Видання «Трасса Е-95» – орієнтоване на висвітлення подій в області, «Бессарабия-Информ» – орієнтоване на висвітлення подій на півдні області. Втім, інтернет-ЗМІ, як і комерційні телеканали, демонструють залежність від інтересів кінцевих власників – політиків чи бізнесменів.

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ

КОСТЯНТИН ДОНЧЕНКО,
ЕКСПЕРТ АНАЛІТИЧНОГО ЦЕНТРУ «БЮРО
ЕКОНОМІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

РЕЗЮМЕ

Область характеризується переорієнтацією на нові політичні сили та відстороненням протягом 2014 року представників Партії регіонів від влади. Економіка області значно постраждала в 2014 році, особливо в машинобудівній сфері. Зросла кількість інститутів громадянського суспільства, відбулося переосмислення ролі громадських організацій у житті громад.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Протягом року абсолютну перевагу отримали нові політичні сили («Блок Петра Порошенка» та «Народний Фронт»), які, однак, не мають у області зареєстрованих політичних утворень обласного та низового рівня. Підтримкою продовжують користуватись інші партії (Радикальна партія Олега Ляшка, «Батьківщина», Опозиційний блок, «Свобода»). Сильними в регіональному масштабі залишаються місцеві еліти.
2. В економіці регіону спостерігається падіння в більшості галузей промисловості, що пов'язано, в тому числі, з розривом старих економічних зв'язків. Протягом року відбулася переорієнтація імпорту та експорту області за рахунок країн Центральної Америки, Азії та Кавказу.
3. В області відбулося зростання кількості організацій громадянського суспільства, які беруть участь у вирішенні питань публічної політики.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

Загалом по області на початок 2014 року відносно більшість мала Партія регіонів. Представництво в місцевих радах характеризувалося партійною різноманітністю. Наприклад, в обласному центрі більшість мала партія «Совість України», по місцевим радам – велика частка «Батьківщини», СПУ. Вплив мають місцеві політичні сили. Голова ОДА очолював обласне відділення Партії регіонів, голова обласної ради та мер обласного центру також були членами Партії регіонів.

Початок 2014 року характеризується продовженням протистояння між учасниками Євромайдану та владою. Наприкінці січня відбулося захоплення будівель обласної ради та обласної державної адміністрації.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

На початку року головою Полтавської ОДА був О. Удовиченко (Партія регіонів), який очолював область з 2010 року, головою обласної ради – І. Момот (Партія регіонів). 24 лютого на позачерговій сесії Полтавської обласної ради головою облради обрано П. Ворону («УДАР»). 2 березня 2014 року головою ОДА призначений В. Бугайчук («Свобода», з 2010 депутат Кременчуцької міської ради).

Зміни в керівництві відбулися після парламентських виборів 2014 року. 12 листопада 2014 року подав у відставку голова ОДА В. Бугайчук. Нового голову було призначено лише через півтора місяці (30 грудня) – ним став В. Головка («Народний Фронт», народний депутат попереднього скликання від «Батьківщини»).

Змін в керівництві міст обласного значення не відбулося. У м. Кременчук 26 липня 2014 року вбито мера О. Бабаєва (безпартійний).

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Під час «Революції Гідності» найбільш помітними політичними діячами були: П. Ворона, В. Головка, С. Каплін, Р. Чабановський, О. Пустовгар, М. Кашницький, А. Баранов. Активність проявили громадські діячі: Архієпископ Полтавський і Кременчуцький Федір (УПЦ КП), Н. Талипова, В. Маслак, І. Кіянчук, А. Лещенко, О. Підгорний, Н. Костіна, В. Клименко, Л. Таран-Пономаренко.

На президентських виборах 2014 року в Полтавській області більшість голосів здобув П. Порошенко (54,55%). Подолали бар'єр в 10% два кандидати – Ю. Тимошенко (13,95%) і О. Ляшко (10,64%). Певною популярністю користувалися А. Гриценко (5,52%), С. Тігіпко (4,26%). Інші кандидати не перейшли 2-відсоткову межу.

Згідно із результатами дострокових парламентських виборів 2014 року перемогу в області здобули одразу дві політичні сили: «Народний Фронт» (23,33%) та «Блок Петра Порошенка» (23,24%). Радикальна партія Олега Ляшка отримала 10,85%, «Самопоміч» – 9,22%, «Батьківщина» – 6,22%, Опозиційний блок – 5,33%. По одномандатним виборчим округам Полтавську область представляють вісім народних депутатів: три – БПП (С. Каплін, К. Іщейкін, Т. Кутувий), один – Народний фронт (А. Река), один – ВО «Свобода» (Ю. Бублик) та три самовисуванці (Ю. Шаповалов, О. Кулініч, К. Жеваго).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

Найбільш резонансним конфліктом є протистояння міського голови Полтави О. Мамає та народного депутата С. Капліна («Блок Петра Порошенка»).

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Облдержадміністрація: голова (з 30 грудня

2014 року) В. Головка (Народний фронт); заступники: О. Пругло (на посаді з березня 2014, в.о. голови ОДА у листопаді–грудні 2014), Р. Товстий («УДАР»).

Полтавська обласна рада: голова – П. Ворона («УДАР»), заступники – В. Марченко («Батьківщина»), В. Микійчук (ВО «Батьківщина»).

Полтавська міська рада: голова – О. Мамай (обраний 2010 року від «Совісті України», у 2012 році вступив у Партію регіонів, статус на сьогодні – повідомив, що вийшов з Партії регіонів), перший заступник – В. Стеценко («Совість України»), секретар міської ради – О. Деркач (перебувала в Партії регіонів).

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Економіка Полтавської області характеризується співіснуванням кількох економічних сфер: аграрної, видобувної та машинобудування. Основними галузями промисловості в області є нафто- і газовидобувна, залізородна, чорна металургія, нафтопереробна, автомобільна, верстатобудівна, електротехнічна.

Полтавська область має значні запаси нафти і газу. Розвідані запаси природного газу становлять близько 500 млрд куб. м, нафти – 26 млн т, газового конденсату – 46 млн т. Загалом на території області 71 родовище вуглеводнів, з яких 57 – у стадії промислової розробки. Виявлені запаси сланцевого газу, оцінка яких становить близько 1,9 трлн куб. м.

В районі міст Кременчук та Комсомольськ знаходяться родовища залізної руди та родовища будівельного каменю. У 2014 році п'ять родовищ заліза перебувало у стадії розробки, п'ять – у стадії геологічного вивчення.

Структура валової доданої вартості в розрізі видів економічної діяльності є сталою та становить: промисловість (43,9%, по галузях від загального показника ВДВ: добувна – 18%,

обробна – 23%), сільське господарство (14,2%), транспорт і зв'язок (8,5%), торгівля (8%).

Промисловими центрами є міста Кременчук та Полтава (70% промислового виробництва області), місто Комсомольськ (15% промислового виробництва області).

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

75,4% області становлять сільськогосподарські землі, більшість з яких чорноземи. На території Полтавської області працює ряд агрохолдингів, найбільшими серед яких є UkrLandFarming, «Кернел Групп», «Астарт-Київ», ІМС, «Нібулон».

Електропостачання в області здійснює ПАТ «Полтаваобленерго», до складу якого входить Кременчуцька ТЕЦ (електропотужністю 255 МВт).

У сфері машинобудування найбільшими підприємствами є: ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод», ПАТ «Тепловозоремонтний завод», ПАТ «АвтоКрАЗ», ПАТ «Кременчуцький колісний завод», ВАТ «Полтавський автоагрегатний завод», ПАТ «Полтавський турбомеханічний завод». У серпні 2014 року зупинив діяльність ТОВ «ВО «Кременчуцький автоскладальний завод».

Металургійна сфера області представлена Полтавським та Єристівським гірничозбагачувальними комбінатами (Ferrexpo).

ВАТ «Кременчуцький завод технічного вуглецю» випускає технічний вуглець для виробництва гуми.

Виробництво нафтопродуктів здійснюється на Кременчуцькому НПЗ (ПАТ «Укртатнафта»).

В області діє Кременчуцька тютюнова фабрика ЗАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» (Japan Tobacco Inc.).

Також в області існує ряд підприємств харчової сфери (ТОВ «Лубенський молочний завод», АТ «Пирятинський сирзавод», ТОВ «Глобинський м'ясокомбінат, Кременчуцький м'ясокомбінат, ВАТ «Полтавський хлібокомбінат» та інші.

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

У березні 2014 анульовано дозволи на використання родовищ нафти та газу компанії «Голден Деррік» (Hartlog Limited) у Полтавській області.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

2014 рік характеризується падінням виробництва в деяких галузях, що спричинено економічними зв'язками підприємств області з Російською Федерацією.

Загалом за 2014 рік індекс промислової продукції склав 92,8%.

Зростання виробництва спостерігається у харчовій (+9,8%) та гірничодобувній (+3%) промисловості. Відбулося падіння виробництва у нафтогазовидобувній (-2,7%), нафтопереробній промисловості (-16,7%), машинобудуванні (-44%).

Скоротилося виробництво валової продукції сільського господарства (-3,1%), у тому числі: виробництво валової продукції рослинництва зменшилося (-4,3%), продукції тваринництва зросло (+0,8%).

За січень-листопад 2014 року обіг зовнішньої торгівлі області склав 2 млрд 982,3 млн дол. США. За 11 місяців відбулося зменшення обсягу експорту та імпорту товарів по відношенню до попереднього періоду. Обсяги експорту товарів області склали 1 млрд 979,2 млн дол. США (зменшились порівняно із січнем-листопадом 2013 року на 18,7%), обсяги імпорту – 1 млрд 3,1 млн дол. США (зменшились порівняно із січнем-листопадом 2013 року на 17,8%). Основним товаром експорту стали мінеральні ресурси (52,3% від загального обсягу експорту).

Змінилася географічна структура зовнішньої торгівлі товарами області: найбільше експорт зріс у порівнянні з 11 місяцями 2013 року до Індії (+10024,5%), Республіки Корея (+339,3%), Франції (+312,2%). Імпорт у порівнянні з 11 місяцями 2013 року зріс з Мексики (+7977,6%), Грузії (+4324,7%). Обсяги поставок до РФ скоротилися на 60,3%.

Загальна сума заборгованості із виплати заробітної плати станом зросла, порівняно з початком 2014 року, на 13,2 млн грн (на 88,2%). Основна частка заборгованості припадає на підприємства промисловості та будівництва.

Надходження податків і зборів до бюджетів усіх рівнів зменшились порівняно з 2013 роком на 18,3% (16,4 млрд грн).

Основним фактором, який вплинув на економіку області, стало розірвання старих економічних зв'язків та переорієнтація на нові ринки збуту.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Події осені 2013 – зими 2014 років привели до появи нових організацій з числа учасників Майдану. Весною–літом 2014 року з'являються волонтерські організації з допомоги учасникам АТО та переселенцям.

Активну діяльність протягом року проводили: Полтавська філія Суспільної служби України, Полтавський батальйон небайдужих, ГО «Кредитний майдан», Полтавське обласне відділення Української Спілки ветеранів Афганістану та структурні підрозділи УСВА на місцях.

У березні 2014 року створено громадську раду при Полтавській обласній раді. Паралельно з нею продовжувала діяльність громадська рада при Полтавській ОДА.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

Найбільшим друкованим ЗМІ Полтавської області є Всеукраїнська громадсько-політична газета «Зоря Полтавщини». Щомісячний наклад видання становить 350 тис. примірників. Вагому частку аудиторії охоплюють місцеві друковані ЗМІ: «Вечірня Полтава» (м. Полтава, наклад – 19 570), «Полтавський вісник» (комунальна газета Полтавської міської ради, наклад – 19 270), «Кременчуцький телеграф» (м. Кременчук, наклад – 16 400), «Село полтавське» (16 000). В області нараховується 30 комунальних друкованих видань. В онлайн-просторі найпопулярнішими ЗМІ області є інтернет-видання «Полтавщина», OKIA «Новини Полтавщини» (комунальне агентство), сайт Vpoltave.info.

На території області діє ОДТРК «Лтава», до якої входять телеканал «Лтава», обласне радіо (дротове мовлення), радіо «Ваша Хвиля». Глядацька аудиторія телеканалу – в межах 75% населення області. Також в області діє ряд місцевих телеканалів, в т.ч.: ТОВ Студія «Місто» (м. Полтава), ТРК «Інформаційно-рекламне телебачення – Полтава» (м. Полтава), КП «Кременчуцька міська телекомпанія» (м. Кременчук), ПП «ТРК «Візит» (м. Кременчук), міська телестудія «Миргород» (м. Миргород). У липні 2014 року у Полтаві було створено Полтавське громадське телебачення.

РІВНЕНСЬКА ОБЛАСТЬ

ЮРІЙ МАЦІЄВСЬКИЙ, ДОЦЕНТ КАФЕДРИ
ПОЛІТОЛОГІЇ НАУОА, ЕКСПЕРТ «ШКОЛИ
ПОЛІТИЧНОЇ АНАЛІТИКИ «ПОЛІС», М. ОСТРОГ

ВІТАЛІЙ ЛЕБЕДЮК, ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ
ПОЛІТОЛОГІЇ НАУОА, ЕКСПЕРТ «ШКОЛИ
ПОЛІТИЧНОЇ АНАЛІТИКИ «ПОЛІС», М. ОСТРОГ

РЕЗЮМЕ

Після зміни влади в Києві Партія регіонів (ПР) втратила контроль над областю, а їй на зміну прийшли конкуруючі політичні проекти – ВО «Свобода», ВО «Батьківщина» та партія БПП «Солідарність». Зміна політичних гравців призвела до спроби перерозподілу економічних активів. В цілому поведінка політичних та економічних еліт регіону віддзеркалює неформальний характер політики, який зберігається в центрі після зміни влади.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Моноцентрична вертикаль, вибудована ПР в регіоні, була змінена поліцентричною, що зробило політичне і бізнесове середовище більш конкурентним. Після поразки на парламентських виборах вплив ВО «Свобода» помітно зменшився, а вплив президентської партії «Солідарність» та її союзника «УДАРу» зріс.
2. Протягом 2014 року область показала незначне зростанням обсягів промислового виробництва та переорієнтацією зовнішньої торгівлі на західні ринки.
3. Громадськість та ЗМІ посилили вплив на політичний процес, але так і не стали його визначати.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

На початку 2014 р. політичне обличчя Рівненщини визначала Партія регіонів (ПР). Голова обласної ради, голова ОДА, голови 14 з 16 РДА та вісім голів районних рад були членами ПР. У Рівненській обласній раді ПР здобула 29 місць, але з допомогою фракцій-сателітів забезпечила собі більшість – 46 місць. Опозиційні партії разом здобули 34 місця. Після зміни влади у Києві фракції ПР в обласній та міській радах були розпущені. Їхні депутати стали позафракційними чи вступили до інших фракцій. Теж саме відбувалось і в міських та районних радах. Таким чином, зміна влади в центрі призвела до розпаду «політичної машини» ПР в регіонах, зокрема на Рівненщині.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

В кінці лютого 2014 р. голова ОДА та 15 з 16 голів районних рад написали заяви про звільнення. Вакансії заповнили колишні опозиційні партії. «Свобода»: голова ОДА (С. Рибачок), 15 голів РДА (у Дубенській РДА залишився колишній голова Р. Сивий (партія «Наша Україна»), один голова районної ради; «Батьківщина»: голова обласної ради (М. Кирилов) та сім голів районних рад; «Наша Україна» – четверо голів районних рад, «УДАР» – дві. «Фронт змін» – одна. Ставши президентом, П. Порошенко звільнив п'ять голів РДА (чотири – «Батьківщина» та одного безпартійного). У листопаді 2014 р. змінив голову ОДА та ще вісім голів РДА (сім «Свобода» та одна «Народна партія»). На грудень 2014 р. з 16 голів РДА призначені три (одна «Батьківщина», одна НСНУ, одна позапартійний), 13 голів не призначені.

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Під час революції найбільш активними були депутати обласної та міської рад – Михайло Кириллов, Віктор Кривун, Олександр Нестерук,

лідер громадського об'єднання (на той час) «Правий сектор» Роман Коваль, екс-кандидат у народні депутати Олексій Хахльов, член ВО «Свобода» Олексій Бучинський. Серед партій найбільш помітною була ВО «Свобода», активісти якої організували приблизно 80% усіх мітингів.

У період президентської виборчої кампанії найбільш активним був В. Чугунніков – керівник виборчого штабу П. Порошенка. Переможцями парламентської виборчої кампанії в округах стали: Ю. Вознюк («Народний Фронт»), С. Євтушок («Батьківщина»), О. Осуховський («Свобода»), О. Дехтярчук (БПП), В. Яніцький (БПП).

У багатомандатному виборчому окрузі партії отримали: «Народний Фронт» – 29,31% голосів виборців, «Блок Петра Порошенка» – 24,21%, «Самопоміч» – 11,08%, Радикальна партія – 7,91%, «Батьківщина» – 6,65%, «Свобода» – 6,51% (у 2012 – 16,63%).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

Найбільшого резонансу набули революційні протести з вимогами відставки чинних на той час представників влади.

Громадськість виступала проти призначення М. Щирука керівником Рівненського УМВС, якого пов'язують з нардепом від «Батьківщини» М. Кучеруком.

Протистояння між командами «молодих» політиків (М.Кирилова, Ю.Вознюка – НФ/Батьківщина) та «старих» (В. Берташа, В. Хомка – ПР), з одного боку, та внутрішня боротьба за вплив між представниками «НФ»/«Батьківщини» (Д. Якимець) та «Блоком Петра Порошенка» (В.Чугунніков) за посаду голови ОДА, з іншого.

Політична приналежність керманів області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Облдержадміністрація: голова – Віталій Чугунніков (з 26.12.2014 р.) змінив Сергія Рибачка (ВО «Свобода», 2.03.2014-

18.11.2014). У 2010 р. В. Чугунніков очолив обласний осередок партії «УДАР». У 2012 р. був обраний до парламенту під 18-м номером у списку «УДАРу». Заступник голови – Юрій Приварський, позапартійний;

Обласна рада: голова – Михайло Кирилов, («Фронт змін»). Заступник Олександр Данильчук (з 2.04. 2014), «Батьківщина».

Міська рада: голова Володимир Хомко, позапартійний; перший заступник Олексій Хмилецький, «НСНУ», секретар – Андрій Грещук, ВО «Батьківщина».

Головний прокурор Рівненської області: Сергій Кубрак, позапартійний.

Начальник УМВС України в Рівненській області, підполковник міліції Сергій Максимов (з 2.10.2014 р.).

Дубно: міський голова – Василь Антонюк, позапартійний, балотувався від ВО «Батьківщина»; Кузнецовськ: в.о. міського голови (з 2013 р.) – Ігор Куц (ВО «Батьківщина»); Острог: Олександр Шикер, позапартійний, балотувався від «Сильної України».

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Економіка регіону в 2014 р. показала незначне зростання промислового виробництва, продукції с/г та переорієнтацію зовнішньої торгівлі. Зросли обсяги виробництва: текстилю – на 5,5%, виробів з деревини – на 0,3%, електроенергії, газу та пари – на 10,7%, хімічної продукції – на 0,3%, іншої неметалевої мінеральної продукції – на 0,9%. Негативну динаміку демонстрували: добувна промисловість (-5,1%), металургійне виробництво (-1,8%), переробна промисловість (-2,7%), харчова промисловість (-5,5%).

На економічний ландшафт області найбільше впливали три фактори: а) низька

конкурентоспроможність промислової та с/г продукції; б) зношеність основних фондів; в) значний міжрайонний дисбаланс у розвитку економіки.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Провідні галузі промисловості області – виробництво та постачання електроенергії та газу («Рівненська атомна електростанція», «Прикарпатзахідтранс» (підприємство з російським капіталом); хімічна промисловість (ПАТ «Рівнеазот» належить компанії Group DF Дмитра Фірташа); виробництво будматеріалів і скловиробів (ПАТ «Волинь-Цемент» (контрольний пакет належить німецькій промисловій групі Dyckerhoff AG), ПрАТ «Консюмерс-Скло-Зоря» (є частиною групи Saint-Gobain Packaging (Канада), ПрАТ «Рокитнівський скляний завод» (контрольний пакет акцій належить компанії «Континіум» Ігоря Єремєєва); харчова промисловість (ПАТ «Дубномолоко» (входить до ТОВ «Українська сирна компанія», пов'язана з Ігорем Єремєєвим), ПАТ «Родина» (власність екснародного депутата Миколи Кучерука), ПАТ «Компанія «Райз»); виготовлення виробів з деревини (ТзОВ «Свиспан Лімітед», ТзОВ «ОДЕК-Україна»); машинобудування (ПАТ «РЗВА-Електрик» (належить російському концерну «Високовольтний союз»). У Рівненській області діє єдина в державі сірникова фабрика – ТзОВ «Українська сірникова фабрика».

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Зі зміною влади в центрі й регіоні почалася боротьба за контроль видобутку бурштину. У травні 2014 р. відбулась спроба насильницького захоплення родовища поблизу селища Клесів. Організатором нападу вважають народного депутата VII скликання – Володимира Продивуса (ПР). Наразі контроль над видобутком бурштину зберігається за обласною владою. Ще один конфлікт виник навколо Зірненського та Шпанівського

державних спиртових заводів, які зазнали рейдерського захоплення (під керівництвом Олексія Чеботарьова – горілчаний магнат часів Януковича).

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Обсяги реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) порівняно із 2013 р. зросли на 3,6%. Частка області у ВДВ та ВРП України з 2008 року залишається незмінною та становить 1,5%. Основним видом економічної діяльності в області залишається промисловість, проте, питома вага її у ВДВ області зменшилась, а сільського господарства – зросла. Рівень зареєстрованого безробіття на кінець грудня 2014р. становив 2,4%. Заборгованість із виплати заробітної плати зросла у 10,7 раз.

Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 181,6 млн дол. Порівняно з січнем-листопадом 2013 р. експорт та імпорт зменшились відповідно на 1,2% та 82,3% (природний газ). Зросла частка експорту та імпорту до країн ЄС (до 44,2% та 54,9% відповідно), а частка експорту та імпорту до країн СНД зменшилась (на 28,2% та 30,2%). Головними торговельними партнерами залишаються Російська Федерація та Беларусь, обсяги експорту та імпорту до яких становлять 18,97% і 16,52% та 4,1% і 13,4% відповідно.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

На початку року активно створювались громадські організації учасників Майдану, осередки місцевої «Самооборони» та «Правого сектору». З квітня 2014 року більшість організацій долучалися до підтримки військових та переселенців (Волонтерська група «Допомога армії – Рівне»).

Пріоритетними напрямками діяльності ГО стали: захист прав і свобод громадян (Рівненська обласна ГО «Комітет виборців

України», керівник – Олексій Горецький, Громадська координаційна рада при Рівненській обласній раді); молодіжні проекти (Молодіжна платформа «Яскраво», засновник – Юрій Шушкевич, «Молодь діє», керівник – Віталій Примака), аналітична діяльність (Фундація Регіональних Ініціатив, Громадянська мережа «ОПОРА», Школа політичної аналітики «ПОЛІС»), антикорупційні проекти («Антикорупційна ініціатива» від порталу «4 влада»), соціальні проекти (Громадська організація «Час-Дій»), громадський моніторинг та юридичний захист («Рівненський громадський контроль», керівник – Дмитро Якимець, экс-кандидат у народні депутати від «Народного Фронту», проект «Спільно Рівне»).

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

Найбільшим гравцем на ринку друкованих та електронних ЗМІ є «Видавничий дім «ОГО», до якого входять: газета «ОГО», Рівненський інформаційний портал «ОГО», «Рівненська газета» та телекомпанія «Рівне-1». Власник – Віктор Данилов, член політради партії «Єдиний Центр». Популярністю користуються газети «Рівне вечірнє» і «Рівне експрес» (засновник – журналіст Микола Несенюк) та «Рівненська правда» (власник – народний депутат Юрій Вознюк). Комунальною газетою Рівненської обласної ради є газета «Вісті Рівненщини», а Рівненської міської ради – «7 днів».

Телекомпанії: «Рівненська ОДТРК», «Сфера-ТВ» (виконавчий директор – викладач МЕРУ Андрій Смусь). ФМ-станції: «Радіо Трек» (гендиректор – Микола Кульчинський, наблизений до ВО «Батьківщина»); ТРК «Ритм» (власник – Сергій Паладійчук, депутат Рівненської міської ради, член Політради партії «Єдиний Центр». Державні радіостанції – «Рівне FM» та «Край».

Електронні ЗМІ: портал «TakeInfo», наблизений до голови Рівненської обласної ради Михайла Кирилова («Фронт змін»). Наприкінці 2012 року розпочали працювати три інтернет-портали: «ЧаРівне.інфо» (наблизений до депутата Рівнеради Олександра Курсика (ВО «Батьківщина»), «Сайт чесних новин «ВСЕ»

(бізнесмен Олексій Хахльов) та інформаційне агентство ERVE.UA (Сергій Паладійчук). Незалежним від політичних сил є інформаційно-аналітичний портал «Четверта влада».

СУМСЬКА ОБЛАСТЬ

ВОЛОДИМИР ХАРЧЕНКО,
ЕКСПЕРТ ЦЕНТРУ ДОСЛІДЖЕНЬ РЕГІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ

РЕЗЮМЕ

Протягом 2014 р. у Сумській області Партія регіонів втратила вплив на контроль над регіоном. Більшість керівних посад після «Революції Гідності» та в контексті проведення президентських виборів отримали представники партій ВО «Батьківщина» та «Блок Петра Порошенка». Економіка регіону завершила рік зниженням основних показників розвитку. Зріс вплив громадських об'єднань та ЗМІ на формування суспільної думки та місцевої політики.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Після подій Майдану на Сумщині значний вплив на формування місцевої політики мали представники ВО «Батьківщина», після позачергових президентських та парламентських виборів – партії «Блоку Петра Порошенка», кандидат від якої очолив облдержадміністрацію.
2. Економіка регіону зазнала втрат: скоротились обсяги промислового виробництва та зовнішньої торгівлі, фінансовий стан підприємств.
3. Громадські об'єднання стали значно активніше впливати на формування місцевої політики, залучення громадськості до суспільно важливих справ.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

На початку 2014 року політичне керівництво в обласній та місцевих районних державних адміністраціях та місцевих радах належало Партії регіонів: голова ОДА – І. Яговдик (з 19.12.2013, замінив голову облорганізації ПР Ю. Чмиря, який був призначений заступником глави АПУ), голова облради – Г. Михайленко. Мером обласного центру був позапартійний Г. Мінаєв (підтримка – фракція «Рідне місто» в міськраді), секретарем міськради – О. Мовчан (ПР). Майже у всіх місцевих радах більшість була сформована на основі фракцій та депутатів від Партії регіонів, зокрема в обласній раді – 65 депутатів (із 98). У Сумській міськраді найбільші фракції – «Батьківщина» та «Рідне місто».

Початок 2014 року характеризувався активним проведенням акцій протесту (мітинги, пікетування установ) в обласному центрі та містах області проти політики та дій влади за участю представників партій («Батьківщина», «Свобода», «УДАР»), студентів, громадських активістів (ВО «Майдан», «Автомайдан», «Правий сектор»), нардепів О. Медуниці та В. Шульги («Батьківщина»). Активну антивладну позицію висловлювали журналісти провідних ЗМІ. 30.01.2014 Сумською міськрадою прийнято звернення до президента України (вимоги – звільнити ув'язнених, терміново відновити переговори з ЄС).

Найпомітніша подія початку року – розгін сумськими правоохоронцями активістів Сумського Майдану з Будинку Рад в м. Суми у ніч з 26 на 27 січня та їх затримання.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після «Революції Гідності» керівництво області повністю змінилось. Головою ОДА 2.03 призначений В. Шульга (народний депутат, «Батьківщина», заступник голови облорганізації партії), призначено двох нових заступників (перший заступник був звільнений пізніше – 03.11). До жовтня звільнено всіх

попередніх керівників РДА. Головою обласної ради 24.02 обрано М. Клочка (заступник голови облорганізації партії ВО «Батьківщина»). Заявили про саморозпуск фракції Партії регіонів в обласній, районних радах.

Подав у відставку Сумський міський голова, на позачергових виборах 25.05 мером обласного центру обрано О. Лисенка (голова облорганізації партії «Батьківщина»).

Наступні зміни керівництва області відбулись в контексті та за результатами парламентської виборчої кампанії: 16.09 звільнено В.Шульгу (балотувався в нардепи по мажоритарному округу від «Народного фронту») з посади голови ОДА, наступним керівником області 26.12. призначено М.Клочка (партія «Блок Петра Порошенка», на той час голова облради).

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Найбільш активну участь у подіях січня-лютого брали народні депутати О.Медуниця та В. Шульга («Батьківщина»), І. Мірошніченко («Свобода»), місцеві осередки партій «Батьківщина», «Свобода», «УДАР», представники громадських організацій Конгрес української інтелігенції Сумщини, «Студентське братство Сумщини», МНК, «Просвіта», інших.

Під впливом подій під час «Революції Гідності» почали формуватися нові громадські організації (ГО «Майдан», «Правий сектор»), які в подальшому грали важливу роль в суспільно-політичних процесах.

За підсумками позачергових виборів президента України 2014 року в Сумській області найбільше голосів здобули П. Порошенко (55,4%), Ю. Тимошенко (14,32%), О. Ляшко (9,33%) та А. Гриценко (5,69%).

На позачергових парламентських виборах найбільшу підтримку в області отримали партії: «Блок Петра Порошенка» (25,09%),

«Народний Фронт» (21,81%), Радикальна партія Олега Ляшка (10,61%), Об'єднання «Самопоміч» (8,28%), ВО «Батьківщина» (7,19%), Опозиційний блок (4,65%).

В одномандатних виборчих округах області перемогу здобули три діючих нардепи (І. Молоток та А. Деркач – на минулих виборах обрані від Партії регіонів та О. Медуниця). По області: №157 – Медуниця О. В. («Народний Фронт») – 31,02%; №158 – Сугоняко О. Л. («Блок Петра Порошенка») – 28,08%; №159 – Деркач А. Л. (самовисування) – 61,84%; №160 – Молоток І. Ф. (самовисування) – 46,15%; №161 – Лаврик М. І. («Блок Петра Порошенка») – 21,50%; №162 (м. Охтирка) – Бухарев В. В. («Батьківщина») – 20,26%.

Найбільш резонансні політичні конфлікти

1. Постійна критика дій экс-мером Сум Геннадія Мінаєвим в.о. (з 25.05 – новообраного) міського голови О. Лисенка («Батьківщина») та відповідно політичних діячів, які підтримували його на виборах (нардепи О. Медуниця та В. Шульга).

2. Затримання помічника экс-голови ОДА В. Шульги в отриманні хабара та звинувачення його Г. Мінаєвим та депутатами фракції в міськраді «ЄС: Європейські Суми» в причетності до незаконного розподілу земельних ділянок в Сумах.

3. Зникнення (викрадення невідомими особами) у квітні 2014 голови облорганізації партії «УДАР» С.Лихмана, якого правоохоронні органи досі не знайшли.

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

ОДА та облрада: 26 грудня на посаду голови призначений Микола Клочко (член партії «Блок Петра Порошенка», був кандидатом у нардепи за списком партії (№144) на парламентських виборах), голова Сумської облради з 24.02.2014. Приступив до виконання обов'язків після звільнення з посади голови облради 15.01.2015. До цього т.в.о. голови

ОДА – І. Боршош (кандидат по ОВО №160 на парламентських виборах від «Блоку Петра Порошенка», позапартійний). Заступник голови ОДА – А. Крамченков (позапартійний).

Заступник голови обласної ради В. Толбатов (позапартійний, до 02.2014 – член ПР), 24.12 звільнений з посади (відставка за власним бажанням).

Сумська міськрада: міський голова – Олександр Лисенко (обраний на позачергових виборах 25.05, голова обласної організації партії «Батьківщина»), заступник міського голови, керуючий справами виконавчого комітету В. Волонтирець («Батьківщина»), перший заступник В.Войтенко («Батьківщина»), заступник І. Бортнік (позапартійний), заступник С. Пак (позапартійний), секретар – Т. Гончаренко («Батьківщина»).

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Економічний стан регіону протягом 2014 року характеризувався скороченням обсягів промислового виробництва та зовнішньої торгівлі.

Індекс промислової продукції за підсумками 2014 року – 87,9%. Виробництво валової продукції сільського господарства – збільшилось на 10,2%. Індекс будівельної продукції – 87,4%.

Обсяг капітальних інвестицій зменшився на 13,2% до рівня минулого року (за період д'евяти місяців). Прямі іноземні інвестиції в область за 9 місяців скоротились на 30,8% до початку року, в економіку області іноземними інвесторами вкладено 1,95 млн доларів США.

За 11 місяців 2014 р. позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 177,8 млн дол. США (у січні-листопаді 2013 р. – 226,5 млн дол.).

Дочинників, що гальмують економічний розвиток області, належать: нестабільна політична ситуація, розрив зовнішньоекономічних зв'язків з РФ, що була головним економічним партнером підприємств області; надмірна експортна орієнтація провідних галузей промисловості; недостатній рівень розбудови інфраструктури; невисока частка продукції місцевих товаровиробників на регіональному споживчому ринку.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Серед промислових підприємств області найбільшими виробниками продукції є: ПАТ «СМНВО ім. М. В. Фрунзе» (машинобудування, обладнання нафтогазової та хімічної промисловості, входить в ФПГ «Енергетичний стандарт»), ПАТ «Сумихімпром» (добрива та інша хімічна продукція), НГВУ «Охриканнафтогаз» (ПАТ «Укрнафта», видобуток нафти та газу), ПАТ «Монделіс Україна» (виробник шоколадної продукції, печива та цукерок, належить до групи компаній Mondelez International), вони формують 50% обсягу реалізованої промислової продукції.

До найбільш успішних, економічно активних підприємств належать також ВАТ «Сумський завод «Насосенергомаш», концерн «Укрросметал», АТ ТОВ «Керамейя» (виробництво керамічних будівельних матеріалів), ТОВ «Гуала Кложерс Україна» та ПАТ «Технологія» (виробництво коркувальних засобів та поліграфічних виробів), ТОВ «БВК Компанія «Федорченко» (будівництво), в аграрному секторі – ПАТ «Компанія «Райз», ТОВ «Завод Кобзаренка» (виробництво сільгосптехніки), ТОВ «Таланпром» (взуття та спецодяг), ТОВ «Мотордеталь-Конотоп», ПАТ «Бель Шостка Україна» (молочна продукція, сири).

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Протягом 2014 року в області не були

зафіксовані значні бізнес-конфлікти, які вплинули на соціально-економічну ситуацію.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

У 2014 році, за попередніми даними, очікується зниження обсягів валового регіонального продукту до 93,5% до рівня 2013 року. Індекс промислової продукції (до 2013 р.) – 87,9%.

За підсумками січня-листопада сформувалось позитивне сальдо зовнішньої торгівлі у розмірі 177,8 млн дол. США. Експорт товарів скоротився на 17,6%, імпорт – на 16,1%. Обсяг експорту товарів до країн ЄС у структурі загального обсягу зріс і становить 18,8% (відповідний період 2013 року – 13,8%). Найвагоміші експортні поставки були спрямовані до Російської Федерації (45,4% загального обсягу; -27% до відповідного періоду 2013 р.), Білорусі (5%; -6,8%), Казахстану (4,3%; -11%), Німеччини (3,8; +0,3%). Найбільші країни-імпортери – Російська Федерація (19,6% загального обсягу; -23,2% до відповідного періоду 2013 р.), Німеччина (19,4%; -10,9%), Італія (6,8%; +31,4%), Китай (5,9%; +8,8%), Гана (5,5%; +21%), Чехія (4,7%; ріст у 2,7 рази).

Скоротився фінансовий результат діяльності підприємств області (за 9 місяців – 275,7 млн гривень збитку (за відповідний період 2013 року майже 566 млн гривень прибутку).

Заборгованість із виплати заробітної плати зросла до початку року на 34,3 млн гривень (майже у 2 рази), на економічно активних підприємствах збільшилась на 15,2 млн гривень (у 3,3 рази). За 2014 рік середньомісячна заробітна плата в області збільшилась на 6,5% порівняно з 2013 роком і становить 2877 гривень.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Найбільш активні та дієві громадські організації:

- Волонтерський рух Сумщини (А. Герман) та низка інших організацій («Автомайдан», громадський фонд «Суми», волонтерська група А. Букін – Ю. Сінько, «БФ підтримки військовослужбовців Сумського артилерійського полку та членів їх сімей») – волонтерська діяльність з підтримки військовослужбовців, учасників АТО, членів сімей.

- ГО «Майдан» (Ю. Тишук) – виникла під час «Революції Гідності», об'єднала громадських активістів національно-патріотичного спрямування, діяльність з моніторингу та контролю роботи влади, проведення патріотичних заходів.

- Центр досліджень регіональної політики (О. Хоруженко) – моніторинг виборчих кампаній, аналітична діяльність, інтернет-телебачення SumyNews;

- Сумський прес-клуб (А. Федорина) – взаємодія з місцевими ЗМІ, проведення меді-заходів, навчання, тренінгів, виборчого прес-центру.

- Центр підтримки та розвитку родини «Калинове гроно» (Н. Чернявська) – підтримка та розвиток родин, які потребують допомоги.

Провідними напрямками діяльності інститутів громадського суспільства року стали: військово-патріотичне виховання, акції проти агресії РФ в Криму, сепаратистських проявів, благодійна та волонтерська діяльність, підтримка воїнів АТО та переселенців.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

На території області зареєстровано 35 юридичних і фізичних осіб, які мають 54 ліцензії Нацради України з питань телебачення і радіомовлення. У цифровому стандарті транслюється до 32 вітчизняних програм (28 загальнонаціональних та 3 місцеві).

В аналоговому телеформаті працює 15 телерадіоорганізацій загальнонаціонального мовлення. Покриття в аналоговому режимі – понад 90% території області. «Білою плямою»

на телерадіоефірній карті залишається частина прикордонних територій північних районів області.

Характерною особливістю 2014 року стало розширення території розповсюдження програм місцевими телерадіоорганізаціями, які ведуть мовлення у кабельних мережах.

Найбільші місцеві телекомпанії: Сумська обласна державна телерадіокомпанія, ТОВ «Телерадіокомпанія «Відікон», ТОВ «Телерадіокомпанія «Академ TV».

Найбільш рейтингові щотижневі друковані ЗМІ: «Сумщина» (співзасновники – Сумська облрада, ОДА та трудовий колектив), «Всі Суми Панорама-медіа» (засновник та головний редактор – Є. Положий), «Ваш шанс» (засновник та видавець – ТОВ «Газета «Ваш Шанс», головний редактор – В. Федірко), «Данкор» (засновник та головний редактор – Є. Даниленко), з початку 2015 року газета в повному форматі не виходить.

Найпопулярніші Інтернет-видання: сайти газет «Панорама», «Данкор», gorod.sumy.ua (Чернігівська медіа група), 0542.ua (група CitySites), інтернет-телебачення sumynews.com (редактор – О. Хоруженко), shostka.info та sumypost.com.

Протягом 2014 року ЗМІ області надавали оперативну інформацію патріотичного спрямування про актуальні суспільно-політичні події – «Революцію Гідності», позачергові парламентські та президентські вибори, агресію РФ з анексії Криму, військові дії на сході країни, підтримку громадськістю українських військових.

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ

АЛЛА КОЖИНА,
ГОЛОВА ГО «ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКИХ
СТРАТЕГІЙ», ДОЦЕНТ АКАДЕМІЇ
МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ, КАНДИДАТ
НАУК З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

РЕЗЮМЕ

Після подій Євромайдану Партія регіонів майже повністю втратила вплив у регіоні, ВО «Свобода», ВО «Батьківщина», «УДАР» закріпили свої позиції. Незважаючи на складну ситуацію в країні, Тернопільська область за 2014 рік показала приріст регіонального продукту. Зріс рівень довіри до інститутів громадянського суспільства та ЗМІ.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

У першому кварталі 2014 року втратила керівні посади Партія регіонів, в другій половині року значно послабило свій вплив ВО «Свобода». Суттєву підтримку на позачергових парламентських виборах отримали ПП «Народний Фронт», «Блок Петра Порошенка», об'єднання «Самопоміч».

Економіка регіону показала зростання практично за всіма показниками. Зовнішня торгівля збільшилася з країнами ЄС та Азії та скоротилася з Російською Федерацією.

Посилився вплив інститутів громадянського суспільства та ЗМІ на суспільно-політичне життя області.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

Вертикаль державної влади в регіоні на початку року була представлена ставлениками

Партії регіонів, зокрема – головою ОДА та 17 головами РДА області. Силкові та фіскальні органи очолювали особи, прихильні до діючої влади. Втім, серед органів місцевого самоврядування Партія регіонів займала не надто сильні позиції. Більшість керівних посад в органах місцевого самоврядування належала основним політичним партіям – «Свобода», «Батьківщина», Українська народна партія.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

«Революція Гідності» призвела до низки кадрових змін у структурі обласної влади. Була висловлена недовіра багатьом керівникам державних адміністрацій і силових структур. Головою ОДА на початку 2014 року був Валентин Хоптян від Партії регіонів. В березні 2014 р. звільнено з посад як голову ОДА, так й усіх голів РДА області.

Протягом березня-травня 2014 року повністю було оновлено склад керівників РДА, які представляли ВО «Свобода», «ВО «Батьківщина», «УДАР». На посаду голови Тернопільської ОДА призначено Олега Сиротюка від ВО «Свобода».

У середині листопада 2014 року голова ОДА та 7 голів РДА від ВО «Свобода» добровільно залишили посади. Виконувати обов'язки голови ОДА став перший заступник, представник «Батьківщини» Іван Крисак. Головою Тернопільської обласної ради залишається Василь Хомінець від ВО «Свобода», обраний у жовтні 2013 року.

Активну участь у кадрових призначеннях в області бере народний депутат України Ігор Побер, «УДАР», «Блок Петра Порошенка».

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Тернопільський Євромайдан був одним із найчисельніших та найактивніших у західній Україні, другий – за Києвом. Найбільш

помітними були представники ВО «Свобода», ВО «Батьківщина», «УДАР», «За Україну». Політики, що організували активність Євромайдану: народні депутати Василь Деревляний (ВО «Батьківщина»), Олексій Кайда та Олег Сиротюк (ВО «Свобода»), а також представники ВО «Свобода» від міських та обласної рад.

За підсумками позачергових виборів президента України 2014 року в області найбільше голосів здобули П. Порошенко (60,62%), Ю. Тимошенко (15,17%) та О. Ляшко (10,12%). Лише 1,87% жителів області віддали свої голоси за лідера ВО «Свободи» Олега Тягнибока. Явка виборців на Тернопільщині склала майже 77%.

На позачергових парламентських виборах жителі Тернопільської області віддали перевагу: ПП «Народний Фронт» (36,50%), «Блок Петра Порошенка» (19,72%), об'єднанню «Самопоміч» (11,30%), ВО «Свобода» (8,18%), Радикальній партії Олега Ляшка (6,59%), ВО «Батьківщина» (6,31%). За винятком ВО «Свобода», якому забракло лише 0,29%, усі вони, за даними ЦВК, на загальноукраїнському рівні подолали 5-відсотковий бар'єр.

Найбільш резонансні політичні конфлікти

Захоплення під час подій Євромайдану обласних адміністративних будівель: ОДА, прокуратури, міліції. Підпал будівлі міліції.

Заборона діяльності й використання символіки Партії регіонів та Комуністичної партії України як таких, що суперечать національним інтересам та порушують права і свободи громадян України рішеннями Тернопільської міської ради та Тернопільської обласної ради 27 лютого 2014 року.

Конфлікти між представниками влади від Партії регіонів (головою ОДА В. Хоптяном) та місцевими депутатами від ВО «Свобода» (В. Стаюрою, М. Чашкою, М. Баб'юк) і політичне переслідування останніх.

На позачергових виборах президента України

відбувся конфлікт між штабом П. Порошенка і Ю. Тимошенко у зв'язку із публікацією газетою «Тільки факти» «чорного піару» проти П. Порошенка.

Політична приналежність керманичів області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Облдержадміністрація: в. о. голови, перший заступник голови ОДА – Іван Крисак, «Батьківщина».

Обласна рада: голова – Василь Хомінець, «Свобода»; перший заступник голови – Сергій Тарашевський, партія «Єдиний Центр»; заступник голови Олег Боберський, Українська Народна Партія.

Міська рада: голова – Сергій Надал, ВО «Свобода»; секретар – Ігор Турський, «Свобода».

Обласний прокурор: Юрій Гулкевич, позапартійний.

Обласний податківець: Ігор Комендат, позапартійний, ставленник команди П. Порошенка.

На кінець року призначено дев'ять із 17 голів РДА.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Статистичні дані по Тернопільській області свідчать про зростання практично за всіма показниками за 2014 рік. За січень-грудень 2014 року порівняно із цим періодом 2013 року Тернопільщина збільшила обсяг виробництва валової продукції: промисловості (+16,4%) і посіла 1-ше місце в Україні за темпами промислового виробництва; сільського господарства (+13%) – 2-е місце; в галузі будівництва (+2,8%) – 3-е місце.

Незважаючи на позитивну динаміку, зафіксовано ряд проблемних питань розвитку

окремих секторів економіки та соціальної сфери. За 2014 р. зросли ціни (тарифи) на продукти харчування та безалкогольні напої (+26,0%); житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива (+32,0%); предмети домашнього вжитку, побутову техніку та поточне утримання житла (+34,9%); ліки та послуги у сфері охорони здоров'я (+28,1%); транспорт (+40,6%).

Упродовж січня-листопада 2014 р. загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати збільшилась на 16,7%, середня номінальна заробітна плата становила 2487 грн, що на 6,7% більше, ніж у січні-листопаді 2013 р., однак є найнижчою в Україні.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Найбільшими підприємствами області є: ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» (світлотехнічне обладнання), ВАТ «Тернопільський комбайновий завод» (бурякозбиральна та інша сільськогосподарська техніка), ВАТ «Тернопільський радіозавод «Оріон» (засоби радіозв'язку), ТДНТП «Промінь» (машинобудування), ВАТ «Текстерно» (бавовняні тканини).

В агропромисловому комплексі області видне місце займають: «Мрія Агрохолдинг», ТОВ «Агроцентр-Технологій», ПАП «Агропродсервіс», ТОВ «Бучачагрохлібпром», ТОВ «Укр-Поль». У 2014 році продовжувалась реалізація інвестиційних проектів: компанією «Райз-Захід» агрохолдингу «Укр Ленд Фармінг», ТОВ «Україна», агрофірмою «Горинь».

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

1. Конфлікт керівництва і працівників ДП «Укрспирт» із Державною фіскальною службою проти приватизації спиртових заводів, в т.ч. розташованих в області.

2. Банкрутство найбільшого агропромислового підприємства області «Мрія Агрохолдинг»,

що належить сім'ї Гут. Як наслідок – закриття цукрових заводів по області та звільнення працівників.

3. Численні будівельні та земельні скандали, пов'язані з міським головою Тернополя С. Надалом.

Суттєвого перерозподілу власності у регіоні протягом року не відбулося.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

За підсумками 2014 р. позитивна динаміка зафіксована в переробній промисловості (+18,7%), у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (+14,0%); негативні тенденції у виробництві хімічної та текстильної продукції, одягу, шкіри, а також в роздрібній торгівлі та ресторанному господарстві.

Оборот зовнішньої торгівлі області за січень-листопад 2014 р. становив 610,6 млн дол. США і проти січня-листопада 2013 р. зменшився на 5,9%.

До країн Європейського Союзу експортовано 70,5% товарів від загального обсягу експорту, до інших країн – 29,5%. Серед найбільших країн-партнерів експорт товарів збільшився до Франції в 5,5 рази, Бельгії – в 3,9 рази, Кореї – в 3,8 рази. Почали здійснюватись експортні поставки до Пакистану, Саудівської Аравії, Таїланду. Значних змін із переорієнтацією на нових партнерів не відбулося.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Події Євромайдану спричинили появу низки нових громадських ініціатив. 28 квітня сформовано Об'єднання заради громади під назвою «Ядро», в яке входять сім громадських організацій: «Всеукраїнське об'єднання Автомайдан», Громадський люстраційний

комітет Тернополя, «Майдан Тернопіль», ГС «Рада бізнесу Тернопілля», ТГФОГП «Самооборона Тернопільщини», «Тернопільські підсумки», «Тернопільська правозахисна група». В Об'єднанні представлені силовий, економічний, юридичний та інформаційний напрямки. Відстежуються корупційні схеми у питаннях комунального господарства, роботі силових структур, податкових органів тощо.

Помітна діяльність громадських організації області «Файне місто» (студентські, освітні, благодійні проекти), «За чисте місто» (екологія), «Тернопільській Прес клуб» (аналітика громадсько-політичної сфери).

Протягом 2014 року підвищилась активність організацій патріотичного спрямування: «Пласт», «Молода Просвіта», «Тризуб».

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

Найтиражніші газети Тернопілля: «Вільне життя плюс» (тираж 62 тис. прим.) – незалежна громадсько-політична газета, видавцем є трудовий колектив редакції, заснована у 1939 році; «Домашня газета» (17 тис. прим.) належить тієї ж прес-агенції; «Свобода» (16 тис. прим.) – видання Тернопільської обласної ради й ОДА; «Нова Тернопільська газета» (8 тис. прим.), «Наш день» (4 тис. прим.). Журнали: «Літературний Тернопіль», City life.

Працюють: обласна державна телерадіокомпанія (телеканал «ТТБ», радіо «Лад» і «Говорить Тернопіль»), приватні телеканали «TV-4» і «ІНТБ», громадське творче об'єднання Тернопільський Медіа Центр «ТМЦ. ІНФО», дві комерційні радіостанції: «УХ-радіо» («Українська хвиля») і «Радіо Такт». Майже всі друковані видання та телекомпанії мають свої сторінки в Інтернеті. Також в області працює більше 20 інтернет-видань, найвідоміші з яких «0352.ua», «Місто», «Погляд», «Про все», «За Збручем».

Основні тенденції місцевих ЗМІ у висвітленні подій протягом року можна назвати незалежними та об'єктивними.

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

ОЛЕКСІЙ КРИСЕНКО,
ДОЦЕНТ КАФЕДРИ ПОЛІТОЛОГІЇ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМ. В. Н. КАРАЗІНА

РЕЗЮМЕ

Протягом 2014 р., незважаючи на суттєві політичні зміни в Україні, політичний ландшафт в Харківській області кардинально не змінився. Зміна політичного керівництва в обласній державній адміністрації не отримала адекватних перетворень в системі управління Харковом. Економіка регіону зазнала суттєвих викликів та відчула суттєві втрати. В системі ЗМІ відбулася певна демонополізація інформаційного впливу на місцевих мешканців, громадянське суспільство розширило власну участь у соціально-політичних процесах в регіоні.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Після чотирьох років монопольного становища Партії регіонів у Харкові та області до регіону починає повертатись політичний плюралізм, створюється політична напруга «влада vs опозиція».
2. Економіка Харківщини, незважаючи на переорієнтацію на ЄС, зазнає істотних втрат через поглиблення військового протистояння на Донбасі та розрив економічних зв'язків із Росією.
3. В регіональний інформаційний простір (в першу чергу ТБ) повернулась альтернативна точка зору, а громадські ініціативи, особливо волонтерського спрямування, отримали простір для реалізації.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

Початок 2014 року в області визначався трагічними подіями протистояння харківського Євромайдану екстремістському свавіллю мобілізованих колишньою владою «антимайданівців». Зважаючи на «східноукраїнську» специфіку Харківської області, в регіоні безроздільно панувала одна політична сила – Партія регіонів, чиє домінування підтримувалось повною монополізацією місцевих ЗМІ, контролем над парамілітарними загонами «Оплоту» та правоохоронними органами. На час Майдану усі 14 депутатів ВРУ, що були обрані від Харківщини, входили до фракції Партії регіонів. Їх членами були голова ОДА, Харківський міський голова та голови усіх 27 РДА.

Найпомітніші події початку року – проросійські виступи в березні-квітні 2014 р.: захоплення будівлі ОДА та спроба проголошення Харківської народної республіки (7 квітня 2014).

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після перемоги київського Майдану, голова Харківської ОДА Михайло Добкін разом із харківським міським головою Геннадієм Кернесом, що займали непримиренну до Євромайдану позицію (експерти відносять до їх діяльності створення організації «Оплот»), залишили країну. На місце голови Харківської ОДА було призначено Ігоря Балуту («Батьківщина»), що значним чином змінило структуру обласної виконавчої влади. На противагу новій владі ОДА продовжували існувати «депутатські більшості» Партії регіонів як у Харківській обласній, так і міській радах (так само, як в будь-якій іншій місцевій раді на Харківщині). У перші місяці свого керівництва областю Ігор Балута вважався людиною, наближеною до керівника МВС Арсена Авакова, але згодом, на думку експертів, став займати все більш самостійну позицію.

Політична карта області певним чином змінилась після виборів президента. Головою

Адміністрації президента України було призначено медіа-бізнесмена харківського походження Бориса Ложкіна, що певним чином змінило конфігурації впливу на майбутні призначення в Харківській області.

На кінець 2014 року найбільшим політичним впливом в Харківській області користувалася Партія регіонів/«Опозиційний блок», представники яких в якості самовисуванців перемогли на дострокових парламентських виборах в 13 з 14 округів області, в той час як Опозиційний блок посів перше місце в усіх округах Харківської області.

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Найбільш активну участь у подіях січня-лютого брали М. Добкін (голова ОДА до березня 2014 р./кандидат в Президенти України на позачергових виборах президента України/народний депутат України з жовтня 2014 р.), Г. Кернес (міський голова Харкова), А. Аваков (депутат ВО «Батьківщина»/очільник МВС із лютого 2014 р.).

За підсумками позачергових виборів президента України 2014 року в Харківській області найбільше голосів здобули П. Порошенко (35,28%), М. Добкін (26,25% – найкращий результат по Україні) та С. Тігіпко (8,54%).

За підсумками голосування в багатомандатному виборчому окрузі під час дострокових парламентських виборів перемогу в області здобули Політична партія «Опозиційний блок» (32,16%), «Блок Петра Порошенка» (15,17%), Комуністична партія України (8,53%), Політична партія «Народний Фронт» (8,13%), об'єднання «Самопоміч» (7,49%), Радикальна партія Олега Ляшка (6,38%).

Найбільш резонансні політичні конфлікти
Протистояння міністра внутрішніх справ Арсена Авакова («Народний Фронт») та Харківського міського голови Геннадія Кернеса (Партія регіонів).

Замах на Харківського міського голову Геннадія Кернеса (28 квітня 2014 р.). Мотиви, виконавці та замовники залишаються невстановленими.

Протистояння Голови Харківської облдержадміністрації Ігоря Балуты (ВО «Батьківщина») та Харківського міського голову Геннадія Кернеса (Партія регіонів).

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Облдержадміністрація: голова Ігор Балута, «Батьківщина» – заступник голови Юлія Світлична, позапартійна.

Обласна рада: голова – Сергій Чернов, Партія регіонів; заступник – Олена Олешко, Партія регіонів.

Міська рада: голова – Геннадій Кернес, позапартійний; перший заступник – Андрій Паромонов, позапартійний; секретар – Олександр Новак, Партія регіонів.

Прокурор Харківської області: Юрій Данильченко, позапартійний.

Начальник УМВС у Харківській області: Анатолій Дмитрієв.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Економічний стан регіону протягом 2014 року характеризувався певним скороченням обсягів промислового виробництва та спробами переорієнтації зовнішньої торгівлі з російського напрямку на європейський.

Порівняно з початком поточного року сума заборгованості з виплати заробітної плати, що існувала на окремих підприємствах, установах та в організаціях області, зросла у 1,7 рази (або на 49,4 млн грн) і на 1 грудня 2014 року становила 123,8 млн грн.

На початку року (зима-весна) припинила діяльність низка відділень банків. Значного резонансу набуло закриття та банкрутство пов'язаних із харківською бізнес-політичною елітою банків «Реал» та «Меркурій».

На економічний ландшафт регіону в найбільшій мірі впливали наступні фактори:

- історично висока зорієнтованість експортного потенціалу регіональної економіки на російський ринок та закриття даного ринку;
- прифронтний статус Харківщини;
- відсутність структурних реформ в країні в цілому та високий рівень корупції в системі державного сервісу.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

На Харківщині реалізуються два міжнародних проекти: перший – спільна діяльність компанії Shell та ПАТ «Укргазвидобування», щодо розвідки природного газу ущільнених пісковиків, другий – спільна діяльність компанії Shell, ТОВ «Надра Юзівська» і держави Україна щодо розподілу продукції на розробку Юзівської ділянки (Донецька і Харківська області).

Серед промислових підприємств найбільшими виробниками продукції є ВАТ «Турбоатом», ДП завод «Електроважмаш», ПАТ «Завод «Південкабель», ПрАТ «Філіп Морріс Україна», ПАТ «Корпорація Бісквіт-Шоколад», Індустріальна група УПЕК (належить до бізнес-активів Анатолія Гіршфельда) ТЦ «Барабашова» (належить до бізнес-активів Олександра Фельдмана), Хлібопекарська корпорація «Кулиничі» (належить до бізнес-активів Володимира Мисика).

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Протягом 2014 року в області не зафіксовано значних бізнес-конфліктів, які би вплинули на соціально-економічну ситуацію.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Минулий рік став роком погіршення економічного стану Харківської області. Так, у 2014 р. індекс промислової продукції порівняно з попереднім роком становив 94,8% (в цілому по Україні – 89,3%).

Дещо покращився стан справ у сільському господарстві. Так, обсяг виробництва валової продукції сільського господарства області за 2014 р. (за попередніми даними) порівняно з 2013 р. збільшився на 4,4%,

Значні негативні зміни відбулися в структурі експорту та імпорту регіональної економіки. Так, у січні-листопаді 2014 р. експортні поставки товарів становили 1 млрд 714,2 млн дол. США, що на 2,6% менше, ніж у січні-листопаді 2013 р., імпортні надходження – 1 млрд 728,1 млн дол. США і зменшились на 18,7%. Від'ємне сальдо складало 13,9 млн дол. США.

Середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника Харківської області у січні-листопаді 2014 року становила 3104 грн, що в 2,5 рази вище рівня мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму на одну працездатну особу (1218 грн). Порівняно з відповідним періодом 2013 року номінальна заробітна плата працівників області зросла на 5,2%.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Лібералізація суспільно-політичних відносин на Харківщині в 2014 р. призвела до значної активізації громадському сектору регіону. Пріоритетними напрямками діяльності місцевої громадянської спільноти стало забезпечення відповідних умов та дієвих механізмів для прав та свобод людини й громадянина («Євромайдан-Харків»), підсилення громадянського контролю за діяльністю державної влади та місцевого самоврядування («Харківська громадська люстраційна палата»), волонтерська діяльність – «Станція Харків».

Варто зазначити, що якщо на початку 2014 року активність громадських організацій Харківщини була зосереджена переважно в політичній площині, здебільшого навколо Харківського євромайдану, то після президентських та парламентських виборів їх політична активність значною мірою знизилась. Фактично головним напрямком громадянської активності наразі є волонтерська та створення противаги міській владі.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

Телерадіопростір Харківської області формують 120 телерадіокомпаній (50 загальнонаціональних і регіональних та 70 місцевих). Серед місцевих телекомпаній, що формують громадську думку, найбільш потужними є: Харківська обласна державна телерадіокомпанія (керівник – Сергій Гулевський), «ТОВ «ТРК «СІМОН» (керівник – Дмитро Аннопольський), «РТК «Тоніс-Центр» (керівник – Олександр Марченко).

Станом на 10.10.2013 р. в області було зареєстровано 743 друковані засоби масової інформації. З них: 595 газет, 126 журналів, 5 збірників, 7 бюлетенів, 5 додатків до газети газетного типу, 2 довідники, 1 дайджест, 1 каталог, 1 альманах. У Харківській області здійснюється випуск 29 комунальних газет загальним накладом понад 100 тис. примірників. Найбільш релевантними та масовими серед регіональних друкованих ЗМІ є газети: «Вечірній Харків» (30 000 примірників, керівник – Оксана Кім), «Газета по-харьковски» (23 000 примірників, керівник – Євгенія Цинклер), «Время» (21 000 примірників, керівник – Олена Стронова).

Найпопулярніші інтернет-видання: інформаційне агентство «Статус Кво» (керівник – Володимир Стариченко), Агентство «Медіа-Порт» (керівник – Аласанія Зураб Григорович), Медіа-група «Об'єктив» (керівник – Вікторія Аннопольська).

В ситуації гострого розколу місцевих еліт, що існував у Харкові до 2010-го р. та почав

відновлюватися в 2014-му році, харківські ЗМІ набувають значного впливу в боротьбі за громадську думку в регіоні. Особливо роль харківських ЗМІ стає вирішальною у фазах загострення політичних суперечностей між міською владою та обласною державною адміністрацією.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ

1. Центральна виборча комісія // http://www.cvk.gov.ua/vnd_2014/
2. Головне управління статистики у Харківській області // <http://kh.ukrstat.gov.ua/index.php/publikatsii/985-statystyka-makroekonomichnykh-rokaznykiv>
3. Друковані видання: «Вечірній Харків», «Газета по-харьковски», «Время».
4. Інтернет-видання: інформаційне агентство «Статус Кво» www.sq.com.ua, Агенство «МедіаПорт» www.mediaport.ua, Медіа-група «Об'єктив» www.objectiv.tv.

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ

ВОЛОДИМИР КОРОБОВ,
ДИРЕКТОР ХЕРСОНСЬКОГО ЦЕНТРУ
ДОСЛІДЖЕНЬ ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКОГО
ПРИКОРДОННЯ, КАНДИДАТ СОЦІОЛОГІЧНИХ
НАУК, ДОЦЕНТ

РЕЗЮМЕ

Місцева формула відносної політичної стабільності на Херсонщині базується на своєрідному неформальному політичному компромісі між партіями політичного авангарду і залишками «пострегіональної еліти». Економіка Херсонщини залишається дотаційною, економічна криза загострюється, ситуація в економіці погіршується. Після «Революції Гідності» 2014 року відбулося піднесення громадянського руху на Херсонщині.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. В регіоні зберігається відносна і нестійка соціально-політична стабільність, яка основана на неформальному компромісі нової влади і залишків місцевої пострегіональної еліти. Суть компромісу: нова еліта уособлює владу, а стара зберігає свої бізнес-інтереси.
2. Для громадських настроїв характерний страх перед війною, масова підтримка status quo, піднесення патріотичних настроїв і нової української громадянської ідентичності, піднесення громадської активності, зокрема волонтерського руху.
3. Для соціально-економічного стану характерні депресивність, уповільнений розвиток, невеликий потенціал валового продукту, занепад промислового виробництва і зубожіння населення.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

2014-2015 рр. стали часом значних змін у соціально-політичній ситуації на Херсонщині. «Революція Гідності», Майдан привели до пробудження політичної активності громадян, зростання рівня їх політичної свідомості, культури, поширення ідей розбудови демократичного прозорого суспільства, європейської інтеграції та української державності. Регіон, який вважався приналежним до так званого «червоного поясу», де довгий час значною політичною підтримкою користувалась Комуністична партія України, спочатку став «біло-синім» та після Революції Гідності став «жовто-блакитним», підтримавши Майдан і партії, які відстоюють засади української незалежності і проєвропейську орієнтацію, зокрема, «Блок Петра Порошенка» і «Народний Фронт». За результатами позачергових виборів до Верховної Ради України, які відбулися 25 жовтня 2014 року, залишки Партії регіонів, які були об'єднані брендом Опозиційного блоку, отримали підтримку лише трохи більше 10% голосів виборців Херсонської області, а Комуністична партія отримала біля 9% голосів. Домінуючою в регіоні політичною силою стали партії демократичного, проєвропейського спрямування: «Блок Петра Порошенка» очолив електоральний рейтинг, за нього проголосували більше 22% виборців області, на другому місці – «Народний Фронт» – більше 16% голосів. Ефектну перемогу отримав «Блок Петра Порошенка» в мажоритарних округах: в чотирьох із п'яти округів перемогли кандидати від цього блоку. Щоправда, в 182-му окрузі ця перемога була ускладнена скандалом при підрахунку голосів, а в 184-му окрузі кандидат від БПП Іван Вінник отримав лише 18,13% голосів. Порівняно з сусідніми причорноморськими областями, Одеською і Миколаївською – Херсонщина більшою мірою підтримує нову українську владу – БПП перемогла у всіх п'яти виборчих округах Херсонщини, на Одещині – лише в 6 з 11 округів, а на Миколаївщині – в 5 з 6 округів.

Показовим є політичне представництво в Херсонській обласній і Херсонській міській радах. Сформовані в результаті місцевих виборів 2010 року, за своїм складом вони не відповідають політичним змінам, що відбулися, і актуальним політичним настроєм виборців Херсона та області. У складі цих важливих органів місцевого самоврядування домінують представники консервативних сил, колишньої Партії регіонів. Щоправда, залишившись без свого керманіча, втративши «вертикаль влади», місцеві «регіонали» намагаються пристосуватись до нових умов, змінити політичні кольори і назви, залишаючись на своїх позиціях з принципових питань місцевого і державного розвитку. Так, у складі Херсонської обласної ради діють депутатські групи – «Громадська ініціатива Херсонщини» у складі 25 депутатів, на чолі з відомими місцевим підприємцем і політиком Олегом Довбишем, який безуспішно і неодноразово балотується на посаду голови обласної ради; «Аграрії Херсонщини» у складі 18 депутатів, на чолі із Сергієм Рибалкою, який так само претендував очолити обласну владу; діє і фракція Комуністичної партії України, (вісім депутатів, Сергій Кіщенко); фракція «Сильної України», (п'ять депутатів, Віктор Бубліков). Депутати від партій, які підтримують ідеї Майдану й євроінтеграції, представлені фракцією ВО «Батьківщина», 5 депутатів, депутатською групою «За мир та єдність», Юрій Сидорець, і на цей час перебувають у меншості. Після повалення старої влади і відсторонення колишнього голови Віктора Пелиха обласній раді не вдається обрати нового голову, і це свідчить як про слабкість нової політичної команди, так і про певний вплив старої «регіональної» команди, який зберігається в Херсонській області. Обставини склалися таким чином, що облрадою керує заступник голови – Тамара Федько, діяч колишньої Партії регіонів, яка влаштовує як голову ОДА, так і пострегіональну більшість.

Міським головою Херсону обрано прихильника Майдану Володимира Миколаєнка, проте у складі міської ради більшість належить пострегіоналам: фракція Партії регіонів налічує 20 депутатів, Комуністичної партії – шість,

«позафракційних» – 35, «Батьківщина», партія, від якої обрано міського голову, має лише 9 депутатів, «Фронт змін» – два, «УДАР» – п'ять. Місцеві спостерігачі вважають, що таке політичне представництво в обласній і міській радах у Херсоні зокрема свідчить про неофіційну угоду між старою і новою політичною елітами області: команди голови облдержадміністрації і міського голови Херсона здійснюють політичне представництво регіону і обласного центру, а „пострегіонали” зберігають свої корпоративні бізнес-інтереси і відтворюють в області корупційні ринки. Можливо, можна говорити про таку собі місцеву формулу відносної політичної стабільності, засновану на подібному неформальному політичному компромісі.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

В результаті «Революції Гідності» відбулася зміна регіональної еліти, точніше – змінилися т.зв. «перші особи», «обличчя» місцевої влади, її «фасад»: на посаді голови Херсонської облдержадміністрації „регіонала” Миколу Костяка змінив народний депутат Юрій Одарченко («Батьківщина»), якого після президентських виборів 2014 року змінив народний депутат Андрій Путілов («УДАР», «Блок Петра Порошенка»). На посаді міського голови Херсона виконуючу обов'язки Зою Бережну (Партія регіонів) змінив обраний Володимир Миколаєнко («Батьківщина»).

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Під час революції і виборів – президентських і парламентських – найбільш помітними були «Батьківщина», «Свобода», «Правий сектор», «Народний Рух України». Ці партії виступали як громадські сили, які мобілізували маси на акції прямої дії, мітинги та ін. Під час виборів активно проявили себе «Блок Петра Порошенка», «Народний Фронт», які, скоріше, виступали як виборчі клуби, зосереджуючись на роботі передвиборчих штабів, передвиборчій рекламі

та агітації. Найбільш активні політичні діячі – Андрій Путілов («УДАР», «Блок Петра Порошенка»), Володимир Миколаєнко, Станіслав Трошин, Юрій Одарченко (всі – від партії «Батьківщина»); Андрій Гордєєв («Блок Петра Порошенка»), Павло Гавриш (НРУ), Олег Гаврилко («Свобода»).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

1. Між Ю. Одарченко (колишній «губернатор», «Батьківщина») і О. Співаковським (народний депутат, «Блок Петра Порошенка») щодо результатів підрахунку голосів у 182-му виборчому окрузі за результатами парламентських виборів. Одарченко програв, проте БПП вийшов із конфлікту з втратою престижу.

2. Конфлікт між старою і новою місцевими політичними елітами навколо виборів голови Херсонської обласної ради. Конфлікт знаходиться в «замороженій» фазі, голову облради не обрано, керує заступник Тамара Федько (колишня Партія регіонів).

3. Конфлікт між новою місцевою політичною елітою «Каховського регіону» і власником шведського підприємства «Чумак» в Каховці Карлом Стуреном щодо його підтримки місцевої «пострегіональної» еліти, конфлікт негативно позначається на інвестиційній привабливості регіону.

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Херсонська обласна рада не має свого голови, на даний час керована заступником голови – Тamarою Федько, з 11 членів президії вісім – представники „регіоналів”, два – комуністи і лише один – член ВО «Батьківщини». До складу президії входять колишній голова облдержадміністрації, керівник обласної організації Партії регіонів М. Костяк і перший секретар обкому комуністичної партії. Херсонська облдержадміністрація керована головою – Андрієм Путіловим, який представляє «Блок Петра Порошенка», в минулому працював у партіях «Наша Україна»,

УДАР, «Третя сила». Перший заступник голови ХОДА – Віра Січова – найближча соратниця голови, також представляє «Блок Петра Порошенка». Керманічі Херсону значною мірою представляють партію «Батьківщина» і частково – пострегіоналів. Міський голова Херсону – Володимир Миколаєнко, його заступники – Ігор Пастух і Віктор Іванушкін – представники «Батьківщини», перший заступник міського голови Пастух має складну партійну біографію (ПСПУ, ПР), заступник Сергій Черевко – „пострегіонал“. Мери міст обласного підпорядкування – Нової Каховки – Володимир Коваленко і Каховки – Олександр Карасевич – „пострегіонали“, вони свого часу обиралися від Партії регіонів. Керівники обласних правоохоронних і фіскальних органів як державні службовці не демонструють свою партійність, проте, як правило, вони представляють „пострегіональну“ еліту. Обласний прокурор Богдан Подубинський, за часів політичного домінування Партії регіонів працював прокурором Стрийського району і заступником обласного прокурора Львівщини, начальник Головного управління державної фіскальної служби в Херсонській області Віталій Лазарєв працював при колишній владі на керівних посадах у митниці і навіть головою Скадовської РДА. Начальник УМВД Артур Меріков – рідний брат голови Миколаївської ОДА, який під час президентських виборів 2014 року очолював обласний передвиборчий штаб Юлії Тимошенко.

Таким чином, можна зробити висновок про незавершеність процесу зміни регіональної політичної еліти з декількох причин: 1) склад місцевих представницьких органів значною мірою відображає спектр політичних уподобань, характерних для жителів області й обласного центру 2010-го року, а не 2015-го; 2) політичні настрої жителів області порівняно більш консервативні, аніж в цілому по країні; 3) надзвичайно слабкий кадровий резерв партій, які підтримали «Революцію Гідності».

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Херсонська область належить до регіонів з невеликим потенціалом валового продукту, повільним рівнем розвитку та аграрно-індустріальною структурою економіки. За обсягами валового регіонального продукту (ВРП), який у 2012 році становив 19 млрд 357 млн грн, вона займає 24-е місце серед регіонів, але має найбільшу в Україні кількість орних земель.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Основними економічними об'єктами області є ТОВ НВП «Херсонський машинобудівний завод» (державно-приватна власність), ПРАТ «Чумак» (іноземна власність, шведський капітал), ТОВ «Каргіл» (приватна власність), ТОВ «Екобітек-Україна» (приватна власність), ПАТ «Таврія» (приватна власність), ТОВ «Данон-Дніпро» (державно-приватна власність), ТОВ «Дунапак-Таврія» (державно-приватна власність), Новокаховський машинобудівний завод, Каховський завод «ЕСО».

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін.

У відкритих джерелах не знайдено відомостей про масштабні бізнес-конфлікти обласного значення.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Впродовж 2014 року спостерігалось зменшення обсягів промислового виробництва в області на 3,7% порівняно з 2013 р.

Найбільшими промисловими центрами області, сумарна частка яких становить майже 84,7% загальних обсягів реалізованої продукції у 2013 році, є Херсон (48,1%), Нова Каховка (20,1%) та Каховка (16,5%).

За рівнем виробництва валової продукції сільськогосподарства України Херсонська область у 2013 році займала 11 місце з часткою у 3,9% від загального обсягу (у 2011 році 9-10 місце з часткою 4,3). Для Херсонської області, як і для всього сільськогосподарського комплексу держави, характерним є стійке переважання в структурі сільськогосподарського виробництва рослинництва, передусім зернового господарства та овочівництва. В сільськогосподарському виробництві Херсонської області питома вага с/г підприємств і господарств населення майже однакова. Серед сільгоспвиробників домінують великі підприємства, концентрація земель у таких виробників є досить значною, що створює додатковий тиск на ринок зайнятості в сільських територіях.

Протягом багатьох років зберігається позитивна динаміка основних показників розвитку малого і середнього підприємництва в Херсонській області.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Громадянське суспільство області після «Революції Гідності» переживає піднесення. З'явилися нові громадські організації, а більш досвідчені зосередили свою діяльність на розвитку громадянських структур, суспільному контролю і вдосконаленню механізму безпосередньої демократії та публічних консультацій із владою. Це «Нова генерація» (Ольга Жукова), Благодійний фонд «Захист» (Лариса Польська), Херсонська обласна організація Комітету виборців України (Дементій Білий), Причорноморський центр політичних та соціальних досліджень (Олександр Мошнягул). Громадські активісти Євромайдану об'єдналися у «Коло народної довіри» (координатор – Римма Бараненко). Створено потужний волонтерський рух на допомогу армії та тимчасово переміщеним особам (один з координаторів руху – Наталія Бімбірайте).

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

Основними ЗМІ області вважаються: газети «Гривна» (приватна власність Вадима Новицького) – найбільш популярна газета в Херсоні, «Новий день» (приватна власність Анатолія Жупини, найбільш популярна газета серед читачів – жителів міст і сіл області; «Вгору» (Алла Тютюнник) – газета, яка впливає на настрої інтелігенції, громадського сектору, творчого класу області. Серед телеканалів найбільш впливові – «Скіфія» (ХОДТРК), державне телебачення (Валерій Долина) і «ВТВ» (приватний власник Н. Камінська).

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ

ОЛЕГ ЧЕРНЕНКО,
ГОЛОВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«ХМЕЛЬНИЦЬКА ІНІЦІАТИВА»

РЕЗЮМЕ

Протягом 2014 року в області втратила свій вплив Партія регіонів, під кінець року значно зменшився вплив представників партії «УДАР». У порівнянні з 2013 роком значно підвищився вплив партії «Свободи». В економічній ситуації області значних змін не відбулось. Посилився вплив новоутворених громадських організацій, котрі брали участь у Євромайдані. Збільшилася кількість інтернет-видань.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Після подій Євромайдану значно посилився вплив партії «Свобода» в області. Протягом року значно втратив свій вплив «УДАР».
2. В економіці області відбувся незначний спад. Перерозподіл зовнішньоторговельних потоків був незначним і не мав чітко виражених тенденцій.
3. Громадські організації стали значно активніше впливати на суспільно-політичне життя області. Значно посилився волонтерський рух допомоги учасникам АТО.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

Початок 2014 року в області характеризувався протистоянням учасників Євромайдану, активістів «Батьківщини», «Свободи», «УДАР», низки праворадикальних партій та рухів і представників органів влади, котрі, в своїй більшості, були членами Партії регіонів.

Більшість голів РДА (12 з 20) та голова ОДА теж були представниками Партії регіонів. Більшість депутатів Хмельницької міської ради належала до фракції «Батьківщини», міський голова Хмельницького також належав до даної партії.

Найпомітніша подія початку року – захоплення 24 січня будівлі обласної державної адміністрації (ОДА).

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після Майдану керівництво області повністю змінилось.

7 березня 2014 року було звільнено голову ОДА – Василя Ядуху, представника Партії регіонів. 15 березня цього ж року головою Хмельницької ОДА було призначено Леоніда Пруса, представника партії «УДАР» відповідно до всеукраїнської партійної квоти. Головою обласної ради обрано Івана Гончара («Свобода»). Керівниками райдержадміністрацій стали представники партій «УДАР», «Батьківщина» та «Свобода» в рівній кількості. Ще двоє голів РДА представляли громадську організацію «Майдан».

Після виборів президента політична ситуація в області значно не змінилась.

25 вересня 2014 року було звільнено голову Хмельницької ОДА – Леоніда Пруса.

Після парламентських виборів найбільше політичне представництво в області має фракція «Блоку Петра Порошенка» – п'ять депутатів. Всього від Хмельницької області до Верховної Ради було обрано дев'ять депутатів.

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Найбільш активними політичними діячами під час подій Євромайдану на Хмельниччині були: Валерій Лесков, Лев Бірюк («Батьківщина»),

Олександр Симчишин, Ігор Сабій («Свобода»),
Леся Стебло («УДАР»).

За результатами позачергових виборів президента України 2014 року в Хмельницькій області найбільшу підтримку виборців здобули П. Порошенко (56,26%), Ю. Тимошенко (16,95%) та О. Ляшко (11,82%).

За підсумками голосування багатомандатному виборчому окрузі під час дострокових парламентських виборів перемогу в області здобули «Народний Фронт» (26,09%), «Блок Петра Порошенка» (24,98%), «Самопоміч» (10,39%), Радикальна партія Олега Ляшка (9,33%), «Батьківщина» (7,65%), «Свобода» (5,43%).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

1. Протистояння представників громадськості міста, котрі вимагали призначення на посаду директора Департаменту охорони здоров'я Хмельницької ОДА Бориса Ткача та голови ОДА – Леоніда Пруса.

2. Призначення головою Хмельницької ОДА Леоніда Пруса («УДАР») попри підтримку активістами Євромайдану кандидатури Валерія Лескова («Батьківщина»).

Політична приналежність керманичів області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Обласна державна адміністрація: в.о. голови – Олександр Семчишин, депутат Хмельницької міської ради, фракція «Свободи»; заступник голови – Володимир Кальніченко; заступник голови – керівник апарату адміністрації – Леся Стебло, «УДАР».

Обласна рада: голова – Іван Гончар, «Свобода»; перший заступник голови – Віктор Адамський, «Батьківщина», заступник голови Ігор Хитрук, «Батьківщина».

Міська рада: в.о. голови, секретар міської ради Костянтин Чернилевський, «Батьківщина»; перший заступник – Олександр Вінников.

Прокурор Хмельницької області – Олег Синишин.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Економічний ландшафт Хмельницької області у 2014 році характеризувався зниженням випуску промислової продукції на 2,7% в порівнянні з 2013 роком. Негативну динаміку продемонстрував індекс будівельної продукції, котрий порівняно з 2013р. становив 89,2%. Водночас будівництво житлових будівель в області зросло на 14,8%.

Позитивну динаміку продемонстрував індекс обсягу сільськогосподарського виробництва порівняно з 2013 р. він становив 116%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 126,1%, у господарствах населення – 102,4%.

За 11 місяців 2014 року позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 114,57 млн дол. США (у січні-листопаді 2013 р. також позитивне – 5,57 млн дол.). Імпорт зменшився на 3,7%, а експорт – на 28,2% у порівнянні з аналогічним періодом (січень-листопад) 2013 року.

Значно збільшився експорт порівняно з аналогічним періодом 2013 року в Саудівську Аравію (у 7,6 разів), Індонезію (в 157 разів), Республіку Корея (майже в 51 раз), Туніс (у 31 раз). Водночас зменшився товарообіг із США (експорт впав на 73,6%, імпорт – на 34,5%). Яскраво вираженої тенденції переорієнтації зовнішнього товарообігу у 2014 році не спостерігалось.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Найбільш потужними підприємствами аграрного сектору Хмельницької області є група компаній VITAGRO, почесним президентом яких є народний депутат України Сергій

Лабазюк та корпорація «Сварог Вест Груп» (голова спостережної ради – Микола Агарков).

Серед промислових підприємств області найбільш потужно представлена електроенергетика – «Хмельницька АЕС». Провідними підприємствами області також є ПАТ «Укрелектроапарат», ДП «Новатор», ПАТ «Подільський цемент».

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Протягом 2014 року в області не зафіксовані значні бізнес-конфлікти, які б вплинули на соціально-економічну ситуацію.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

На підприємствах переробної промисловості в 2014 р. порівняно з 2013 р. виробництво промислової продукції збільшилось на 5,2%, в т.ч. у виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності – в 1,7 рази, виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – на 28,1%. Поряд із цим зменшився випуск продукції у металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин і устаткування (на 15,6%), текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів (на 15,1%), виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (на 10%), машинобудуванні (на 0,1%).

За січень-листопад 2014р. реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) на 16,2 млрд грн, з неї продукції добувної та переробної промисловості – на 11,7 млрд грн

У структурі реалізованої продукції за основними промисловими групами вагому частку займали товари проміжного споживання – 34,4%, споживчі товари короткострокового використання – 29,7%, енергія – 27,8%. При цьому на інвестиційні товари припадало 6%, споживчі товари тривалого використання – 2,1%.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Найбільш активними громадськими організаціями у 2014 році на Хмельниччині стали:

- ГО «Хмельницький Майдан» – суспільно-політична організація загального характеру;
- ГО «Подільський центр «Гендерна Рада»» – питання гендеру, захист прав жінок;
- ГО «Подільське молодіжне об'єднання «У майбутнє через культуру»» – виховання історичної культури у молоді;
- Хмельницький обласний осередок спілки поляків в Україні;
- ГО «Хмельницький молодіжний клуб розвитку» – освітній та культурний розвиток молоді.

На початку року масового створювались громадські організації учасників Майдану, осередки місцевої «Самооборони» та «Правого сектору». Пізніше – організації з контролю за діяльністю влади та люстрації.

3 червня 2014 року створилися чи активізувалися волонтерські організації, котрі працюють на забезпечення потреб учасників АТО.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

Медіаринок Хмельниччини має таку структуру: 13 акредитованих ЗМІ при облдержадміністрації, вісім електронних ЗМІ, 32 друкованих ЗМІ. Один з основних сегментів медіаринку в області займає телебачення. Можна спостерігати збільшення популярності місцевих інтернет-видань та неформальних інформаційних груп у соцмережах, які були найоперативнішим джерелом новин під час Євромайдану. Про свою підтримку позиції Євромайдану та вимогу припинити тиск на журналістів у грудні 2013

р. виступали керівники і працівники низки незалежних ЗМІ: газети «Поділля», телеканалу «33 канал» (працює через аналогове і цифрове мовлення), журналу «Проскурівський телеграф», «Ділового тижневика «ВСІМ» та ін.

В кінці січня кілька видань були перереєстровані у зв'язку зі зміною засновників («Кам'янецький часопис Ключ», «Міський інформаційно-рекламний тижневик «Шепетівка», «Домашня газета для всієї сім'ї»). У свою чергу, наприкінці лютого реєстраційною службою Головного управління юстиції було зареєстровано новий місцевий друкований ЗМІ – газету «Вечірній Кам'янець».

ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ

ЛЮБОВ РОПАЛО,
ПРОЕКТ-МЕНЕДЖЕР, КЕРІВНИК ЮРИДИЧНОЇ
СЛУЖБИ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«АКАДЕМІЯ СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

РЕЗЮМЕ

На Черкащині протягом 2014 року спостерігалась поступова втрата впливу з боку Партії регіонів та зростання ролі колишніх опозиційних партій у місцевій політиці. Після подій Майдану правляча Партія регіонів у більшості рад розпустила свої фракції, багато депутатів вийшли з партії. Також у відставку подала низка голів РДА, а частина з них ще й вийшли із ПР. Економіка області завершила рік за умов падіння обсягів виробництва. На формування суспільної думки та місцевої політики значно зріс вплив з боку громадськості та ЗМІ.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Події Майдану, жорстка політика голови ОДА, „регіонала“ і найближчого соратника В. Януковича Сергія Тулуба посприяли зростанню на Черкащині впливу з боку «Батьківщини», «Свободи», «УДАРу» та таких народних депутатів – вихідців з регіону, як Леонід Даценко, Микола Томенко. Після позачергових президентських виборів активізувався і «Народний Фронт». Поряд з тим колишні „регіонали“ здійснювали спроби вмонтуватися у нові політичні реалії.

2. Ситуація в країні не дозволила в повній мірі спрямувати ресурси на забезпечення зростання соціально-економічних показників розвитку Черкащини. Суб'єкти господарювання області в зовнішній торгівлі намагались переорієнтуватись на країни ЄС.

3. Спостерігалась зростаюча роль

громадськості, особливо в прийнятті кадрових рішень (кандидати на посади голів РДА, заступників голови ОДА, начальника УМВС в області та ін. проходили так зване схвалення з боку оновлених громадських рад).

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

Початок 2014 р. в області характеризувався протистоянням учасників Євромайдану, активістів опозиційних сил, «Правого сектору», Партії регіонів та правоохоронних органів. В січні 2014 р. кілька разів штурмували ОДА, мали місце переслідування та арешти активістів штурму з боку правоохоронних органів. Практично у всіх місцевих радах більшість була сформована навколо депутатів від Партії регіонів, Комуністичної партії. Членами Партії регіонів були голова ОДА та всі голови 20 РДА. Меру Черкас С. Одаричу міська рада ще у 2013 році висловила недовіру, тож фактично майже рік міськими справами керував, не без підтримки та мовчазної згоди з боку голови ОДА, секретар ради В. Білоусов (Комуністична партія).

Найпомітніші події початку року – спроби захопити будівлю ОДА 23-27 січня, студентські протести, формування «Черкаської Самооборони Майдану», втеча голови ОДА „регіонала“ С. Тулуба з міста. 25 лютого 2014 р. прокуратура області відкрила кримінальне провадження проти экс-голови Черкаської ОДА за фактом заволодіння держмайном в особливо великих розмірах. На цей час він оголошений у розшук.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після Майдану керівництво області повністю змінилось. Вагому роль у кадрових призначеннях відіграв народний депутат України Леонід Даценко («Батьківщина»).

Звільнено голову ОДА та всіх його заступників, 20 голів РДА і частину їх заступників. Лідери районів сформувались ще в процесі «Революції

Гідності» та були погоджені Народними радами. Головою обласної ради обрано В. Коваленко (позапартійна). Водночас близько 65-70% депутатів обласної ради – це люди С. Тулуба. Головою ОДА призначений Ю. Ткаченко (позапартійний). Низка міст обласного підпорядкування – Черкаси, Умань, Канів – у травні 2014 р. на позачергових виборах обрали міських голів.

Політична карта області після виборів президента суттєво не змінилась. Але вже на кінець 2014 року найбільший політичний вплив в регіоні мали «Народний Фронт» і «Блок Петра Порошенка».

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Найбільш активну участь у подіях січня-лютого брали народні депутати Л. Даценко («Батьківщина»), М. Томенко («Батьківщина»), громадські діячі В. Коваленко, М. Булатецький (старший), В. Ілляшенко, Ю. Ботнар.

Під впливом подій на Майдані почали формуватися нові місцеві громадські організації: ВО «Черкаська Самооборона Майдану», ГО «Автомайдан Черкаси», «Правий сектор».

За підсумками позачергових виборів президента України 2014 р. у Черкаській області найбільше голосів здобули П. Порошенко (54,61%), Ю. Тимошенко (14,08%) та О. Ляшко (11,88%).

За підсумками голосування в багатомандатному виборчому окрузі під час позачергових парламентських виборів перемогу в області здобули «Народний Фронт» (26,79%), «Блок Петра Порошенка» (22,50%), «Радикальна партія Олега Ляшка» (10,05%), «Самопоміч» (9,83%), «Батьківщина» (6,44%), «Свобода» (5,85%).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

1. Події навколо встановлення результатів позачергових місцевих виборів м. Черкаси.

Мав місце шалений спротив представників обласного осередку «Батьківщини» і комуністів у визнанні міським головою Черкас С. Одарича (Партія Вільних Демократів). За даними ТВК, С. Одарич здобув підтримку понад 50 тис. виборців, а його головний опонент А. Бондаренко («Батьківщина») – понад 31 тис. голосів. Слід згадати, що 4 червня ЦВК була змушена розпустити попередній склад ТВК через порушення нею виборчого законодавства та сформувала новий склад ТВК, який і встановив підсумки виборів міського голови 8 червня.

2. Позачергові вибори до Верховної Ради України в області. За депутатські мандати від семи округів Черкащини боролись понад 100 претендентів. Водночас, бракувало «нових» облич, а під статусом самовисуванців приховувались переважно колишні „регіонали“. Були зафіксовані факти підкупу виборців, а серед зареєстрованих кандидатів поширеними були клони-однофамільці. За відсутності єдиних сильних кандидатів від колишніх союзників по опозиції та за специфічної «нарізки» мажоритарних округів здійсненої ще з ініціативи экс-губернатора „регіонала“ до парламенту 7-го скликання пройшли чотири колишні „регіонали“ (В. Зубик, Г. Бобов, В. Ничипоренко, А. Яценко), які голосували за так звані закони 16 січня.

3. Конфлікт розгорнувся навколо обрання секретаря та нового складу виконавчого комітету Черкаської міськради. Лише в жовтні після кількох невдалих спроб нарешті було обрано секретарем О. Радущького, колишнього соратника, а наразі головного опонента міського голови. У листопаді утворено виконавчий комітет міськради в кількості 15 осіб. До складу увійшли міський голова, секретар міськради, 1-й заступник та троє заступників голови і вперше в історії Черкас, та, власне, і всієї України, до складу увійшло дев'ять представників громадськості міста.

Політична приналежність керманічів області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Облдержадміністрація: з березня голова – Юрій Ткаченко, колишній податківець, у 2006-2010 рр. депутат облради від «Нашої України», наразі позапартійний, прийшов в ОДА з бізнесу; квітень-листопад: 1-й заступник Н. Старікова («Батьківщина»); з квітня 2014 р. заступник голови – В. Коваль («За Україну!»).

Обласна рада: голова – Валентина Коваленко (позапартійна); 1-й заступник – Н.Кравцова («Батьківщина»).

Міська рада: голова – Сергій Одарич (Партія Вільних Демократів); 1-й заступник Тарас Хвиль («Блок Петра Порошенка»); секретар – Олександр Радущький (позапартійний).

Прокурор Черкаської області: березень-жовтень Віктор Миколенко (позапартійний), в жовтні потрапив під люстрацію; з листопада – Юрій Шеремет (позапартійний).

Начальник ГУ ДФС області: Володимир Коломієць (позапартійний).

Начальник УМВС України в області: з березня Владислав Пустовар (позапартійний), рекомендований Народною радою.

Станом на грудень 2014: позапартійних голів РДА – 19, у одній РДА обов'язки голови виконував заступник. Протягом квітня-травня голови РДА призначалися з членів колишніх опозиційних сил та проходили погодження з боку Народних рад.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

2014 рік став непростим для бізнесу та економіки регіону. В цілому економіка області завершила рік за умов падіння обсягів виробництва порівняно з 2013 р. на 6,7%. Показники зростання зафіксовано в текстильній

(+16,3%) та фармацевтичній (+6,5%) галузях. Гірше розвивались хімічна галузь (94,3%), машинобудівна (79%), будівельної продукції (68,6%). За обсягом виробництва продукції сільського господарства на одну особу Черкащина займає 2-е місце серед областей України. За обсягами виробництва зерна та рівнем його урожайності Черкащина займає 5-е місце серед областей України. Вантажооборот зменшився на 3,3%, а пасажирооборот скоротився на 20,9%.

Порівняно із січнем-листопадом 2013 р. обсяг експорту зменшився на 20,9% (566 млн дол.), імпорту – на 59,7% (426,4 млн дол.). За 11 місяців 2014 р. позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 139,6 млн дол. (за 11 місяців 2013р. від'ємне – 343,2 млн дол.).

Зовнішня торгівля товарами Черкаської області здійснювалась із партнерами зі 113 країн світу. Найбільше експортували до Росії – 20,4% (зменшився на 5,6% порівняно з 2013 р.), Польщі – 10,6% (збільшився на 4,5%), Італії – 8,7%, Білорусі – 7,5% (збільшився на 2,4%). Імпорт товарів здійснювався найбільше до Росії – 23,9% (зменшився на 42,9%), Білорусі – 10,5%, Німеччини – 8,6% (збільшився на 4,3%), Китаю – 8,5% (збільшився на 4,8%), Болгарії – 5%.

На економічний ландшафт області найбільше впливали такі фактори: а) низький рівень конкурентоспроможності регіону; б) високий ступінь зношеності основних фондів промислових підприємств; в) відсутність інвестицій; г) слабка інфраструктура підприємств.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Промисловість Черкащини представлена понад 550 підприємствами.

Найбільшими промисловими підприємствами є: ПАТ «Азот» (Черкаси), ПрАТ «Миронівська птахофабрика» (Канівський район), ПАТ

«Черкасиобленерго» (Черкаси), відокремлений підрозділ «Черкаська ТЕЦ» (Черкаси), ПАТ «Черкаське хімволокно» (Черкаси), ДП «Автоскладальний завод №2» ПАТ «Автомобільна компанія «Богдан Моторс» (Черкаси).

Переробна галузь представлена компаніями з переробки молока: ПАТ «Юрія» (Черкаси), ПАТ «Христинівський молокозавод», ПАТ «Шполянський молокозавод», ПАТ «Канівський маслосирзавод»; м'яса: ДП «Перемога Нова» ПАТ «Миронівський хлібопродукт» (Черкаський район), ПрАТ «Миронівська птахофабрика» (Канівський район); цукру: ТОВ «Панда» (Корсунь-Шевченківський район); борошна, круп: ТОВ «Комбінат хлібопродуктів «Тальне», ПАТ «Черкаський комбінат хлібопродуктів», ДП «Златодар»; олії: ТОВ «Катеринопільський елеватор», ПАТ «Чорнобаївський завод продтоварів», ПрАТ «Іркліївський завод продтоварів».

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Протягом 2014 року в області не зафіксовано значних бізнес-конфліктів, які би вплинули на соціально-економічну ситуацію.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

У 2014 р. проти 2013 р. індекс промислової продукції в області склав 94,3% (по Україні –89,3%); у грудні 2014 р. проти листопада – 94,2%. Скоротився випуск продукції хімічної, машинобудівної, будівельної галузей, виробництва харчових продуктів, напоїв, тютюнових виробів. Позитивна динаміка – лише у виробництві текстильної та фармацевтичної продукції. Спостерігався недостатній рівень залучення капітальних інвестицій та освоєння місцевими бюджетами субвенцій на ремонт дорожнього покриття тощо.

За підсумками 11 місяців 2014 р. позитивне сальдо зовнішньої торгівлі склало 139,6 млн дол. Скоротився експорт до Росії (на 5,6%), але зросли поставки до країн ЄС (на 13,2%).

Середньомісячна заробітна плата штатних працівників за 2014 р. склала 2829 грн і зросла порівняно з 2013 р. на 5,5%.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Пріоритетними напрямками діяльності громадських організацій стали: розвиток громадянського суспільства, місцевих громадських ініціатив (Координаційна рада сил Майдану Черкащини, ГО «Громадський контроль», ВО «Черкаська Самооборона Майдану», Черкаська обласна благодійна фундація «Паритет»), молодіжні проекти (Коаліція молодіжних ГО Черкаської області «Молода Черкащина»), аналітична діяльність (ГО «Академія стратегічних досліджень»), антикорупційні проекти (ГО «Черкаське регіональне антикорупційне бюро»), соціальні проекти (Черкаська благодійна організація людей, що живуть із ВІЛ/СНІДом «Від серця до серця», Черкаське товариство захисту тварин «Друг»).

У червні відбулись установчі збори зі створення Громадської ради при ОДА, участь в яких взяли представники 75 громадських організацій області.

З літа 2014 року більшість організацій долучались до благодійної та волонтерської діяльності на підтримку воїнів АТО та переселенців.

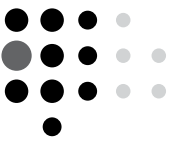
Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

Інформаційний простір Черкащини складається з двох територій впливу – м. Черкаси та решта області. У м. Черкаси вплив мають інтернет-ЗМІ («Прочерк», «Провінція», «Про все», «Про головне», «Дзвін» тощо), а в області переважають традиційні друковані видання та телебачення.

Після подій на Майдані та виїзду з області екс-губернатора С. Тулуба ОДТРК «Рось» (керівник – М. Калініченко) різко змінило свою риторику і почало транслювати реальні події як у країні так і області. В цілому ЗМІ області подають відносно незаангажовану інформацію. Частку державної або комунальної власності мають ОДТРК «Рось», ТОВ «Обласна незалежна ТРК «Ятрань» (керівник – М. Ратушний), КП «Жашківська ТРК «Жасмін», КП «ТРК «Звенигора» та ін. У приватній власності – ТОВ «Телерадіокомпанія «ВІККА», CherkassyNews.TV, ТОВ «Смілянська телестудія «Тясмин». Найавторитетнішою приватною ТРК є «ВІККА» (керівник – Т. Тітова). Власник – ТОВ «Денді-плюс» (керівник – М. Бродський). Подією року є запуск незалежного суспільного каналу мовлення «Громадське.Черкаси».

У м. Черкаси певний вплив мають комунальні ЗМІ Черкаської міськради: вісник «Місто» (85 тис. прим.) та журнал «Живи в Черкасах» (25 тис. прим.). Серед некомунальних друкованих ЗМІ: «Вечірні Черкаси» (81 тис. прим.), «Нова Доба» (42500 прим.), «Акцент» (52 тис. прим.), «Нова молодь Черкащини» (10150 прим.). Усі названі видання не мають чіткої політичної приналежності.

Протягом 2014 р. ЗМІ області важливу роль відігравали у формуванні інформаційного спротиву: підтримка заходів із патріотичного виховання, засудження окупації Криму та підтримки терористів на сході України з боку Російської Федерації, підтримка українських військовослужбовців, волонтерських рухів.

ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

МИКОЛА ЛЯХОВИЧ,
ГОЛОВА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«БУКОВИНСЬКА АГЕНЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ»
НАДІЯ БАБИНСЬКА, ЕКСПЕРТ ГРОМАДЯНСЬКОЇ
МЕРЕЖІ ОПОРА

3. В громадському секторі спостерігається зростання кількості нових організацій, рухів, ініціатив, пов'язаних із Майданом.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

На початку 2014 року в Чернівецькій області спостерігалась жорстка вертикаль в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування, що була підпорядкована голові ОДА Михайлу Папієву. В усіх радах краю більшість мала Партія регіонів та так звані «тушки». Їй протистояла опозиція та громадські рухи Євромайдану. 24-25 січня 2014 року відбулось захоплення приміщення ОДА та обласної ради, створення так званої Народної ради.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Внаслідок подій Євромайдану в області змінилось керівництво всіх органів виконавчої влади, міської ради. Однак в Чернівецькій обласній раді керівництво в особі голови Михайла Гайничеру та його заступника Валентина Маніліча залишилось на посадах.

Лише наприкінці березня 2014 року головою ОДА призначили народного депутата від партії «УДАР» Романа Ванзуряка, який був головою аж до завершення парламентських виборів восени 2014 року, було призначено нових голів РДА.

У Чернівецькій міській раді після розстрілу Майдану у відставку під тиском громадськості відправили в.о. міського голови, ставленика Партія регіонів Віталія Михайлишина. Разом з президентськими виборами в Чернівцях відбулись і вибори Чернівецького міського голови, яким став Олексій Каспрук.

Лише на початку лютого 2015 року було представлено экс-нардепа від «Батьківщини», кандидата в народні депутати України на виборах 2014 від «Народного Фронту» Олександра Фищука.

РЕЗЮМЕ

У 2014 році в Чернівецькій області можна було спостерігати зникнення з політичної арени Партії регіонів, виникнення нових рухів, розколотий на дві групи місцевий осередок партії «УДАР», «холодні» стосунки між «Блоком Петра Порошенка» та «Народним Фронтом», активністю колишніх „регіоналів“ та так званих «тушок», а також тривалу відсутність голови ОДА. Протягом року відбулася зміна практично всіх керівників органів виконавчої влади в області та районах, міської ради, окрім Чернівецької обласної ради. В економіці області спостерігалась низка конфліктів, що стосувалась взаємовідносин між природними монополістами та ситуації на комунальних підприємствах. Постмайданівська активність вилилась в громадські рухи та ініціативи.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. У 2014 році відбувалось встановлення контролю «Народного Фронту» у регіоні. Відчувається напруженість у відносинах між представниками «Народного Фронту» та «Блоку Петра Порошенка».

2. Протягом 2014 року в економіці області спостерігалось незначне падіння обсягів промислового виробництва, на третину зменшився обсяг імпорту товарів, розпочався процес переорієнтації на європейські ринки за рахунок російського.

Наприкінці 2014 року в Чернівецькій області найбільший вплив мають дві групи при владі – «Народний Фронт», «Блок Петра Порошенка».

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Під час «Революції Гідності» найбільш помітними серед політичних діячів були Максим Бурбак («Батьківщина»), Іван Мунтян («Батьківщина»), Віталій Мельничук («Свобода»), Олексій Коломієць («УДАР», очолив «Автомайдан» в області).

За підсумками позачергових виборів президента України 2014 року у Чернівецькій області найбільше голосів здобули П. Порошенко (56,72%), Ю. Тимошенко (18,84% – друга область по Україні з найбільшим відсотком підтримки) та О. Ляшко (10,50%).

За підсумками голосування перемогу в області здобув «Народний Фронт» (32,39%) «Блок Петра Порошенка» (21,20%), «Радикальна партія Олега Ляшка» (8,79%), «Самопоміч» (8,56%), «Батьківщина» (7,45%). В одномандатних округах депутатами стали висуванці «Блоку Петра Порошенка» (Іван Рибак 21,28% та Григорій Тіміш 28,74%) та «Народного Фронту» (Микола Федорук – 34,86%, Максим Бурбак – 24,22%).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

1. Протистояння між групою «Народний Фронт» та «Блок Петра Порошенка», що спричинило відсутність голови ОДА протягом трьох місяців. Розкол обласного «УДАРу», створення двох груп – нардепа Оксани Продан та экс-голови ОДА Романа Ванзуряка.

2. Постійні конфронтації між групою «Рідне місто» (пов'язана з О. Продан та її чоловіком Василем Проданом) та нинішнім керівництвом Чернівецької міської ради.

3. Конфлікти в Чернівецькій обласній раді (неспроможність зміни керівництва)

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Чернівецька ОДА: 3 березня по жовтень 2014 року обласну адміністрацію очолював Роман Ванзуряк («УДАР»). Заступниками були Іван Рибак («Блок Петра Порошенка»), Роман Марчук (помічник народного депутата Романа Ванзуряка, безпартійний), Олена Верига (безпартійна). З 6 лютого 2015 року головою ОДА призначено Олександра Фищука («Народний Фронт»), а першим заступником ймовірно буде призначений Володимир Куліш («Блок Петра Порошенка»). Решта заступників ще не призначені.

Чернівецька обласна рада: Михайло Гайничеру (колишній „регіонал“, вийшов з партії в лютому 2014) залишається головою, першим заступником є Ярослав Курко (балотувався в 2014 від «Народного Фронту»), заступник голови обласної ради – Валентин Маніліч, обраний від «Батьківщини», однак потім виключений за зраду партії.

Чернівецька міська рада: Олексій Каспрук (висуванець «Батьківщини» під час виборів мера, дотичний до «Народного Фронту»). Заступниками є Марія Порчук (обиралась в міську раду як член «Фронту змін», в 2014 балотувалась в народні депутати від «Народного Фронту»), Олександр Паскар (екс-„регіонал“, безпартійний), Георгій Леонтій (безпартійний).

Прокурор Чернівецької області: Микола Якимчук (безпартійний, дружина – член «Блоку Петра Порошенка», балотувалась на виборах 2014 року по 201-му виборчому округу).

Начальник головного управління Державної фіскальної служби в Чернівецькій області: Михайло Сенічак (безпартійний).

Начальник УМВС в Чернівецькій області Валерій Зінченко (позапартійний, але пов'язують з «Народним Фронтом»).

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Станом на 1 січня п.р. в ЄДРПОУ значилось 18054 суб'єкти, розташовані в області, з них 17132, або 94,9% – зі статусом юридичної особи. Особливістю області є розташування всіх великих промислових підприємств у межах міста Чернівці, в решті регіону переважають оброблювальні роботи різних рівнів або надання послуг.

Порівняно із січнем-листопадом 2013 р. обсяг експорту в аналогічному періоді 2014 р. збільшився на 1,9% до 114,7 млн дол. США, імпорту – зменшився на 30,5% до 102,1 млн дол. Зовнішня торгівля товарами велась із партнерами з 87 країн світу, в основному з Румунії, Російської Федерації, Туреччини, Німеччини та Польщі.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

Найбільшими платниками податків в області за результатами 10 місяців 2014 р. були: ПАТ ЕК «Чернівціобленерго» – 44,2 млн грн, ПАТ «Чернівцігаз» – 32,5 млн грн, ТОВ «Рома» (дистрибуція) – 20,1 млн грн; Управління освіти Чернівецької міської ради – 18,7 млн грн та КП «МТК «Калинівський ринок» – 18,3 млн грн. Лідери зі сплати місцевих податків: Управління освіти Чернівецької міської ради – 18,2 млн грн, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича – 11,3 млн грн, ТОВ «Машзавод» – 10,4 млн грн, КП «МТК «Калинівський ринок» – 9,9 млн грн та військова частина 2195 – 7,6 млн грн.

Переважає більшість підприємств регіону – у приватній власності, зокрема нинішніх або экс-депутатів міських чи обласної рад, колишніх працівників органів охорони правопорядку чи ДПІ. В області відсутні бізнес-групи чи політичні еліти, які би були незмінно віддані одній політичній силі – зі зміною політичного клімату міняються їхні політичні уподобання.

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Основні бізнес-конфлікти в Чернівецькій області відбувались щодо підприємств комунальної форми власності, зокрема це: Міжнародний аеропорт «Чернівці», МКП «Калинівський ринок», КП «Чернівціводоканал». Причинами були зміна керівництва підприємств та області, конфлікти між працівниками і керівництвом підприємств, найактивнішим є конфлікт між ПАТ ЕК «Чернівціобленерго», 67% акцій якого знаходяться у власності російських бізнесменів, і КП «Чернівціводоканал» щодо оплати заборгованості за спожиту електроенергію.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

Індекс промислової продукції області за 2014 р. порівняно з 2013 р. становив 92,6%: у добуванні та переробці – 90,7%, виготовленні виробів з деревини та поліграфії – 103,9%, хімічній промисловості – 65,5%, харчовій – 98,3%, металургійній – 100,4%, машинобудуванні – 68,6%; сільському господарстві – 105,1%.

У 2014 р. значні зміни відбулись у торгівлі з Російською Федерацією (експорт становив 22 млн 836 тис. дол. США, або 83,7%, імпорт – 6 млн 469,3 або 48,3%), Республікою Беларусь (7 млн 119,9/46% та 654,3/36%), Туреччиною (9 млн 339,1 тис./367,8 та 13 млн 701,6 тис./90,4%) та Німеччиною (11 тис. 571/116,7% та 8 млн 779,8 тис./82,3%).

Середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника за січень-листопад 2014 р. становила 2541 грн. Кількість зареєстрованих безробітних на кінець грудня 2014 р. становила 9,5 тис. осіб (близько 1% економічно активного населення). Порівняно з початком 2014 р. сума заборгованості із заробітної плати збільшилась у 33,6 рази і склала 3 млн 765,2 тис. грн.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Станом на 2014 рік у Чернівецькій області зареєстровано близько тисячі громадських організацій. Після революційних подій спостерігався сплеск з реєстрації громадських організацій, особливо правозахисного спрямування, постмайданних організацій («Самооборона», «Автомайдан», «Правий сектор», «Майдан», «Рада Майдану»), організацій волонтерського спрямування («Волонтерський рух Буковини», «Буковина – українському війську», «Дорогою добра»).

У Чернівецькій області активно діють організації, що займаються аналітичною, моніторинговою діяльністю (Буковинська агенція регіонального розвитку, Чернівецьке представництво ВГО «ОПОРА», Український народний дім у Чернівцях), соціо-медичні проекти («Нове життя», «Всеукраїнська мережа людей, що живуть з ВІЛ/СНІД»), екологічні проекти («Буквиця»), правозахисні проекти, неформальні об'єднання громадян («Чернівчани»).

Основні ЗМІ регіону, яку формують громадську думку в області

У Чернівецькій області регулярно виходить більше 10 друкованих обласних видань, найбільші тиражі мають «Молодий буковинець», «Погляд», «Буковина», «Час», «Версії», які є найпопулярнішими і перебувають у колективній або приватній власності. Також у районах області виходять районні комунальні газети (11), в місті Чернівці – газета міської ради.

Мовлення в аналоговому форматі по всій території області здійснюють три канали (ЧОДТРК «Буковина», МТРК «Чернівці», «ТВА»), а також службу регіональних новин мають провідні загальноукраїнські телеканали. В кабелі та цифрі мовлять два канали, жанрі потокового мовлення, діє також Інтернет. Окрім ЧОДТРК «Буковина», всі решта – приватні. Набрали ваги інтернет-видання (приватні).

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ

ЄВГЕН РОМАНЕНКО,
ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«ПОЛІСЬКИЙ ФОНД МІЖНАРОДНИХ ТА
РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

РЕЗЮМЕ

Протягом 2014 р. у Чернігівській області Партія регіонів значно втратила вплив на контроль над регіоном. Більшість керівних посад на хвилі протестів отримали представники колишніх опозиційних партій – «Батьківщини», «Свободи», «УДАРУ». Економіка регіону завершила рік без суттєвих втрат. Зріс вплив громадськості та ЗМІ на формування суспільної думки та місцевої політики.

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

1. Після подій Майдану на Чернігівщині зріс вплив «Батьківщини» та народного депутата від цієї політичної сили – вихідця з регіону Валерія Дубіля, а після позачергових президентських виборів більшу роль у прийнятті рішень в області відіграв народний депутат Владислав Атрошенко, який отримав перемогу по одному з місцевих округів та асоціюється з «Блоком Петра Порошенка».
2. Економіка регіону, незважаючи на кризу, втратила менше, ніж у 2013 році. У зовнішній торгівлі спостерігалася переорієнтація з Росії та Білорусі на країни ЄС та Азії.
3. Громадські організації стали значно активніше впливати на прийняття кадрових рішень в регіоні.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Політичний ландшафт

Початок 2014 року в області характеризувався протистоянням учасників Євромайдану,

активістів «Батьківщини», «Свободи», «УДАР» та низки право-радикальних партій та рухів і представників органів влади, Партії регіонів та правоохоронних органів. Майже у всіх місцевих радах більшість була сформована на основні фракції та депутатів від Партії регіонів. Членами Партії регіонів були голова ОДА, голови 21 РДА, мер обласного центру.

Найпомітніша подія початку року – спроба захоплення будівлі ОДА 25-26 січня.

Зміна регіональних еліт при владі протягом року, їх політична приналежність

Після Майдану керівництво області повністю змінилось. Найголовнішу роль у кадрових призначеннях відіграв народний депутат України Валерій Дубіль («Батьківщина»).

Так, звільнено голову ОДА та всіх його заступників, 21 голову РДА та частину їх заступників. Головою обласної ради обрано М. Зверєва («Батьківщина»). Головою ОДА призначений Володимир Івашко (депутат обласної ради, фракція «Батьківщини»). Голів РДА призначали за квотним принципом: шість від «Свободи», чотири від «Батьківщини», ще десять – позапартійні.

Політична карта області знов змінилась після виборів президента. Найбільший політичний вплив отримав народний депутат Владислав Атрошенко, якого асоціюють з «Блоком Петра Порошенка».

У вересні звільнено голову ОДА В. Івашка.

На кінець 2014 року найбільший політичний вплив в регіоні мав «Блок Петра Порошенка», представники якого перемогли на дострокових парламентських виборах в 4 із 6 округах області.

Найбільш активні політичні діячі та політичні партії, які були найбільш помітними в області під час революції, виборів до Верховної Ради та виборів президента України

Найбільш активну участь у події січня-лютого брали народні депутати В. Дубіль

(«Батьківщина»), С. Аверченко («УДАР»), Р. Марцінків («Свобода»), О. Ляшко.

Під впливом подій на Майдані почали формуватися нові громадські організації, однак вони не стали масовими.

За підсумками позачергових виборів президента України 2014 року в Чернігівській області найбільше голосів здобули П. Порошенко (44,81%), Ю. Тимошенко (19,48% – найкращий результат по Україні) та О. Ляшко (16,59%).

За підсумками голосування в багатомандатному виборчому окрузі під час дострокових парламентських виборів перемогу в області здобули «Блок Петра Порошенка» (21,46%), «Народний Фронт» (19,49%), «Радикальна партія Олега Ляшка» (16,42% – найбільше голосів за партію по Україні), «Самопоміч» (7,63%), «Батьківщина» (7,43%), «ЗАСТУП» (5,85%).

Найбільш резонансні політичні конфлікти

1. Протистояння народних депутатів Валерія Дубіля («Батьківщина») та Владислава Атрошенка (позафракційний).

2. Призначення голови ОДА (з вересня 2014 року обов'язки голови ОДА виконує Сергій Журман). Впливати на призначення намагалися представники «Блоку Петра Порошенка» та «Народного Фронту».

3. Обрання першого заступника голови обласної ради. На вакантну посаду претендують представники «Народного Фронту», група депутатів із числа колишніх членів фракції Партії регіонів та інші менші групи впливу з числа депутатів обласної ради. Жодна з груп не має голосів для прийняття рішення.

Політична приналежність керівників області та міст обласного значення на грудень 2014 року

Облдержадміністрація: в.о. голови – Сергій Журман, депутат облради, фракція «Батьківщини»; заступник голови – Костянтин Лубенцов, «Свобода».

Обласна рада: голова – Микола Зверев, «Батьківщина»; заступник – Валентин Мельничук, позапартійний, обраний по списку СПУ.

Міська рада: голова – Олександр Соколов, позапартійний; перший заступник – Микола Миргородський, «Батьківщина»; секретар – Владислав Кухар, «Батьківщина».

Прокурор Чернігівської області: Володимир Стеценко, позапартійний.

Станом на грудень 2014-го: позапартійних голів РДА – десять, членів «Батьківщина» – п'ять, у семи РДА обов'язки голів виконують перші заступники.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

Економічний ландшафт

Економічний стан регіону протягом 2014 року характеризувався незначним скороченням обсягів промислового виробництва та переорієнтацією зовнішньої торгівлі. Так, обсяги реалізації промислової продукції порівняно з 2013 р. скоротилися на 3%.

Позитивну динаміку демонстрували сільське господарство (+7,7%), переробна промисловість (+1,2%), будівництво (+38,5%). Продовжилось падіння обсягів видобутку та переробки корисних копалин, нафто- і газовидобування (-8,2%).

За 11 місяців 2014 року позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 148,5 млн дол. США (у січні-листопаді 2013 р. від'ємне – 37,5 млн дол.). Спостерігалась переорієнтація зовнішньої торгівлі регіону на країни ЄС та Азії (наприклад, експорт до Ірану зріс у 12,6 рази, Кореї – в 11 разів, Литви – в 4,6 рази, Німеччини – в 3 рази, Нідерландів – у 2,4 рази, Іспанії – у 1,6 рази тощо), обмеження торгівлі з Росією (експорт впав на 9,8%, імпорт – на 29,6%) та Беларуссю (експорт впав на 11,8%, імпорт – на 47,8%).

Значна частина підприємств скорочувала обсяги виробництва. Скоротився фінансовий результат діяльності підприємств. На 27% зросла сума заборгованості з виплати заробітної плати.

Припинила діяльність низка відділень банків. Значного резонансу набуло банкрутство банку «Демарк».

На економічний ландшафт області найбільше впливали такі фактори: а) низький рівень конкурентоспроможності промислової продукції; б) застарілі технології та обладнання більшості промислових підприємств; в) відсутність інвестицій; г) слабка інфраструктура агропромислового комплексу, брак переробних підприємств.

Основні об'єкти (підприємства, консорціуми) економічної активності в регіоні, їх форма власності та належність до бізнес-груп чи політичних еліт області

В аграрному секторі області працюють переважно великі компанії з вітчизняним та іноземним капіталом. Переробна галузь представлена компаніями з переробки молока (найбільші – Філія «Менський сир» ППКФ «Прометей», ПАТ «Ічнянський молочноконсервний комбінат»), пива та напоїв (Чернігівське відділення компанії «Сан-ІнБев Україна»), виробництва продуктів харчування (найбільше – продовольча компанія «Ясен»). На Чернігівщині працюють компанії з іноземними інвестиціями всеукраїнського рівня – «Брітш Америкен Табако».

Серед промислових підприємств найбільшими виробниками продукції є ПАТ «Корюківська фабрика технічних паперів», Гнідинцівський газопереробний завод ПАТ «Укрнафта», ПрАТ «Чернігівський автозавод», що входить до корпорації «Еталон», ПАТ «ЧеЗаРа».

Основні бізнес-конфлікти, які відбувались в області, перерозподіл власності на хвилі політичних змін

Протягом 2014 року в області не зафіксовані значні бізнес-конфлікти, які би вплинули на соціально-економічну ситуацію.

Основні показники економічного розвитку області на кінець року

У 2014 році за попередніми даними очікуваний обсяг валового регіонального продукту становив 99% до рівня 2013 року. Найбільшу частку доданої вартості створюють у галузях, які надають послуги (42%), сільському господарстві (до 21%) та торгівлі (11%).

Менше ніж у попередньому році видобули вуглеводнів, скоротився випуск продукції легкої та хімічної промисловості. Позитивна динаміка – лише у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюну. Продовжилась тенденція до зниження інвестиційної активності.

За підсумками січня-вересня 2014 року сформувався позитивне сальдо зовнішньої торгівлі у розмірі 78,3 млн дол. Скоротився експорт до Росії та Білорусі (на 28,2%), зросли поставки до країн ЄС (у 1,6 рази). Середньомісячна заробітна плата штатних працівників за січень-жовтень 2014 року склала 2666 гривень, що на 7,4% більше минулорічного періоду. У реальному вимірі вона зменшилась на 3,1%.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Найбільш активні громадські організації області

Пріоритетними напрямками діяльності громадських організацій стали: захист прав і свобод громадянина (Чернігівський центр прав людини, «Доброчин», «М'АРТ»), молодіжні проекти («Жменя»), аналітична діяльність («Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень»), антикорупційні проекти («Час»), соціальні проекти («Апельсин», осередок ВБО «Всеукраїнська мережа людей, що живуть з ВІЛ/СНІД»).

У I кварталі масового створювались громадські організації учасників Майдану, осередки місцевої «Самооборони» та «Правого сектору».

Пізніше – організації з контролю за діяльністю влади та люстрації.

Важливими напрямками діяльності інститутів громадянського суспільства стала робота у напрямку патріотичного виховання, єднання суспільства, засудження підтримки Росією терористів. Із середини 2014 року більшість організацій залучалися до благодійної та волонтерської діяльності, підтримуючи воїнів АТО та переселенців.

Основні ЗМІ регіону, які формують громадську думку в області

В області в аналоговому форматі транслюються 29 загальнонаціональних теле- та радіоорганізацій, у цифровому – 31. Найбільші місцеві телекомпанії: Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія та КП «Телерадіоагентство «Новий Чернігів».

В області друкуються 74 видання загальним тиражем 860 тисяч примірників. З них 69 газет, три журнали та два збірники. Найбільш масові: обласна газета «Гарт» (64,5 тисяч примірників, співзасновники – колектив редакції та обласна рада), «Вісник Ч» (57,7 тисяч примірників, власник – колектив редакції). У районах області друкуються комунальні ЗМІ є практично єдиним джерелом інформації та новин місцевого рівня. Разовий передплатний тираж місцевих комунальних друкованих видань – орієнтовно 100 тисяч примірників. Найпопулярніші інтернет-видання: інтернет-газета «Високий Вал», «Город.сн» (власники – Чернігівська Медіа Група), сайт «Події і Коментарі» та «Чернігівський монітор» (громадська журналістика).

Протягом 2014 року ЗМІ області відігравали важливу роль в інформаційному протистоянні – підтримка заходів з патріотичного виховання, засудження захоплення Криму та підтримки терористів на сході України Російською Федерацією, підтримка українських військовослужбовців.

Автори

Вінницька область

Олег Левченко - виконавчий директор ГО «Подільська агенція регіонального розвитку»

Галина Сегеда - менеджер із зовнішньої комунікації ГО «Подільська агенція регіонального розвитку»

Волинська область

Дмитро Безвербний - експерт Луцької міської громадської організації, «Центр політичного аналізу та виборчого консалтингу»

Дніпропетровська область

Олексій Літвінов - почесний голова ДОГО «Дніпропетровський координаційно-експертний центр з питань регуляторної політики»

Донецька область

Сергій Ткаченко - голова правління Донецької обласної організації ВГО «Комітет виборців України»

Житомирська область

Сергій Гончарук - помічник ректора з міжнародних відносин Житомирського державного університету імені Івана Франка

Закарпатська область

Павло Білак - експерт Карпатського агентства прав людини «Вестед»

Запорізька область

Дмитро Арабаджієв - доцент кафедри соціальної роботи Запорізького національного технічного університету, кандидат політичних наук

Івано-Франківська область

Тарас Случик - керівник регіонального відділення Інституту політичної освіти

Київська область

Василь Гуменюк - керівник проектів ВМГО «Особистість»

Кіровоградська область

Ольга Гріднєва - експерт НРГО «Прес-клуб реформ»

Луганська область

Олег Міхальов - програмний експерт ГО «АСР»

Львівська область

Олександр Неберікут - аналітик громадянської мережі ОПОРА, Львів

Миколаївська область

Денис Плїшко - головний аналітик ГО «Центр аналітичних досліджень»

Одеська область

Анастасія Матвієнко - керівник аналітичного відділу Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України»

Полтавська область

Костянтин Донченко - експерт аналітичного центру «Бюро економічних та соціальних досліджень»

Рівненська область

Юрій Мацієвський - доцент кафедри політології НаУОА, експерт «Школи політичної аналітики» «Поліс» (м. Острог)
Віталій Лебедюк - завідувач кафедри політології НаУОА, експерт «Школи політичної аналітики» «Поліс» (м. Острог)

Сумська область

Володимир Харченко - експерт Центру досліджень регіональної політики

Тернопільська область

Алла Кожина - голова ГО «Інститут громадських стратегій», доцент Академії муніципального управління, кандидат наук з державного управління

Харківська область

Олексій Крищенко - доцент кафедри політології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна

Херсонська область

Володимир Короов - директор Херсонського центру досліджень південноукраїнського прикордоння, кандидат соціологічних наук, доцент

Хмельницька область

Олег Черненко - голова громадської організації «Хмельницька ініціатива»

Черкаська область

Любов Ропало - проект-менеджер, керівник юридичної служби громадської організації «Академія стратегічних досліджень»

Чернівецька область

Микола Ляхович - голова Чернівецької обласної громадської організації «Буковинська агенція регіонального розвитку»

Надія Бабинська - експерт громадянської мережі ОПОРА

Чернігівська область

Євген Романенко - віце-президент громадської організації «Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень»

Контакти

Фонд ім. Фрідріха Еберта. Представництво в Україні
вул. Пушкінська, 34, м. Київ, 01004, Україна

Тел.: +38-044-234-00-38 | факс: +38-044-451-40-31
Всі тексти доступні за веб-адресою:
<http://www.fes.kiev.ua>

Замовлення/ контакти:
mail@fes.kiev.ua

Погляди, висловлені в даній публікації, не обов'язково відображають погляди Фонду ім. Фрідріха Еберта або організації, де працюють автори.

Цю публікацію надруковано на папері, що виготовлений з урахуванням сталого лісокористування.